MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

CRISTIAN ALEXA, SORINA CIUCĂ , DRAGOȘ IONIȚĂ, MIRELA ȘOVA

RELIGIE

CULTUL ORTODOX

VI

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Alexa Cristian
Dragoș Ioniță
Sorina Ciucă
Mirela Șova

RELIGIE

CULTUL ORTODOX

MANUAL PENTRU
CLASA A VI-A

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:						
Anul	Numele elevului care a primit manualul	Clasa	Școala	Anul școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1.						
2.						
3.						
4.						

* Starea manualului se va înscrie folosind termenii: nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.

Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect.
Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

Manualul a primit avizul Patriarhiei Române prin adresa nr. 1994/15.03.2018

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Religie: cultul ortodox : manual pentru clasa a VI-a / Cristian Alexa, Sorina Ciucă, Dragoş Ioniţă, Mirela Şova. - Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică, 2018
ISBN 978-606-31-0611-8
I. Alexa, Cristian
II. Ciucă, Sorina
III. Ioniţă, Dragoş
IV. Şova , Mirela

28

© E.D.P. 2018. Toate drepturile asupra acestei ediţii sunt rezervate Editurii Didactice şi Pedagogice, Bucureşti. Orice preluare, parţială sau integrală, a textului sau a materialului grafic din această lucrare se face numai cu acordul scris al editurii.
© Cristian Alexa, Sorina Ciucă, Dragoş Ioniţă, Mirela Şova

EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ, S.A.
Str. Spiru Haret nr. 12, sector 1, cod 010176, Bucureşti
Tel.: 021.315.38.20
Tel./fax: 021.312.28.85
e-mail: office@edituradp.ro
www.edituradp.ro
Librăria E.D.P.: Str. Gen. Berthelot nr. 28-30

Consultant ştiinţific: dr. Vasile Timiş

Comenzi pentru această lucrare se primesc:
• prin poştă, pe adresa editurii
• prin e-mail: comenzi@edituradp.ro
comercial@edituradp.ro
• prin telefon/fax: 021.315.73.98

Manualul digital este realizat cu sprijinul Societății Române de Televiziune

Date despre autori:
Alexa Cristian – profesor gradul I, Colegiul Național Bilingv „George Coșbuc”, București, Sector 2, autor al Manualului de Religie – Cultul Ortodox, pentru clasa a V-a;
Ciucă Sorina – profesor metodist, gradul I, Colegiul Național „Mihai Viteazul”, București, Sector 2, autoare a Manualului de Religie – Cultul Ortodox, pentru clasa a V-a;
Ioniță Dragoș – profesor doctor, Școala Gimnazială Nr. 77, București, Sector 2, autor al Manualelor de Religie – Cultul Ortodox, pentru clasa a IV-a și clasa a V-a;
Șova Mirela – profesor gradul I, Școala Gimnazială „Nicolae Titulescu”, București, Sector 1, autoare a Manualului de Religie – Cultul Ortodox, pentru clasa a V-a.
Redactor/Referent: pr. prof. dr. Dogaru Gheorghe
Tehnoredactor: Șova Mirela
Grafică și copertă: Ioniță Dragoș
Credite foto: www.basilica.ro, www.ziarullumina.ro, www.doxologia.ro

Număr de plan: 63095/2018
Tipărit la Regia Autonomă Monitorul Oficial

Deșteaptă-te, române!

Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

Cuvântul autorilor

După ce în clasa a V-a am studiat împreună numeroase teme din Vechiul Testament, în acest an şcolar vom continua parcursul scripturistic, descoperind învăţături din Noului Testament.

Persoana centrală despre care vom învăţa în acest manual este Mântuitorul Iisus Hristos, prin Care s-au împlinit profeţiile vechi-testamentare. Studiul începe cu naşterea Sa minunată, continuând cu alte momente importante din viaţa Lui, până la Înălţarea la cer şi trimiterea Duhului Sfânt asupra Sfinţilor Apostoli.

În timpul orelor de religie vom putea analiza noi modele de urmat, precum: Maica Domnului, Sfintele Femei Mironosiţe, Sfinţii Evanghelişti, Sfinţii Apostoli şi alţi Sfinţi care au avut un rol deosebit în istoria mântuirii neamului omenesc. În legătură cu cinstirea Sfinţilor şi nu numai, vom putea înţelege sensul şi rolul pelerinajului.

Totodată, pentru aprofundarea cunoştinţelor, vom face analize comparative între precizările Bibliei şi cele ale Sfintei Tradiţii a Bisericii, observând modul în care acestea se susţin şi se completează reciproc. Vom avea ocazia să studiem şi despre tradiţii populare şi religioase manifestate la marile sărbători creştine, atât din ţara noastră, cât şi din străinătate.

Exemplele biblice ne vor îndemna, de asemenea, spre reflectarea asupra importanţei însuşirii unor valori morale şi duhovniceşti, precum: recunoştinţa, iertarea, cunoaşterea de sine, rugăciunea, mărturisirea credinţei, milostenia ş.a.

Exerciţiile interactive şi miniproiectele puse la dispoziţie vin să ajute la fixarea şi aprofundarea celor învăţate, sub îndrumarea profesorului de religie.

Îţi dorim mult succes în demersul tău educativ, din acest an şcolar!

Cuprins:

Ghid de utilizare a manualului 6
Competențele generale și competențele specifice 8

Recapitulare clasa a V-a 9

Capitolul I – Dumnezeu se face cunoscut omului 11
Țara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos 12
Naşterea şi copilăria lui Iisus Hristos 16
Botezul Domnului 20
Iisus Hristos, Învățătorul lumii 24
Iisus Hristos, Mântuitorul lumii 28
Înălțarea Domnului Iisus Hristos 32
Recapitulare 36
Evaluare 38

Capitolul al II-lea – Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului 39
Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu 40
Recunoştința pentru binele primit 44
Efortul pentru schimbarea vieții 48
Mărturisirea credinței în Iisus Hristos 52
Recapitulare 56
Evaluare 58

Capitolul al III-lea – Viața creștinului împreună cu semenii 59
Rugăciunea, temei şi putere a vieții creştine 60
Rugăciunea „Tatăl nostru” 64
Iertarea, semn al bunătății sufleteşti 68
Milostenia, manifestare a iubirii față de semeni 72
Recapitulare 76
Evaluare 78

Capitolul al IV-lea – Viața comunității și sărbătorile creștine 79
Tradiții de Crăciun; tradiții de Paşti 80
Pelerinaje şi procesiuni creştine 84
Recapitulare 88
Evaluare 90

Recapitulare finală 91
Evaluare finală 93

Rugăciunile elevului 95

GHID DE UTILIZARE A MANUALULUI

Pagini prezentare capitol

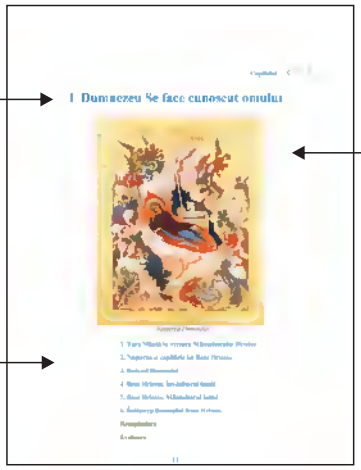

Pagini lecție

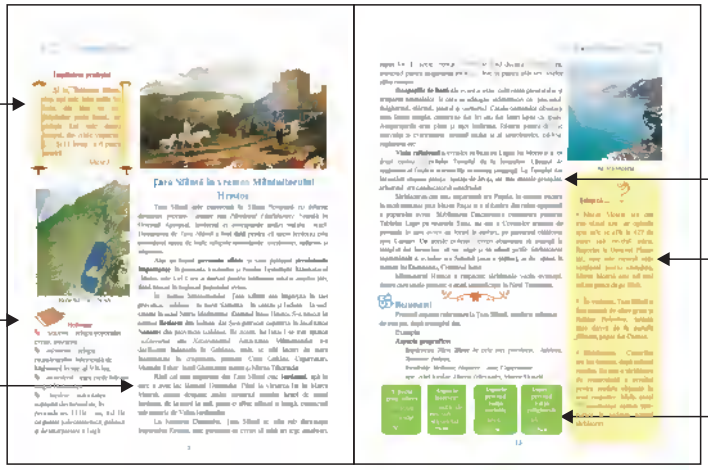

Pagini activități

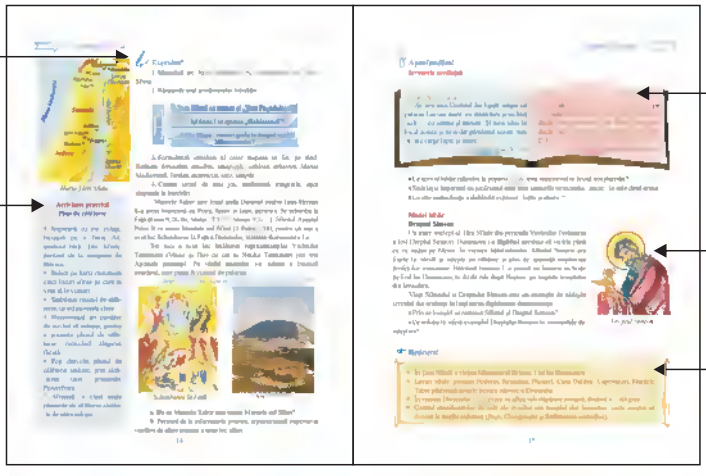

Pagini recapitulare

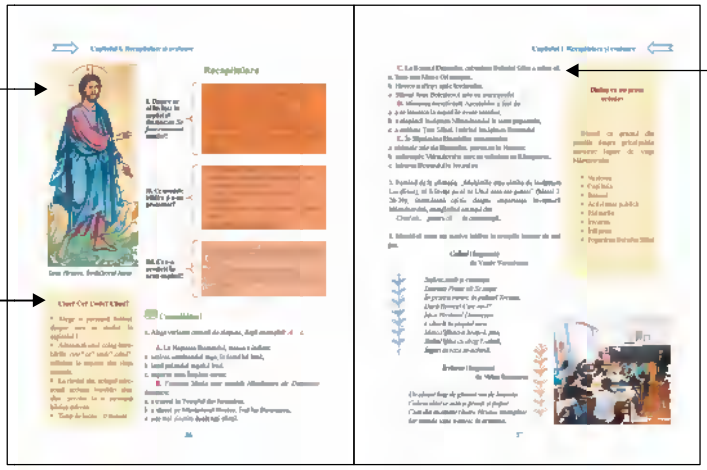

Pagini evaluare

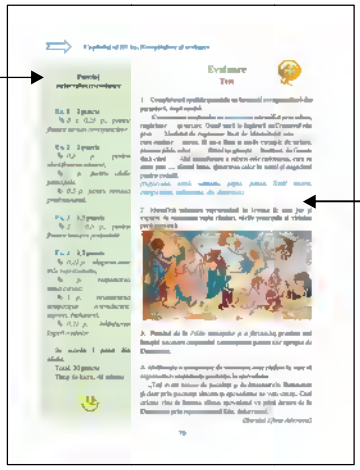

Simboluri utilizate în varianta digitală:

- imagine

- video

- exerciții interactive

Competențele generale și competențele specifice

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

1.1. Prezentarea cronologică a principalelor evenimente din viața şi activitatea Mântuitorului Iisus Hristos, pe baza textelor biblice

1.2. Integrarea unor concepte specifice în prezentarea de evenimente religioase, istorice şi culturale

1.3. Selectarea de informații adecvate din surse şi cu mijloace variate, pe teme cu relevanță moral-religioasă

2. Manifestarea unui comportament moral, în viaţa personală şi în societate, în acord cu valorile religioase

2.1. Prezentarea unor modele spirituale, pe baza textelor biblice, religioase, literare studiate

2.2. Relaționarea pozitivă cu colegii, în activități, sarcini de învățare, situații-problemă, utilizând reguli de comportament moral-religios

3. Raportarea experienţelor din viaţa de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identităţii şi diversităţii religioase

3.1. Analizarea unor moduri de manifestare a diversității religioase în viața personală, a grupurilor de apartenență, a comunității

3.2. Asumarea unor responsabilități față de sine şi față de ceilalți, prin raportarea la valorile moral-religioase

3.3. Analizarea rolului diferitelor sărbători şi tradiții religioase în viața personală şi a comunității, cu identificarea de elemente de specificitate pentru diferite comunități

Recapitulare – Clasa a V-a

I. În clasa a V-a ți-ai îmbogățit cunoștințele cu privire la:

- personalități biblice ale Vechiului Testament	• prima familie (Adam și Eva); • patriarhi biblici (Noe, Avraam, Iosif); • profeți (Moise, Ilie, Elisei, Iona, Daniel); • regi (David, Solomon).
- evenimente importante din istoria poporului ales	• alegerea lui Avraam drept părinte al poporului evreu; • mutarea neamului lui Iosif în Egipt; • eliberarea poporului evreu din robia egipteană și primirea Decalogului; • alegerea primilor regi și construirea templului din Ierusalim; • robia babiloniană; • păstrarea dreptei credințe prin profeți.
- sărbători	• civile (Ziua Națională, Anul Nou, Ziua Internațională a Femeii și Ziua Internațională a Copilului); • religioase (Nașterea Domnului, Intrarea Domnului în Ierusalim, Învierea Domnului, Pogorârea Duhului Sfânt, Sfântul Apostol Andrei, Ziua Familiei Creștine).

Patriarhul Avraam

Patriarhul Iosif

Profetul Moise

II. Din viețile persoanelor biblice studiate, ai desprins valori morale precum:

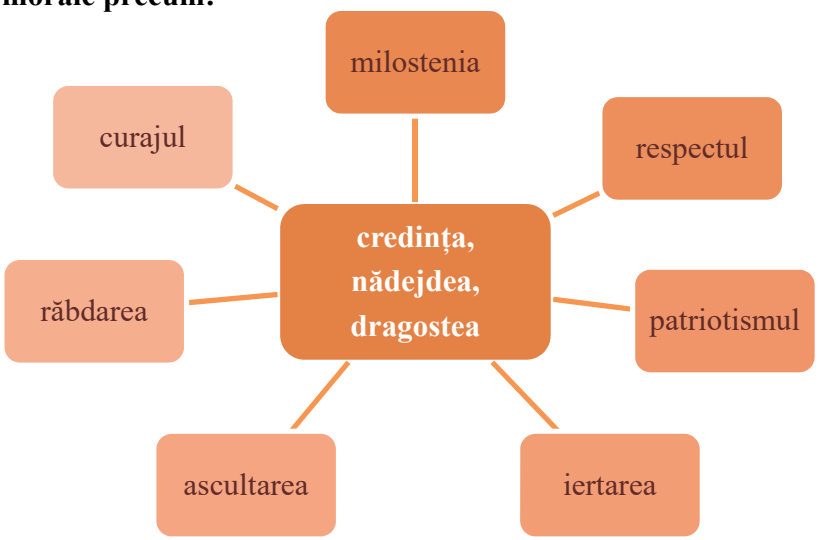

Prorocul Ilie

Model de scriere vechi-testamentară

Consolidăm!

1. Asociază persoanele biblice din prima coloană cu acțiunile din cea de-a doua coloană, după modelul: ***1*** = ***g.***

1.	MOISE
2.	ILIE
3.	DAVID
4.	AVRAAM
5.	IOSIF
6.	NOE
7.	SOLOMON

a)	Tâlcuirea viselor faraonului
b)	Compunerea Psalmilor
c)	Restabilirea monoteismului
d)	Construirea Arcei
e)	Încheierea Legământului
f)	Construirea Templului
g)	Primirea Decalogului

2. Alcătuiește enunțuri cu următoarele cuvinte: *milostenie, templu, seminție, politeism, profet, hram, teofanie, Decalog, răbdare, Egipt, rege*.

3. Completează diagrama de mai jos cu termenii/expresiile corespunzătoare: *bucurie, prăznuire, patriotism, paradă militară, colinde, depuneri de coroane, cinstire, obiceiuri, slujbe bisericești*, după model:

Domnul Iisus Hristos și Profeții

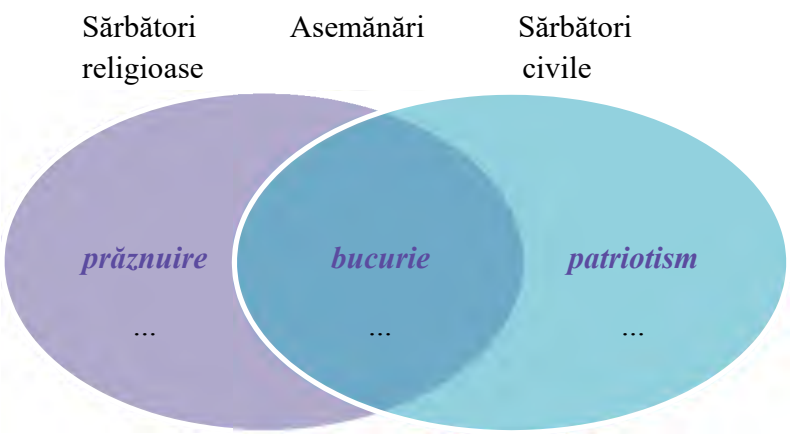

4. Alcătuiește o compunere de minimum opt rânduri în care să prezinți cel puțin două însușiri ale unei persoane biblice studiate în clasa a V-a, argumentând alegerea făcută. Dă-i un titlu potrivit.

I. Dumnezeu Se face cunoscut omului

Naşterea Domnului

1. Ţara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos

2. Naşterea şi copilăria lui Iisus Hristos

3. Botezul Domnului

4. Iisus Hristos, Învăţătorul lumii

5. Iisus Hristos, Mântuitorul lumii

6. Înălţarea Domnului Iisus Hristos

Recapitulare

Evaluare

Împlinirea profeției

„Și tu, Betleeme Efrata, deşi eşti mic între miile lui Iuda, din tine va ieși Stăpânitor peste Israel, iar obârşia Lui este dintru început, din zilele veşniciei. (…) Și El Însuși va fi pacea noastră!”

Miheia 5,1-4

Relieful Țării Sfinte

Dicționar

- *iudaism* = religia poporului evreu; mozaism;
- *islamism* = religia musulmanilor, întemeiată de Mahomed în sec. al VII-lea;
- *monoteist* = care crede într-un singur Dumnezeu;
- *sinedriu* = autoritatea supremă din Ierusalim, în perioada sec. I î.Hr. – sec. I d. Hr., cu putere judecătorească, politică și de interpretare a Legii.

Țara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos

Țara Sfântă este cunoscută în Sfânta Scriptură cu diferite denumiri precum *Canaan* sau *Pământul Făgăduinței*. Situată în Orientul Apropiat, teritoriul ei corespunde astăzi statului Israel. Denumirea de *Țara Sfântă* a fost dată pentru că acest teritoriu este considerat sacru de toate religiile monoteiste: creștinism, iudaism și islamism.

Aici au locuit **persoane sfinte** și s-au petrecut **evenimente importante**, în perioada Vechiului și Noului Testament. Mântuitorul Hristos este Cel Care a marcat pentru totdeauna istoria acestei țări, fiind născut în mijlocul poporului evreu.

În vremea Mântuitorului, Țara Sfântă era împărțită în trei provincii: Galileea – la nord, Samaria – în centru și Iudeea – la sud, situate în estul Mării Mediterane. Domnul Iisus Hristos S-a născut în cetatea **Betleem** din Iudeea, dar Și-a petrecut copilăria în localitatea **Nazaret** din provincia Galileea. De aceea, lui Iisus I se mai spunea *Galileeanul* sau *Nazarineanul*. Activitatea Mântuitorului s-a desfășurat îndeosebi în Galileea, unde se află locuri de mare însemnătate în creștinism, precum: Cana Galileii, Capernaum, Muntele Tabor, lacul Ghenizaret numit și Marea Tiberiadei.

Râul cel mai important din Țara Sfântă este **Iordanul**, apă în care a avut loc Botezul Domnului. Până la vărsarea lui în Marea Moartă, acesta desparte astăzi teritoriul statului Israel de statul Iordania, de la nord la sud, printr-o albie adâncă și lungă, cunoscută sub numele de Valea Iordanului.

La Nașterea Domnului, Țara Sfântă se afla sub dominația Imperiului Roman, care permitea ca evreii să aibă un rege autohton,

supus lor. În acele vremuri, evreii de rând duceau o viață grea, muncind pentru asigurarea traiului zilnic și pentru plătirea taxelor către romani.

Ocupațiile de bază ale evreilor erau: cultivarea pământului și creșterea animalelor, la care se adăugau îndeletniciri ca: pescuitul, dulgheritul, olăritul, țesutul și comerțul. Casele oamenilor obișnuiți erau foarte simple, construite din lut sau din lemn lipite cu ipsos. Acoperișurile erau plate și ușor înclinate, folosite pentru diverse activități și evenimente: uscatul inului și al smochinelor, odihnă, rugăciune etc.

Viața religioasă a evreilor se baza pe Legea lui Moise și avea drept centru al cultului Templul de la Ierusalim. Lăcașul de rugăciune al fiecărei comunități se numea sinagogă. La Templul din Ierusalim slujeau preoții, ajutați de leviți, iar mai marele preoților, arhiereul, era conducătorul sinedriului.

Sărbătoarea cea mai importantă era Paștile, în cinstea trecerii în mod minunat prin Marea Roșie și a eliberării din robia egipteană a poporului evreu. Sărbătoarea Cincizecimii comemora primirea Tablelor Legii pe muntele Sinai, iar cea a Corturilor amintea de perioada în care evreii au locuit în corturi, pe parcursul călătoriei spre Canaan. Cu aceste prilejuri, evreii obișnuiau să meargă la templul din Ierusalim, să se roage și să aducă jertfe. Sărbătoarea săptămânală a evreilor era Sabatul (ziua a șaptea), zi de repaus în cinstea lui Dumnezeu, Creatorul lumii.

Mântuitorul Hristos a respectat sărbătorile vechi evreiești, dintre care unele primesc o nouă semnificație în Noul Testament.

Rezumăm!

Prezintă aspecte referitoare la Țara Sfântă, conform schemei de mai jos, după exemplul dat.

Exemplu:

Aspecte geografice:

- *împărțirea Țării Sfinte în cele trei provincii: Galileea, Samaria, Iudeea;*
- *localități: Betleem, Nazaret, Cana, Capernaum;*
- *ape: râul Iordan, Marea Tiberiadei, Marea Moartă.*

Aspecte geografice:	Aspecte istorice:	Aspecte privind viața socială:	Aspecte privind viața religioasă:
- împărțire;	*- condiții de trai sub stăpânirea romană.*	*- ocupații;*	*- cult;*
- localități;		*- locuințe.*	*- sărbători.*
- ape.			

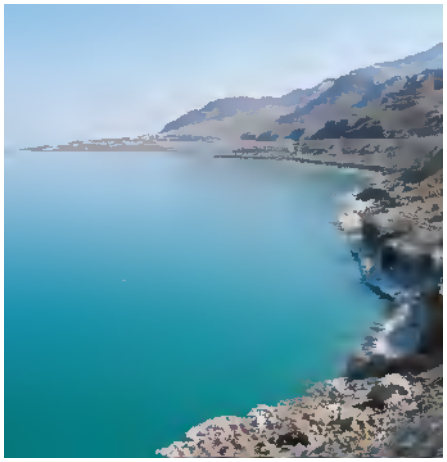

Marea Moartă

Știați că ...

- Marea Moartă are cea mai sărată apă, iar oglinda apei sale se află la 427 de metri sub nivelul mării. Raportat la Oceanul Planetar, care este reperul convențional pentru altitudine, Marea Moartă este cel mai scăzut punct de pe Glob.

- În vechime, Țara Sfântă a fost numită de către greci și romani *Palestina*, termen care derivă de la numele *filisteni*, popor din Canaan.

- Sărbătoarea Corturilor are loc toamna, după culesul recoltei. Ea este o sărbătoare de recunoștință a evreilor pentru roadele obținute în anul respectiv. Mulți evrei își construiesc corturi temporare în vederea acestei sărbătoriri.

Harta Țării Sfinte

Activitate practică
Plan de călătorie

- Împreună cu trei colegi, trasează pe o foaie A4, conturul hărții Țării Sfinte, pornind de la imaginea de mai sus.
- Indică pe hartă minimum cinci locuri sfinte pe care ai vrea să le vizitezi.
- Stabilește traseul de călătorie, unind punctele alese.
- Desemnează un purtător de cuvânt al echipei, pentru a prezenta planul de călătorie, motivând alegerea făcută.
- Poți dezvolta planul de călătorie realizat, prin alcătuirea unei prezentări PowerPoint.
- Afișează în clasă toate planurile de călătorie alcătuite de către echipe.

Exersăm!

1. Identifică pe harta alăturată apele importante ale Țării Sfinte.

2. Răspunde oral următoarelor întrebări:

De ce...
- ...Țara Sfântă se numea și „Țara Făgăduinței”?
- ... lui Iisus I se spunea „Galileeanul”?
- ...evreii trăiau vremuri grele în timpul venirii Mântuitorului?

3. Formulează întrebări al căror răspuns să fie, pe rând: *Betleem, Ierusalim, sinedriu, sinagogă, Galileea, arhiereu, Marea Mediterană, Iordan, monoteist, taxe, templu*.

4. Citește textul de mai jos, analizează imaginile, apoi răspunde la întrebări:

„Muntele Tabor este locul unde Domnul nostru Iisus Hristos S-a urcat împreună cu Petru, Iacov și Ioan, pentru a Se schimba la Față (Luca 9,28-36; Matei 17,1-13; Marcu 9,2-13). Sfântul Apostol Petru îl va numi Muntele cel Sfânt (2 Petru 1,18), pentru că aici a avut loc Schimbarea la Față a Domnului, arătarea dumnezeirii Lui.

Tot aici a avut loc întâlnirea reprezentanților Vechiului Testament (Moise și Ilie) cu cei ai Noului Testament (cei trei Apostoli prezenți). Pe vârful muntelui s-a ridicat o biserică ortodoxă, care poate fi vizitată de pelerini.”

http://www.jerusalem.ro/obiective/galileea-muntele-tabor

Schimbarea la Față

Muntele Tabor

a. De ce Muntele Tabor este numit Muntele cel Sfânt?

b. Pornind de la informațiile primite, argumentează importanța vizitării de către creștini a unui loc sfânt.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Şi ne-a scos Domnul din Egipt, singur cu puterea Lui cea mare, cu mână tare şi cu braţ înalt, ... cu semne şi minuni; Şi ne-a adus în locul acesta şi ne-a dat pământul acesta, ţara în care curge lapte şi miere.”

Deuteronom 26, 8-9

Sfânta Tradiție

„Hristos Cuvântul, Care ne-a luminat pe noi, este de dorit mai mult decât aurul și decât piatra prețioasă; este dulce, mai mult decât mierea și fagurele. Cum să nu fie așa, Cel Care a luminat ochii sufletului?”

Sfântul Clement Alexandrinul

- Ce episod biblic referitor la poporul evreu este rememorat în textul scripturistic?
- Stabilește împreună cu profesorul care sunt sensurile termenului „miere” în cele două citate.
- Ce alte semnificații a dobândit expresia „lapte și miere”?

Model biblic

Dreptul Simeon

Un mare înțelept al Țării Sfinte din perioada Vechiului Testament a fost Dreptul Simeon. Dumnezeu i-a făgăduit acestuia că va trăi până ce va vedea pe Mesia. În vremea Mântuitorului, Sfântul Simeon era foarte în vârstă și aștepta cu răbdare și plin de speranță împlinirea profețiilor mesianice. Bătrânul Simeon L-a primit cu bucurie în brațe pe Fiul lui Dumnezeu, la 40 de zile după Naștere, pe treptele templului din Ierusalim.

Dreptul Simeon

Viața Sfântului și Dreptului Simeon este un exemplu de nădejde izvorâtă din credința în împlinirea făgăduinței dumnezeiești.

- Prin ce însușiri se remarcă Sfântul și Dreptul Simeon?
- Ce soluție îți oferă exemplul Dreptului Simeon în momentele de așteptare?

Reținem!

- În Țara Sfântă a viețuit Mântuitorul Hristos, Fiul lui Dumnezeu.
- Locuri sfinte, precum Betleem, Ierusalim, Nazaret, Cana Galileii, Capernaum, Muntele Tabor păstrează urmele trecerii istorice a Domnului.
- În vremea Domnului Iisus, evreii se aflau sub stăpânire romană, ducând o viață grea.
- Centrul manifestărilor de cult ale evreilor era templul din Ierusalim, unde aceștia se duceau la marile sărbători (Paști, Cincizecime și Sărbătoarea corturilor).

Împlinirea profeției

„Îl văd, dar acum încă nu este; îl privesc, dar nu de aproape; o stea răsare din Iacov; un toiag se ridică din Israel...”

Numerii 24,17

Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos

Nașterea Mântuitorului Hristos a fost anunțată cu mult timp înainte, de prorocii Vechiului Testament. Aceste profeții s-au adeverit la ,,plinirea vremii” (Galateni 4, 4). Arhanghelul Gavriil i-a vestit Fecioarei Maria că a fost aleasă de Dumnezeu pentru a-L naște pe Fiul Său: „Bucură-te, ceea ce eşti plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată eşti tu între femei (…). Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri; pentru aceea şi Sfântul care Se va naşte din tine, Fiul lui Dumnezeu se va chema.” (Luca 1, 28; 35) **Buna Vestire** a avut loc în Nazaret, în casa bătrânului Iosif.

Buna Vestire

În vremea când trebuia să Se nască Pruncul Sfânt, împăratul roman, Octavian Augustus (27 î.Hr. – 14 d.Hr.), a poruncit să se facă un recensământ. În acest scop, Fecioara Maria și dreptul Iosif au fost nevoiți să meargă la Betleem, localitatea strămoșului lor, regele David. Acolo, Fecioara Maria și bătrânul Iosif nu au găsit loc de găzduire și s-au adăpostit la marginea cetății, într-o peșteră folosită ca staul pentru vite. Fiul lui Dumnezeu S-a născut în condiții smerite, pentru a ne învăța modestia.

Locul Nașterii a fost indicat de o stea apărută pe cer în chip minunat, călăuzind pe cei trei magi de la Răsărit. Aceștia au venit la Betleem pentru a se închina Pruncului Iisus: „şi căzând la pământ, s-au închinat Lui; şi deschizând vistieriile lor, I-au adus Lui daruri: aur, tămâie şi smirnă” (Matei 2,11).

Un înger a vestit bucuria Nașterii Mântuitorului unor păstori din vecinătate care au mers și s-au închinat Lui. În acea noapte sfântă, îngerii au cântat cu bucurie: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire!” (Luca 2, 14).

Dicționar

- *arhanghel* = căpetenie a îngerilor;
- *recensământ* = numărătoare oficială a locuitorilor unei țări;
- *smirnă* = rășină aromatică extrasă din scoarța unui arbore exotic;
- *vistierie* = locul în care se păstra tezaurul țării.

Când regele Irod a aflat de la cei trei magi că S-a născut un mare Împărat la Betleem, a trimis soldații în cetatea lui David să-L găsească, pentru a înlătura un posibil rival la tron. Fecioara Maria și dreptul Iosif au fost înștiințați de înger și au fugit cu Pruncul Iisus în Egipt, ca să scape de mânia lui Irod. După moartea aprigului rege, ei s-au întors în Țara Sfântă, în Nazaret, locul în care Iisus a copilărit.

Sfânta Scriptură amintește un eveniment din **copilăria Mântuitorului**, la vârsta de 12 ani. Atunci Iisus a mers la Templul din Ierusalim, unde i-a uimit cu înțelepciunea Sa pe învățătorii de Lege. „Şi Iisus sporea cu înţelepciunea şi cu vârsta şi cu harul la Dumnezeu şi la oameni” (Luca 2, 52). În același timp, Fiul lui Dumnezeu a rămas smerit și ascultător față de Maica Sa, pe care a iubit-o și a respectat-o. Copilul Hristos este model de ascultare față de părinți pentru copiii din toate timpurile. În societatea de astăzi este nevoie de asemenea repere autentice pentru familie, deoarece în cadrul ei se pun bazele educației copiilor.

Iisus în templu la 12 ani

Fecioara Maria se bucură de o cinstire deosebită din partea creștinilor, pentru că este Născătoare de Dumnezeu. Sfânta Fecioară este numită astfel, fiindcă L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, Dumnezeu adevărat și Om adevărat. Din acest motiv, cinstirea pe care o aducem Maicii Domnului este mai presus de venerarea sfinților și a îngerilor și poartă numele de preacinstire.

Nașterea Domnului sau Crăciunul este sărbătoarea bucuriei ce a marcat profund istoria omenirii, fiind prăznuită de toți creștinii la 25 decembrie.

Rezumăm!

Pornind de la informațiile din lecție, alcătuiește enunțuri pe baza corespondenței între cele trei coloane, după modelul dat: *La Nașterea Domnului, cei trei magi au călătorit la Betleem.*

EVENIMENTE	*PERSOANE*	*LOCURI*
Nașterea Domnului	Iisus Hristos	Ierusalim
	Fecioara Maria	
Iisus învață în Templu	Dreptul Iosif	Betleem
	Arhanghelul Gavriil	
Buna Vestire	păstorii	Egipt
	cei trei magi	
fuga de mânia lui Irod	îngerii	Nazaret
	învățătorii de Lege	

Știați că...

- Evenimentul minunat al Nașterii Domnului a împărțit istoria omenirii în două ere: înainte de Hristos (î. Hr.) și după Hristos (d. Hr.).
- Numele *Iisus* înseamnă *Mântuitor*, iar *Hristos* se traduce *Cel Uns*.
- O parte din darurile aduse Pruncului Iisus de către magi se păstrează la Mănăstirea Sfântul Pavel de la Muntele Athos.
- Cuvântul *Betleem*, care se traduce *casa pâinii*, este amintit în unele colinde cu derivate precum: Viflaim, Vifleem, Vitleem.

Nașterea Domnului

Exersăm!

1. Ordonează cronologic următoarele evenimente:

a) Iisus în Templu la vârsta de 12 ani.

b) Închinarea celor trei magi de la Răsărit.

c) Fuga în Egipt din calea mâniei lui Irod.

d) Vestea cea bună adusă Fecioarei Maria de către Arhanghelul Gavriil.

e) Nașterea Domnului în peștera din Betleem.

2. Pornind de la următorul text scripturistic, numit „Cântarea Mariei”: *Şi a zis Maria: Măreşte sufletul meu pe Domnul. Şi s-a bucurat duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu, că a căutat spre smerenia roabei Sale. Că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile. Că mi-a făcut mie mărire Cel Puternic şi sfânt este numele Lui. Şi mila Lui în neam şi în neam spre cei ce se tem de El* (Luca 1, 46-50), rezolvă cerințele.

- Cu ajutorul profesorului, explică expresia: *de acum mă vor ferici toate neamurile*.
- Găsește în text două motive ale preacinstirii Maicii Domnului. Precizează și alte motive pentru care o preacinstim pe Fecioara Maria.

3. Audiază și apoi învață, împreună cu profesorul, Antifonul al II-lea ce se cântă la începutul Sfintei Liturghii: *Unule-Născut, Fiule şi Cuvântul lui Dumnezeu, Cel ce eşti fără de moarte şi ai primit, pentru mântuirea noastră, a Te întrupa din Sfânta Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria; Care neschimbat Te-ai întrupat şi răstignindu-Te, Hristoase Dumnezeule, cu moartea pe moarte ai călcat. Unul fiind din Sfânta Treime, împreună slăvit cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt, mântuieşte-ne pe noi!*

Activitate practică

Scena Nașterii Domnului

- Împreună cu patru colegi, confecționează o machetă a peșterii Nașterii Domnului din carton sau din alte materiale, având ca model icoana de mai sus.
- Completează macheta cu figurine sau/și reprezentări grafice ale persoanelor, ale animalelor și ale obiectelor prezente la acest eveniment.
- Expune scena realizată în fața clasei, alături de celelalte.
- Analizează fiecare machetă și evidențiază ceea ce ți-a plăcut mai mult la fiecare dintre acestea.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Iar dacă S-a născut Iisus în Betleemul Iudeii, în zilele lui Irod regele, iată magii de la Răsărit au venit în Ierusalim, întrebând: Unde este regele Iudeilor, Cel ce S-a născut? Căci am văzut la Răsărit steaua Lui şi am venit să ne închinăm Lui.” *Matei 2, 1-2*

Sfânta Tradiție

„Nașterea Ta, Hristoase, Dumnezeul nostru, răsărit-a lumii Lumina cunoștinței; că întru dânsa cei ce slujeau stelelor, de la stea s-au învățat să se închine Ție, Soarelui dreptății, și să Te cunoască pe Tine, Răsăritul cel de sus, Doamne, slavă Ție.”

Troparul Nașterii Domnului

- De ce magii L-au numit „rege” pe Iisus?
- Cu ajutorul profesorului, realizează o comparație între lumina stelei și Lumina lui Hristos.

Model biblic

Dreptul Iosif

Pentru bunătatea și dreptatea de care dădea dovadă, Sfântul Iosif a fost ales de bătrânii de la Templu să aibă grijă de Fecioara Maria. Așadar bătrânul Iosif a primit-o în casa lui din Nazaret pe Sfânta Fecioară, rămasă orfană, când aceasta a plecat de la Templul din Ierusalim.

Sfântul Iosif a fost de meserie tâmplar și s-a remarcat în comunitate prin bunătate și dreptate. El i-a ajutat și i-a protejat pe Fecioara Maria și pe Pruncul Sfânt de-a lungul timpului: în călătoria spre Betleem, la Nașterea Domnului, în perioada din Egipt și după întoarcerea în Nazaret. În iconografie, crinul înflorit pe care Sfântul Iosif îl ține în mână simbolizează cinstea, bunătatea și dreptatea.

Dreptul Iosif

- Prin ce virtuți s-a evidențiat Sfântul Iosif?
- Care este legătura dintre bunătate și dreptate, în opinia ta?
- Prezintă o situație din experiența personală în care te-ai bucurat de bunătatea sau dreptatea celor din jur.

Reținem!

- Fecioara Maria a primit Vestea cea bună a nașterii Fiului lui Dumnezeu de la Arhanghelul Gavriil.
- Mântuitorul Hristos S-a născut în Betleem, în timpul recensământului poruncit de împăratul Octavian Augustus.
- Pruncului Sfânt I s-au închinat la Naștere îngerii, păstorii și magii de la Răsărit.
- Iisus Hristos a copilărit în Nazaret, iar la vârsta de 12 ani a explicat Legea lui Moise la Templul din Ierusalim.
- Fecioara Maria este cu adevărat Născătoare de Dumnezeu.

Împlinirea profeției

„În zilele acelea, a venit Ioan Botezătorul şi propovăduia în pustia Iudeii, spunând: Pocăiţi-vă că s-a apropiat împărăţia cerurilor. El este acela despre care a zis prorocul Isaia: Glasul celui ce strigă în pustie: Pregătiţi calea Domnului, drepte faceţi cărările Lui.”

Matei 3, 1-3

Fecioara Maria și Elisabeta

Dicționar

- *ascet* = pustnic, sihastru, persoană care duce o viață aspră și retrasă;
- *epifanie* = arătarea lui Dumnezeu către oameni; teofanie;
- *procurator* = (aici) conducător al unei provincii imperiale romane;
- *sobor* = (aici) adunarea credincioșilor la slujba religioasă.

Botezul Domnului

Sfântul Ioan Botezătorul și Înainte-mergătorul Domnului a fost ultimul și cel mai mare proroc al Vechiului Testament. Nașterea sa a fost vestită de Arhanghelul Gavriil, cu șase luni înainte de Buna Vestire.

Dumnezeu a dăruit un fiu preotului Zaharia și soției sale, Elisabeta, deși erau înaintați în vârstă, ca răspuns la rugăciunile lor stăruitoare. Pe când Elisabeta era însărcinată, a fost vizitată de Fecioara Maria, verișoara ei. „Iar când a auzit Elisabeta salutarea Mariei, pruncul a săltat în pântecele ei şi Elisabeta s-a umplut de Duh Sfânt” (Luca 1, 41-43), numind-o pe Maria pentru prima dată „Maica Domnului”.

La opt zile de la nașterea copilului, când i s-a pus numele „Ioan”, tatăl său a profețit: „Tu, pruncule, proroc al Celui Preaînalt te vei chema, că vei merge înaintea feţei Domnului, ca să găteşti căile Lui” (Luca 1, 76).

După ce a crescut, Sfântul Ioan s-a retras în pustiul Iudeii, ducând o viață de ascet, dedicată rugăciunii. Acolo, Dumnezeu i-a descoperit lui Ioan semnul prin care Îl va recunoaște pe Fiul Său: „peste Cine vei vedea Duhul pogorându-Se și rămânând asupra Lui, Acela este Cel Ce botează cu Duh Sfânt” (Ioan 1, 33).

La vârsta de 30 ani, Prorocul Ioan a început activitatea publică, în timpul procuratorului roman Ponțiu Pilat și al regelui Irod Antipa. Ioan boteza la râul Iordan pe cei care își recunoșteau păcatele, pregătindu-i pentru întâlnirea cu Domnul Hristos: „Pocăiţi-vă că s-a apropiat împărăţia cerurilor” (Matei 3, 2). **Predica Sfântului Ioan** i-a ajutat pe mulți oameni să-și îndrepteze viața și i-a pregătit pentru primirea Sfintei Taine a Botezului, în numele Sfintei Treimi.

După ce a împlinit 30 de ani, Însuși Iisus a venit la Iordan, să fie botezat de Sfântul Ioan. Recunoscându-L pe Iisus drept Mesia, Sfântul Ioan s-a smerit: „Eu am trebuinţă să fiu botezat de Tine, şi Tu vii la mine?” (Matei 3, 14). **Botezul** a avut loc la insistența Mântuitorului, spre uimirea îngerilor care au fost martori nevăzuți.

În acel moment a avut loc sfințirea tuturor apelor și S-a arătat Sfânta Treime, eveniment numit și Epifanie. Dumnezeu Tatăl S-a auzit din cer spunând: „Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit” (Matei 3, 17). Dumnezeu Fiul, Iisus Hristos, S-a botezat în apa Iordanului. Dumnezeu Duhul Sfânt S-a pogorât deasupra lui Iisus, sub forma unui porumbel, împlinind semnul promis lui Ioan.

După Botezul Domnului, Sfântul Ioan s-a retras din activitatea publică, văzându-și misiunea îndeplinită. Însă a continuat să critice faptele necuviincioase ale lui Irod. La îndemnul Irodiadei și al fiicei ei, regele l-a întemnițat, apoi l-a martirizat pe Sfântul Proroc Ioan.

Botezul Domnului se prăznuiește în fiecare an pe 6 ianuarie, iar a doua zi, pe 7 ianuarie, se sărbătorește Soborul Sfântului Ioan Botezătorul.

Râul Iordan

Rezumăm!

Identifică persoanele reprezentate în icoana de mai jos și precizează rolul lor la Botezul Domnului, conform modelului dat.

Dumnezeu Tatăl a grăit din cer: „Acesta este Fiul Meu cel iubit”.

…

…

…

…

Știați că...

- An de an, la *Botezul Domnului (Boboteaza)*, conform tradiției apele Iordanului curg în sens invers, fenomen cunoscut ca „minunea întoarcerii apelor”.
- *Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul*, numită popular *Drăgaica* sau *Sânzienele*, este sărbătorită pe 24 iunie.
- Biserica Ortodoxă îl cinstește pe Sfântul Ioan Botezătorul drept cel mai mare dintre sfinți, după Fecioara Maria.
- O specie de somn care trăiește în râul Iordan are pe osul capului un desen care amintește de scena Botezului Domnului. Considerând faptul acesta o minune, pescarii îi eliberează, când prind asemenea pești.

Taina Sfântului Botez

Exersăm!

1. Răspunde următoarelor întrebări:

a) Care a fost misiunea Sfântului Ioan Botezătorul?
b) Ce au profețit părinții acestui sfânt?
c) De ce Botezul Domnului se numește Epifanie?
d) Ce semnifică titulatura „Înainte-mergătorul Domnului”?
e) Ce sărbătorim pe 6, respectiv 7 ianuarie?

2. Enumeră două motive pentru care Boboteaza este una dintre cele mai mari sărbători creștine.

3. Utilizând calendarul creștin-ortodox, forma tipărită sau on-line, identifică și notează pe o foaie cele șase sărbători închinate Sfântului Ioan Botezătorul. Adaugă fișa la portofoliul personal.

4. Lecturează textul următor și compară informațiile transmise cu cele din lecție:

Colind de Bobotează

(fragment)

Astăzi şi Sfântul Ioan
Vine către Iordan
Şi dacă s-apropia
Domnul Hristos îi grăia:

- Vino, Ioane, acum, cutează
Şi pe Mine Mă botează.
- Doamne, cum voi cuteza
Pe Tine-a Te boteza?

Eu sunt iarbă şi țărână
Şi-mi tremură a mea mână,
Tu ești foc ce mistuiești
Tu și munții îi topești.

Sfântul Ioan cutează,
Pe Domnul mi-L botează,
Duhul Sfânt de la Cer zboară,
Ca un porumbel coboară.

5. Redactează o scrisoare/e-mail de minimum șapte rânduri, adresat/ă unui prieten de altă credință, în care să-i explici importanța sărbătoririi Botezului Domnului.

Activitate practică

Botezul meu

Botezul practicat de Sfântul Proroc Ioan a fost premergător Tainei Sfântului Botez. Prin primirea acestei Taine, omul devine creștin încă din fragedă pruncie.

- Discută cu părinții despre evenimentul propriului botez.
- Află următoarele informații:
  - data;
  - hramul bisericii;
  - numele preotului;
  - participanții.
- Selectează câteva fotografii de la acest eveniment.
- Prezintă colegilor cât mai creativ (colaj, slide-uri, afiș etc.) momentele importante de la botezul tău.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„A doua zi a văzut Ioan pe Iisus venind către el și a zis: Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii. (…) Acela este Cel ce botează cu Duh Sfânt. Și eu am văzut și am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu.”

Ioan 1, 29-34

Tradiție

„Numai Hristos Domnul ne poate da eliberarea de păcate și odihna Duhului Sfânt. Căci nu s-a spus de către Ioan: Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii? Doar El dă mântuirea, celor ce-L caută neîncetat.”

Sfântul Macarie Egipteanul

- De ce Domnul Hristos a fost numit „Mielul lui Dumnezeu”?
- Discută împreună cu profesorul despre diferența dintre botezul săvârșit de Sfântul Ioan și Taina Sfântului Botez.

Model biblic

Sfântul Ioan Botezătorul

Dumnezeu l-a chemat pe Sfântul Ioan să pregătească poporul pentru primirea lui Iisus Hristos, Mântuitorul Cel așteptat.

Plin de curaj, profetul Ioan i-a mustrat pe cei care păcătuiau, indiferent de poziția lor socială. Nu s-a temut de influența fariseilor și cărturarilor, nici de puterea regelui Irod Antipa, nici de stăpânirea romană.

Mesajul predicii sale a fost întărit de botezul pe care oamenii îl primeau ca o dovadă de pocăință. Când Iisus Hristos a venit să Se boteze, Sfântul Ioan a recunoscut că Acesta este Cel fără de păcat, Căruia nu se considera vrednic să-I dezlege cureaua încălțămintei. El s-a smerit în fața Mântuitorului, spunând: „Acela trebuie să crească, iar eu să mă micșorez” (Luca 3, 20).

- Identifică două virtuți ale Sfântului Proroc Ioan Botezătorul.
- Prezintă două situații actuale în care ai putea dovedi aceste calități.

Sfântul Ioan Botezătorul

Reținem!

- Sfântul Ioan Botezătorul și Înainte-mergătorul Domnului s-a născut ca rod al rugăciunii părinților săi, Zaharia și Elisabeta.
- El a avut misiunea de a pregăti poporul evreu pentru primirea lui Mesia.
- La Botezul Domnului S-a arătat Sfânta Treime, când Tatăl a mărturisit că Iisus este Fiul Său, iar Duhul Sfânt S-a coborât peste El în chip de porumbel.
- Botezul Domnului în Iordan, prăznuit la 6 ianuarie, a fost cel mai important moment din activitatea Sfântului Ioan.

Împlinirea profeției

„…Iisus le-a vorbit mulțimilor în pilde și fără pilde nu le grăia nimic, ca să se împlinească ce s-a spus prin prorocul care zice: Deschide-voi în pilde gura Mea, spune-voi cele ascunse de la întemeierea lumii.”

Matei 13, 34-35

Sfinții Apostoli

Iisus Hristos, Învățătorul lumii

După Botezul primit de la Sfântul Ioan, Domnul Iisus Hristos a început să-i învețe pe oameni despre împărăția cerurilor. Învățătura Sa dumnezeiască a atras mulțimile care Îl ascultau cu uimire, pentru că „îi învăţa pe ei ca Unul Care are putere, iar nu cum îi învăţau cărturarii lor” (Matei 7, 29). Mulți dintre ucenicii Sfântului Ioan L-au urmat pe Iisus, încredințați că El este Mesia.

Mântuitorul a ales 12 ucenici, numiți **apostoli**, care L-au urmat pretutindeni, în cei trei ani și jumătate de activitate publică. Frații Andrei și Simon-Petru au fost primii chemați, urmați de Iacov și Ioan, fiii lui Zevedeu. După aceea, Iisus i-a chemat pe: Filip, Bartolomeu, Toma, Matei, Iacov Alfeu, Levi, Simon Zilotul şi Iuda Iscarioteanul. Pe țărmul Mării Galileii, Iisus le-a spus acestora: „Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni” (Matei 4, 19). Ei I-au ascultat învățăturile, I-au văzut minunile și au crescut în credința că El este Mesia, Fiul lui Dumnezeu. Apoi au propovăduit neamurilor învățăturile și faptele Sale.

Domnul **a învățat uneori în mod direct**, transmițând adevăruri clare, precum cuvântările despre Sfânta Împărtășanie, despre milostenie, rugăciune și post. Alteori Mântuitorul **a vorbit în pilde,** prin intermediul cărora a transmis oamenilor învățături morale și profeții despre împărăția cerurilor. Între cele mai cunoscute se numără: *Pilda Semănătorului, Pilda Samarineanului milostiv* și *Pilda fiului risipitor*.

Mântuitorul a întărit învățăturile Sale prin **săvârșirea multor minuni** asupra naturii, asupra oamenilor și asupra propriei

Dicționar

- *pildă* = parabolă; povestire scurtă, cu tâlc, ce cuprinde învățături morale și/sau religioase importante;
- *a propovădui* = a predica, a răspândi învățături religioase.

Persoane. Acestea vorbesc despre natura divină a lui Iisus și despre iubirea Sa nemărginită față de oameni și față de lumea creată.

Domnul Hristos i-a îndemnat pe oameni prin cuvânt și faptă, spre împlinirea **marii porunci a iubirii**. El a întărit cele cunoscute încă din Legea Veche: „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta şi din tot sufletul tău şi din toată puterea ta şi din tot cugetul tău, iar pe aproapele tău ca pe tine însuţi” (Luca 10, 27). Astfel, El a extins înțelesul cuvântului „aproapele” de la membrii familiei și conaționali la orice semen, indiferent de neam, fiindcă orice om este purtător al chipului lui Dumnezeu. „Poruncă nouă dau vouă: să vă iubiți unul pe altul. Precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul” (Ioan 15, 12). Este vorba de iubirea creștină, arătată prin răbdare, iertare, blândețe, respect, rugăciune, întrajutorare etc, adică fapte bune și virtuți.

Hristos Domnul este modelul desăvârșit al iubirii și Învățătorul suprem al lumii. În contextul lumii de astăzi, marcat de o multitudine de informații și de concepții, cuvintele Sale cuprinse în Sfintele Evanghelii sunt deosebit de relevante: „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece” (Matei 24, 35).

Sfânta Evanghelie

Rezumăm!

Completează schema următoare, indicând modalități prin care Mântuitorul Hristos a desfășurat activitatea Sa de Învățător al lumii.

1. Alegerea celor 12 apostoli, care au fost martori ai minunilor și învățăturilor Domnului.	*2. ...*
3. ...	*4. ...*

Știați că...

- În calendarul creștin-ortodox, fiecare apostol are o zi de sărbătoare; ei sunt sărbătoriți și împreună la data de 30 iunie.
- Pe lângă cei 12 apostoli, Domnul Iisus a trimis la propovăduire alți 70 de ucenici; aceștia sunt sărbătoriți la data de 4 ianuarie.
- Dintre cele patru Sfinte Evanghelii, două sunt scrise de către apostoli (Matei și Ioan), iar celelalte de către doi dintre cei 70 de ucenici (Marcu și Luca).
- După Învierea Domnului, Matia a luat locul lui Iuda Iscarioteanul între Sfinții Apostoli.

Activitate practică
Acțiune filantropică

Realizează proiectul unei acțiuni cu caracter filantropic, ca formă a iubirii creștine, parcurgând următoarele etape:

- Împreună cu patru colegi, identifică grupul țintă căruia dorești să te adresezi, din comunitatea locală.
- Investighează despre nevoile grupului defavorizat.
- Stabilește etapele proiectului.
- Prezintă proiectul în fața clasei.
- Aplică proiectul care a primit cele mai multe voturi din partea colegilor de clasă.
- Fotografiază momentele importante ale implementării proiectului.
- Realizează un afiș cu etapele activității desfășurate.

Exersăm!

1. Completează spațiile libere, alegând cuvintele corespunzătoare din paranteză, după model:

Domnul Iisus Hristos a ales *doisprezece* apostoli, în vederea misiunii de … a cuvântului Său în … . El Însuși este marele … al omenirii și a transmis adevăruri în mod direct sau prin intermediul … , întărindu-le prin săvârșirea … . În centrul cuvântărilor Sale se află învățăturile despre … … și despre porunca … . Cele mai importante cuvinte ale Mântuitorului sunt cuprinse în … … .

(împărăția cerurilor, ~~doisprezece~~, Învățător, pildelor, Sfintele Evanghelii, propovăduire, lume, iubirii, minunilor)

2. Lecturează textul biblic și extrage mesajul acestuia.

Pe când intra (Iisus) în Capernaum, s-a apropiat de El un sutaş, rugându-L, şi zicând: Doamne, sluga mea zace în casă, slăbănog, chinuindu-se cumplit. Şi i-a zis Iisus: Venind, îl voi vindeca. Dar sutaşul, răspunzând, I-a zis: Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperişul meu, ci numai zi cu cuvântul şi se va vindeca sluga mea. (...)

Auzind, Iisus S-a minunat şi a zis celor ce veneau după El: Adevărat grăiesc vouă: la nimeni, în Israel, n-am găsit atâta credinţă. Şi zic vouă că mulţi de la răsărit şi de la apus vor veni şi vor sta la masă cu Avraam, cu Isaac şi cu Iacov în împărăţia cerurilor. (...) Şi a zis Iisus sutaşului: Du-te, fie ţie după cum ai crezut. Şi s-a însănătoşit sluga lui în ceasul acela. (Matei 8, 5-13)

3. Discută despre modalitățile în care se poate aplica porunca iubirii în relația cu elevii aflați în situații speciale, precum: abandon școlar, dizabilități, părinți plecați în străinătate etc.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Oricine aude aceste cuvinte ale Mele și le îndeplinește se va asemăna bărbatului înțelept care a clădit casa lui pe stâncă. A căzut ploaia, au venit râurile mari, au suflat vânturile și au bătut în casa aceea, dar ea n-a căzut, fiindcă era întemeiată pe stâncă." *Matei 7, 24*

Sfânta Tradiție

„Domnul numește piatră tăria învățăturii Sale. Poruncile Sale sunt mai tari decât piatra și-l înalță deasupra valurilor vieții pe cel care le îndeplinește. Ele îl ajută pe om să biruiască orice rău, prin virtute."

Sfântul Ioan Gură de Aur

- De ce compară Hristos ascultarea învățăturii Sale cu zidirea unei case pe stâncă?
- Prezintă două situații în care învățătura Domnului te ajută să depășești obstacolele vieții.

Model biblic

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan

Sfântul Ioan, fiul lui Zevedeu, a fost alături de Mântuitorul Hristos în cele mai importante momente ale vieții Sale. El a rămas lângă Crucea răstignirii, împreună cu Maica Domnului, pe care Iisus a lăsat-o în grija lui.

Sfântul Ioan este cunoscut sub numele de *Apostolul iubirii*, datorită faptelor sale vrednice, dar și a cuvintelor pline de har. Cinci cărți ale Noului Testament îl au ca autor, fiind scrise cu multă înțelepciune: a patra Evanghelie, trei dintre Epistole și Apocalipsa. În centrul învățăturilor dumnezeiești transmise de el se află porunca iubirii: „Dumnezeu este iubire şi cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu şi Dumnezeu rămâne întru el" (I Ioan 4, 16).

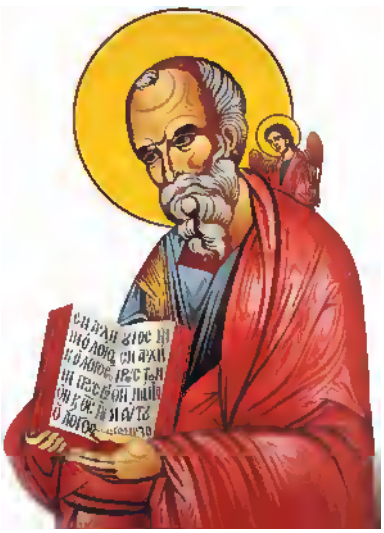

Sfântul Apostol Ioan

- De ce Sfântul Ioan este considerat *Apostolul iubirii*?
- Utilizând Sfânta Scriptură în format tipărit sau on-line, lecturează următoarele versete din scrierile Sfântului Apostol Ioan: *Ioan 17, 3; I Ioan 4, 7-11; Apocalipsa 3, 20* și extrage ideile principale.

Reținem!

- Învățătorul lumii, Iisus Hristos, a ales doisprezece ucenici care au devenit apostoli.
- Mântuitorul a învățat mulțimea în mod direct, prin pilde și minuni.
- În centrul învățăturii Sale stă porunca iubirii față de aproapele, care este și o dovadă a iubirii lui Dumnezeu.

Împlinirea profeției

„El a luat asupra Sa durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat. (…)

El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat.”

Isaia 53, 4-5

Iisus Hristos, Mântuitorul lumii

Intrarea Domnului în Ierusalim

Mântuitorul Hristos, Împărat al cerului și al pământului, i-a învățat pe oameni cu blândețe și autoritate dumnezeiască. Învățăturile transmise au fost întărite prin exemplul propriu, ajungând până la jertfa supremă.

În duminica dinaintea Învierii, Iisus a mers în Ierusalim, unde a fost primit cu bucurie și cu aclamații de majoritatea localnicilor, iar cei mai entuziaști au fost copiii. **Intrarea Domnului în Ierusalim** a provocat invidia cărturarilor, a fariseilor și a arhiereilor templului.

Aceștia au plănuit să-L prindă pe Iisus și au profitat de lăcomia lui Iuda Iscarioteanul căruia, în ziua de miercuri i-au dat 30 de arginți ca să își trădeze Învățătorul.

Joi seara, la **Cina cea de Taină**, Mântuitorul a întemeiat Sfânta Taină a Împărtășaniei și le-a dat apostolilor ultimele sfaturi. El cunoștea tot ceea ce I se pregătea, inclusiv cine este trădătorul. Apoi Iisus, însoțit de ucenici, a mers în Grădina Ghetsimani, unde S-a rugat stăruitor Tatălui Ceresc: „Părinte, de voiești, treacă de la Mine acest pahar. Dar nu voia Mea, ci voia Ta să se facă” (Luca 22, 42). La miezul nopții, a sosit Iuda cu slugile înarmate ale arhiereilor, care L-au prins și L-au dus înaintea sinedriului spre a fi judecat.

Arhiereii au folosit martori mincinoși, ca să Îl acuze pe Iisus de blasfemie, deși El era întru totul nevinovat. Umilit, bătut și batjocorit, Hristos a fost trimis vineri dimineață la guvernatorul roman, Ponțiu Pilat, care a constatat falsitatea învinuirilor. Acuzatorii au susținut că Iisus S-a numit pe Sine Împărat, ceea ce Îl

Dicționar

- *blasfemie* = defăimare a celor sfinte, hulă;
- *izbăvire* = mântuire, salvare;
- *Paști* = trecere (*pesah* în limba ebraică);
- *pătimire* = chin, tortură, supliciu, suferință.

transforma într-un răzvrătit față de împăratul roman. În urma acestor afirmații, Pilat L-a judecat și L-a condamnat pe Mântuitorul să fie biciuit și răstignit.

Mântuitorul a trecut prin multe **pătimiri** și S-a rugat pentru cei care Îi făceau rău: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac” (Luca 23, 34). Din iubire nemărginită, Iisus a luat asupra Sa toate slăbiciunile omenești, în afară de păcat, primind de bună voie sacrificiul suprem, pentru mântuirea lumii. Prin aceasta El a adus izbăvire drepților Vechiului Testament, începând cu Adam și Eva și a oferit tuturor posibilitatea dobândirii raiului.

A treia zi, duminică dis-de-dimineață, Domnul Hristos a înviat și S-a arătat femeilor purtătoare de miruri și apostolilor. **Bucuria Învierii** Domnului i-a cuprins pe toți cei ce credeau în El și L-au iubit. Vestea cea mare a fost întărită de numeroasele arătări ale Domnului în decursul a 40 de zile.

Sărbătoarea Învierii Domnului, numită și Sfintele Paști, este cel mai mare praznic al creștinătății, prilej de bucurie în familie și de comuniune cu Dumnezeu. Slujba din noaptea Învierii subliniază: „Cerurile, după cuviință să se veselească și pământul să se bucure. Și să prăznuiască toată lumea cea văzută și cea nevăzută; că a înviat Hristos, Veselia cea veșnică”.

Rezumăm!

Prezintă evenimentele care au avut loc în Săptămâna Pătimirilor, cu ajutorul schemei date, sistematizând informațiile din textul lecției.

Biserica Sfântului Mormânt

Știați că...

- Biserica Sfântului Mormânt din Ierusalim este locul cel mai sfânt pentru creștini. Aici are loc în fiecare an, în Sâmbăta Mare, minunea coborârii Luminii Sfinte din cer.
- An de an, o delegație a Patriarhiei Române aduce Lumina Sfântă de la Ierusalim la noi în țară, în noaptea Învierii.
- Slujbele de seară din Săptămâna Pătimirilor se numesc denii. Cele mai cunoscute sunt *Denia celor 12 Evanghelii*, în Joia Mare, și *Denia Prohodului Domnului*, în Vinerea Mare.

Rugăciunea din Grădina Ghetsimani

Activitate practică
Știu, vreau să știu, am aflat

- Formează patru - șase echipe de lucru, la nivelul clasei.
- Pregătește pentru fiecare echipă câte o foaie A3/tip flipchart și un marker.
- Împarte fiecare foaie după modelul dat:

Pătimirile și Învierea Domnului		
Știu	Vreau să știu	Am aflat

- Completează rubricile *Știu/Vreau să știu*, alături de membrii echipei.
- Adresează întrebările notate la rubrica *Vreau să știu* celor-lalte echipe și profesorului.
- Notează informațiile noi la rubrica *Am aflat*.

Exersăm!

1. Răspunde următoarelor întrebări:

a) Cum a fost întâmpinat Domnul la Intrarea Sa în Ierusalim?
b) Cum se numește săptămâna dinainte de Înviere?
c) Ce a instituit Domnul Hristos la Cina cea de Taină?
d) Pentru ce S-a rugat Iisus în Grădina Ghetsimani?
e) Care a fost motivul condamnării Mântuitorului?
f) De ce a primit de bună voie Domnul Hristos pătimirile și moartea?
g) Ce semnificații are Învierea Domnului pentru creștini?

2. Lecturează textul de mai jos, apoi prezintă importanța Sfintei Cruci în viața creștinilor:

„Învierea lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, Unuia Celui fără de păcat.

Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și Sfânta Învierea Ta o lăudăm și o slăvim. Că Tu ești Dumnezeul nostru, afară de Tine pe altul nu știm, numele Tău numim.

Veniți toți credincioșii să ne închinăm Sfintei Învierii lui Hristos, că iată a venit prin Cruce, bucurie la toată lumea.

Totdeauna binecuvântând pe Domnul, lăudăm Învierea Lui, că răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a călcat.”

(din slujba Utreniei Învierii)

3. Audiază și învață cântarea bisericească *Paharul mântuirii.* La ce se referă acest „pahar”?

Paharul mântuirii voi lua și numele Domnului voi chema.

4. Alcătuiește un text de minimum cinci rânduri despre Pătimirile și Învierea Domnului și găsește-i un titlu potrivit. Utilizează în text cuvintele: *cruce, izbăvire, iubire, iertare*.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Binecuvântat fie Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Care, după mare mila Sa, prin învierea lui Iisus Hristos din morți, ne-a născut din nou, spre nădejde vie, spre moștenire nestricăcioasă și neîntinată și nevestejită, păstrată în ceruri.”

I Petru 1, 3-4

Sfânta Tradiție

„Hristos, Cuvântul desăvârșit al lui Dumnezeu, a îmbrăcat trupul nedesăvârșit, ca să împlinească prin Sine cele ce lipsesc omului. Iar omului îi lipseau învierea și calea spre rai. (…) Așa credincioșii vor împărăți veșnic cu El, în ceruri, eliberați de tot răul.”

Sfântul Atanasie cel Mare

- Pe baza textelor de mai sus, discută despre scopul venirii Fiului lui Dumnezeu pe pământ, ca Om.

Model biblic

Iisus Hristos, Mântuitorul lumii – Modelul desăvârșit

Prin toată activitatea Sa din timpul vieții pământești, Domnul Hristos Se oferă tuturor drept model deplin: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața” (Ioan 14, 6). Exemplul Mântuitorului este necesar mai ales tinerilor generației de astăzi, care caută modele de urmat.

În toate situațiile prin care a trecut, Mântuitorul a arătat iubire, smerenie, milă, înțelepciune, răbdare și iertare. Spre exemplu, nașterea în peștera săracă este semn al smereniei Pruncului Sfânt. Învățăturile Domnului reflectă înțelepciunea fără de margini, iar minunile săvârșite sunt dovezi ale iubirii și atotputerniciei Sale.

Mai mult decât atât, „întru El era viață și viața era lumina oamenilor” (Ioan 1, 4). Domnul Hristos i-a îndrumat pe oameni spre același lucru: să lumineze celorlalți printr-o viață plină de fapte bune.

- Alege două virtuți pe care ai dori să ți le dezvolți și motivează alegerea făcută.

Mântuitorul Iisus Hristos

Reținem!

- După Intrarea Domnului în Ierusalim, conducătorii poporului au plănuit condamnarea Lui.
- Joi seara au avut loc: Cina cea de Taină, rugăciunea din Grădina Ghetsimani și prinderea Domnului Iisus Hristos.
- În Vinerea Pătimirilor, Mântuitorul a fost judecat, condamnat, răstignit și pus în mormânt.
- Duminică, Hristos a înviat, dăruind lumii mântuirea.

Împlinirea profeției

„Însuşi David a zis întru Duhul Sfânt: *Zis-a Domnul Domnului meu: Şezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmaşii tăi aşternut picioarelor Tale*”.
(*Marcu 12, 36*)

Pogorârea Duhului Sfânt

Înălțarea Domnului Iisus Hristos

La 40 de zile după Înviere, Domnul Iisus Hristos a mers împreună cu ucenicii și cu Maica Sa pe Muntele Măslinilor. Acolo le-a dat apostolilor ultimele îndemnuri: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă” (Matei 28, 19-20). Prin aceste cuvinte i-a trimis ca mărturisitori ai Săi în Ierusalim, în Iudeea, în Samaria și până la marginile pământului. Apoi, sub privirile lor, Hristos S-a ridicat pe un nor cu trupul înviat, de-a dreapta Tatălui.

Doi îngeri în haine albe s-au arătat apostolilor și le-au vestit: „Acest Iisus Care S-a înălţat de la voi la cer, astfel va şi veni, precum L-aţi văzut mergând la cer” (Faptele Apostolilor 2, 11). **Înălțarea Domnului** nu i-a întristat pe ucenici, care s-au întors la Ierusalim cu bucurie mare.

Unul dintre motivele bucuriei a fost făgăduința făcută de Hristos: „și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă ca să fie cu voi în veac… . Duhul Sfânt, pe care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu” (Ioan 14, 16; 26). La zece zile după Înălțare s-a împlinit această făgăduință, prin **pogorârea Duhului Sfânt** peste ucenici. Îmbrăcați „cu putere de sus” (Luca 24, 49), apostolii au început să vestească lumii învățătura Domnului. Ei au

Dicționar

- *martor* = (aici) persoană care dă mărturie despre cineva;
- *neamuri* = (aici) popoare;
- *pogorâre* = coborâre.

botezat pe cei ce au crezut în Iisus Hristos și au sfințit în mijlocul lor episcopi, preoți și diaconi. **Misiunea apostolilor** și a urmașilor acestora a fost de a transmite tuturor oamenilor învățătura lui Dumnezeu, de a întemeia și de a răspândi Biserica creștină.

Un alt motiv al bucuriei apostolilor a fost încredințarea pe care le-a făcut-o Hristos: „și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20). Prezența Domnului Iisus alături de oameni în fiecare zi se referă atât la legătura lor în rugăciune, cât și la prezența Sa reală în Sfânta Liturghie: „unde sunt doi sau trei, adunaţi în numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor” (Matei 18, 20). La slujba Sfintei Liturghii, Mântuitorul Hristos Se află prezent în Sfântul Altar sub forma Sfintei Împărtășanii.

Bucuria apostolilor se regăsește în sufletele creștinilor la sărbătoarea Înălțării Domnului, în fiecare an. Praznicul are loc la 40 de zile după Înviere, într-o zi de joi și prilejuiește înălțarea omului cu mintea și cu sufletul spre Dumnezeu.

Rezumăm!

Urmând schema de mai jos, prezintă principalele aspecte legate de evenimentul Înălțării la cer a Domnului Iisus Hristos.

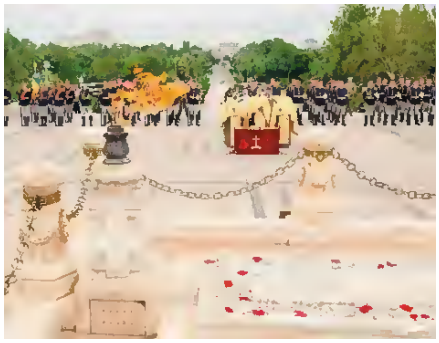

Ziua Eroilor

Știați că...

- Odată cu sărbătoarea Înălțării Domnului este cinstită și Ziua Eroilor, care prin jertfa lor au păstrat unitatea de credință, de limbă și de neam.

- Muntele Măslinilor, numit și Muntele Eleon, are o înălțime de 808 m. Pe versanții lui se găsesc Betania și Grădina Ghetsimani.

- Pe muntele Măslinilor este construită o mănăstire ortodoxă cu hramul *Înălțarea Domnului*.

- Sărbătoarea Înălțării Domnului mai poartă numele popular de *Ispas*, care în limba veche slavă înseamnă *Mântuitor*.

Sfintele Daruri

Exersăm!

1. Răspunde următoarelor întrebări:

a) Unde a avut loc Înălțarea cu trupul la cer a Mântuitorului?
b) Ce le-a făgăduit Mântuitorul ucenicilor înainte de Înălțare?
c) În ce a constat îndemnul Mântuitorului către apostoli?
d) Care a fost rolul apostolilor și al urmașilor acestora?
e) Cine sunt astăzi urmașii apostolilor?
f) Ce eveniment a avut loc la 10 zile după Înălțare?
g) Care este semnificația Sărbătorii Înălțării Domnului?
h) În ce mod este prezent Hristos în Sfânta Liturghie?
i) Când sărbătorim Înălțarea Domnului?

2. Pentru împlinirea misiunii de răspândire a credinței, apostolii au dovedit virtuți, precum: credința, dragostea de semeni, curajul, prețuirea adevărului ș.a. Ce calități sunt necesare astăzi pentru a face apostolat?

Mărturia Sfinților Apostoli

3. Audiază împreună cu profesorul „Imnul Eroilor”. Pornind de la următoarele versuri ale acestuia, argumentează necesitatea cinstirii eroilor neamului ca urmare a jertfei lor:

Presărați pe-a lor morminte, ale laurilor foi
Spre a fi mai dulce somnul, fericiților eroi.
Ridicați pe piramida nemuririi, faima lor,
Scris în cărțile de aur, cântecul nemuritor.

Activitate practică
Interviu

- Alcătuiește împreună cu doi colegi un set de trei întrebări despre Sfânta Împărtășanie.
- Scrie întrebările cu litere mari pe coli A4, pe care le vei utiliza cu rol de prompter.
- Desemnează în cadrul echipei un reporter, un cameraman și o persoană care să țină prompterul.
- Pentru a filma, utilizează telefonul mobil sau o cameră imaginară.
- Echipele se intervievează reciproc.
- Evidențiază calitățile fiecărui interviu realizat și propune modalități de îmbunătățire a ceea ce nu este corect.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Și nimeni nu s-a suit în cer, decât Cel ce S-a coborât din cer, Fiul Omului, Care este în cer. (…) Ca tot cel ce crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică.”

Ioan 3, 13-15

Sfânta Tradiție

„Să-I mulțumim noi așadar,
Celui ce-a mântuit prin har,
Căci a dus trup pământesc
Spre-al cerului tărâm regesc.”

Imn despre Înălțarea Domnului
- Sfântul Ambrozie

- Cine este numit *Fiul Omului*?
- Care este ideea comună ce se desprinde din cele două texte?

Model biblic

Sfinții Îngeri

Sfinții Îngeri

Sfinții îngeri au fost de față la Înălțarea Mântuitorului Hristos în calitate de vestitori ai voii lui Dumnezeu.

Aceștia „sunt toți duhuri slujitoare, trimise ca să slujească, pentru cei ce vor fi moștenitorii mântuirii” (Evrei 1, 14). Îngerii sunt modele de ascultare față de Dumnezeu și de slujire a lui Dumnezeu și a oamenilor. Ei au devenit statornici în săvârșirea binelui pentru că au împlinit mereu voia Creatorului.

Ascultarea lor față de Părintele ceresc este un model pentru fiecare în vederea săvârșirii binelui și a ascultării de Dumnezeu și de părinți.

- Care sunt virtuțile sfinților îngeri?
- Cum putem urma exemplul lor?

Reținem!

- Înălțarea Domnului a avut loc la 40 de zile după Înviere, de pe muntele Măslinilor.
- La acest eveniment au fost de față Sfinții Apostoli, Maica Domnului și îngerii.
- Mântuitorul le-a făgăduit Apostolilor că va fi tot timpul cu ei și că le va trimite un Mângâietor.
- Domnul Iisus este prezent și astăzi în lume, la Sfânta Liturghie, prin Sfânta Împărtășanie.

Iisus Hristos, Învățătorul lumii

Recapitulare

I. Despre ce ai învățat în capitolul *Dumnezeu Se face cunoscut omului*?

- contextul istorico-geografic și social-religios în care S-a născut Mântuitorul;
- nașterea și copilăria lui Iisus;
- botezul, activitatea de Învățător;
- pătimirile, jertfa de pe Cruce, Învierea;
- Înălțarea la cer, trimiterea Duhului Sfânt;
- prezența continuă a Mântuitorului în lume, prin sfintele slujbe și Sfintele Taine ale Bisericii.

II. Ce modele biblice ți s-au prezentat?

- desăvârșirea Domnului Iisus Hristos;
- răbdarea și nădejdea Dreptului Simeon;
- bunătatea Dreptului Iosif;
- curajul și smerenia Sfântului Ioan Botezătorul;
- înțelepciunea și iubirea Sfântului Apostol Ioan;
- ascultarea Sfinților Îngeri.

III. Ce s-a urmărit în acest capitol?

- formarea unei imagini de ansamblu asupra activității Domnului Hristos de mântuire a lumii;
- înțelegerea măreției iubirii divine;
- însușirea unor calități ale persoanelor sfinte prezentate.

Cine? Ce? Unde? Când?

- Alege o persoană biblică despre care ai studiat în capitolul I.
- Adresează unui coleg întrebările: *cine? ce? unde? când?*, referitor la aspecte din viața acesteia.
- La rândul său, colegul adresează aceleași întrebări altui elev, privitor la o persoană biblică diferită.
- Timp de lucru: 10 minute.

Consolidăm!

1. Alege varianta corectă de răspuns, după exemplul: ***A*** = *c.*

A. La Nașterea Domnului, steaua a indicat:
a. venirea următorului rege, în locul lui Irod;
b. locul palatului regelui Irod;
c. nașterea unui Împărat ceresc.

B. Fecioara Maria este numită *Născătoare de Dumnezeu* deoarece:
a. a crescut în Templul din Ierusalim;
b. a născut pe Mântuitorul Hristos, Fiul lui Dumnezeu;
c. este mai cinstită decât toți sfinții.

C. La Botezul Domnului, coborârea Duhului Sfânt a arătat că:
a. Iisus este Mesia Cel așteptat;
b. Hristos a sfințit apele Iordanului;
c. Sfântul Ioan Botezătorul este un mare profet.

D. Misiunea încredințată Apostolilor a fost de:
a. a se întoarce la meseriile avute anterior;
b. a răspândi învățătura Mântuitorului la toate popoarele;
c. a străbate Țara Sfântă, întărind învățătura Domnului.

E. În Săptămâna Pătimirilor comemorăm:
a. ultimele zile ale Domnului, petrecute în Nazaret;
b. suferințele Mântuitorului care au culminat cu Răstignirea;
c. Intrarea Domnului în Ierusalim.

2. Pornind de la afirmația: „Mulțimile erau uimite de învățătura Lui (Iisus), că îi învăța pe ei ca Unul care are putere” (Matei 7, 28-29), formulează opinii despre importanța învățăturii Mântuitorului, completând enunțul dat:

Cred că..., pentru că...; în consecință... .

3. Identifică teme sau motive biblice în creațiile literare de mai jos:

Colind (fragment)
de Vasile Voiculescu

Suflete, scoli și cunoaște
Luminos Prunc că Se naște
În peștera inimii, în palatul Treimii.
Dară Pruncul Cine mi-i?
Mi-e Hristosul Dumnezeu
Coborât în pieptul meu.
Maica Sfântă-n brațe-L ține,
Duhul Sfânt cu drag L-alină,
Îngeri cu raze se-nchină.

Învierea (fragment)
de Mihai Eminescu

Un clocot lung de glasuri vui de bucurie...
Colo-n altar se uită şi preoţi şi popor,
Cum din mormânt răsare Hristos învingător,
Iar inimile toate s-unesc în armonie.

Dialog cu un preot ortodox

Discută cu preotul din parohie despre principalele momente legate de viața Mântuitorului.

- Nașterea
- Copilăria
- Botezul
- Activitatea publică
- Pătimirile
- Învierea
- Înălțarea
- Pogorârea Duhului Sfânt

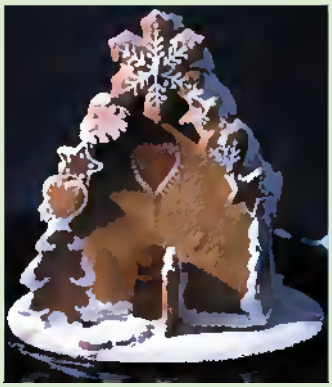

În acest capitol ai aprofundat învățăturile despre viața pământească a Domnului nostru Iisus Hristos. El este Modelul de iubire desăvârșit pentru creștini.

De aceea, încearcă să organizezi un eveniment care să aibă ecou în sufletul unor persoane aflate în dificultate, urmând pașii propuși în cadrul miniproiectului alăturat.

„Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât să vadă faptele voastre cele bune și să slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri.”

Matei 5, 16

Evaluare

Miniproiect

Târgul de Crăciun

- Organizează pentru Crăciun un târg de produse culinare și/sau de obiecte specifice sărbătorilor de iarnă, alături de colegii tăi de clasă.
- Alcătuiește un plan de organizare și împarte sarcinile de lucru, pentru a obține rezultate deosebite.
- Stabilește data evenimentului și amenajează standuri în școală pentru expunerea produselor, cu sprijinul profesorilor și al părinților.
- Invită persoane din comunitatea locală să participe la târg și oferă-le produse la un preț accesibil.
- Donează o parte din banii strânși cu acest prilej unor persoane aflate în dificultate.

- **Idei:**

➢ Poți însoți târgul cu un miniconcert de colinde.
➢ Nu uita de turta dulce și de globulețele personalizate.
➢ Să faci fotografii la acest eveniment special!

- **Criterii de evaluare:**

➢ *Implicarea întregii clase în proiect.*
➢ *Stabilirea unui plan de organizare cu obiective concrete.*
➢ *Atingerea obiectivelor propuse.*
➢ *Feed-back-ul pozitiv din partea invitaților.*
➢ *Ajutorarea concretă a unei/unor persoane aflate în situații dificile.*

II. Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului

Întâlnirea cu Zaheu vameșul

1. Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu

2. Recunoștința pentru binele primit

3. Efortul pentru schimbarea vieții

4. Mărturisirea credinței în Iisus Hristos

Recapitulare

Evaluare

Împlinirea profeției

„… pe toţi cei bolnavi i-a vindecat, ca să se împlinească ceea ce s-a spus prin Isaia prorocul, care zice: *Acesta neputinţele noastre a luat şi bolile noastre le-a purtat.*”

Matei 8, 16-17

Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu

Vindecarea celor doi orbi

Dumnezeu a arătat marea Sa iubire de oameni prin Întruparea Fiului Său „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire” (Simbolul Credinței). Iisus Hristos, Învățătorul și Mântuitorul lumii, i-a povățuit și i-a vindecat pe cei care I-au cerut cu credință ajutorul.

Viața creștină se bazează pe rugăciune, prin care Dumnezeu este slăvit, I se aduc mulțumiri și I se adresează cereri pentru mântuire. Ca un Părinte iubitor, El îi ascultă și îi sprijină pe cei care Îi cer ajutorul în diferite situații ale vieții: „Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide” (Matei 7,7).

În Sfintele Evanghelii sunt descrise numeroase situații în care Mântuitorul Hristos i-a ajutat pe cei aflați în suferințe: „Şi ieşind, a văzut mulţime mare şi I S-a făcut milă de ei şi a vindecat pe bolnavii lor” (Matei 14,14). Așa s-a întâmplat și în cazul **vindecării celor doi orbi și a slăbănogului de la scăldătoarea Vitezda**.

Pe când Domnul Iisus Se afla în Galileea, doi orbi mergeau după El și strigau: „Miluiește-ne pe noi, Fiule al lui David. După ce a intrat în casă, au venit la El orbii şi Iisus i-a întrebat: Credeţi că pot să fac Eu aceasta? Zis-au Lui: Da, Doamne! Atunci S-a atins de ochii lor, zicând: După credinţa voastră, fie vouă! Şi s-au deschis ochii lor”. (Matei 8, 27-30). Mântuitorul le-a poruncit să nu spună nimănui, dar ei fiind cuprinși de bucurie, au mărturisit în toate părțile Capernaumului că Iisus i-a tămăduit.

Dicționar

- *Capernaum* = localitate situată în Galileea, în nordul Lacului Ghenizaret;
- *scăldătoare* = (aici) baie publică, bazin;
- *slăbănog* = (aici) infirm, olog, paralitic.

Alt exemplu de mărturisire a ajutorului primit de la Dumnezeu reiese din relatarea evanghelică despre un slăbănog. El aștepta răbdător, de 38 de ani, vindecarea la scăldătoarea Vitezda. Din când în când, un înger se cobora și tulbura apa, iar primul care intra în scăldătoare se tămăduia. Domnul Iisus l-a văzut pe slăbănog neajutorat și, cunoscându-i credința, răbdarea și stăruința, i-a zis: „Scoală-te, ia-ţi patul tău şi umblă” (Ioan 5, 8). Vindecat în mod minunat, acesta a mers la Templu să Îi mulțumească lui Dumnezeu pentru ajutor. Acolo, Mântuitorul l-a întâlnit din nou și i-a zis: „Iată că te-ai făcut sănătos. De acum să nu mai păcătuieşti…” (Ioan 5, 14). De atunci, slăbănogul a mărturisit tuturor ajutorul primit de la Iisus Hristos.

Ruinele bisericii de la Vitezda

Dumnezeu Își manifestă iubirea față de oameni prin sprijinul pe care îl acordă în orice împrejurare. **Recunoștința** pentru ajutorul primit de la Dumnezeu și **mărturisirea** înaintea oamenilor a purtării Lui de grijă sunt dovezi ale unei atitudini creștine. Astfel, Dumnezeu este slăvit, semenii sunt întăriți în credință, iar cei care Îl mărturisesc vor primi răsplată: „Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi şi Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri” (Matei 10, 32).

Știați că...

- Săpăturile arheologice efectuate la Ierusalim au scos la lumină ruinele unei biserici bizantine, construită pe locul scăldătorii de la Vitezda.
- Numele *Vitezda* înseamnă *casa milei* sau *casa îndurării*.
- Printre vestigiile din Capernaum, numit și *Orașul lui Iisus*, se află ruinele casei Sfântului Apostol Petru.

Rezumăm!

Identifică situații concrete în care putem să Îi cerem ajutorul lui Dumnezeu, conform modelului.

Moment de rugăciune

- *călătorie*
- ...
- ...
- ...
- ...

Situl arheologic Capernaum

Exersăm!

1. Completează spațiile libere din următorul text cu termenii corespunzători de mai jos, după model:

Dumnezeu ne ascultă și ne sprijină atunci când îi cerem *ajutorul*. Mântuitorul Hristos i-a ajutat întotdeauna pe cei aflați în … . Pe când se afla în … a vindecat doi … . Apoi, la Ierusalim, la scăldătoarea …, l-a vindecat pe … care aștepta răbdător, de 38 de ani izbăvirea. Pentru a primi ajutorul lui Dumnezeu, trebuie să avem … puternică și să Îl iubim din toată … . Este important să … pentru ajutorul primit și să mărturisim semenilor despre … lui Dumnezeu.

(~~ajutorul~~, Galileea, credință, orbi, slăbănogul, inima, suferințe, Vitezda, milostenia, mulțumim)

2. Pornind de la următorul citat, rezolvă cerințele:

„Acel om a aşteptat 38 de ani fără a obţine ceea ce a dorit şi totuşi, nu a dat înapoi. (…) Noi însă stăruim în rugăciune pentru zece zile sau mai mult şi, dacă nu obţinem ce dorim, suntem prea leneşi după aceea să ne rugăm cu aceeaşi energie. (...) Căci, chiar dacă nu primim nimic de la El, oare nu însuşi faptul că avem puterea să vorbim cu El în continuu este cauza a zeci de mii de binecuvântări?”

(Sfântul Ioan Gură de Aur)

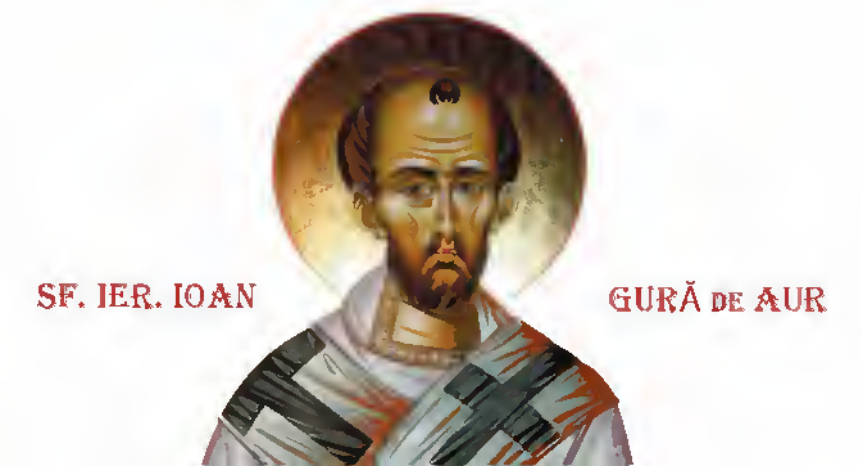

- Găsește în textul citat binefacerile rugăciunii.
- Explică importanța stăruinței și răbdării în așteptarea ajutorului de la Dumnezeu.

3. Compune o scrisoare pe care să o adresezi unui prieten apropiat, în care să exprimi sentimentele și trăirile personale în legătură cu ajutorul primit într-o situație dificilă. Adaugă scrisoarea la portofoliu.

Activitate practică

Mini-cercetare

- Împreună cu patru colegi, caută citate ale Sfinților Părinți despre importanța mărturisirii lui Dumnezeu, pe site-urile sau în cărțile recomandate de profesor.
- Alcătuiește o prezentare PowerPoint cu maximum zece slide-uri, utilizând materialele selectate, însoțite de imagini sugestive.
- Desemnează doi membri care să expună în clasă prezentarea cu ajutorul video-proiectorului.
- Votează echipa care a realizat cea mai bună prezentare.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Când S-a apropiat Iisus de Ierihon, un orb şedea lângă drum (…) Şi el a strigat, zicând: Iisuse, Fiul lui David, fie-Ţi milă de mine! (...) Iisus l-a întrebat: Ce voieşti să-ţi fac? Iar el a zis: Doamne, să văd! Şi Iisus i-a zis: Vezi! Credinţa ta te-a mântuit. Şi îndată a văzut şi mergea după El, slăvind pe Dumnezeu.”

Luca 18. 35-43

Sfânta Tradiție

„Noi, însă, zicem că dacă Domnul, venind (în lume), a fost doctorul orbilor, al surzilor şi al paraliticilor (…) , cu atât mai mult va vindeca orbirea minţii, slăbiciunea sufletului şi surzenia inimii noastre.”

Sfântul Macarie Egipteanul

- Care sunt implicațiile celor două tipuri de orbire întâlnite în texte?

Model biblic

Sfântul Evanghelist Marcu

Sfântul Evanghelist Marcu

Ucenic al Sfinților Apostoli Pavel și mai apoi Petru, Sfântul Marcu a scris a doua Evanghelie, spre a vesti neamurilor despre viața și faptele Mântuitorului Hristos. După aceea L-a mărturisit pe Dumnezeu până în ținutul Egiptului, unde a rămas o perioadă îndelungată.

Chipul său plin de har, faptele bune, curajul mărturisirii și lipsa dorinței de înavuțire au determinat multe persoane să se boteze și să ridice biserici creștine. Întreaga sa lucrare de propovăduire a fost consfințită de Domnul Hristos, când i s-a arătat și i-a spus: „Pace ție, Evanghelistul Meu!” *(Viețile Sfinților).*

- Extrage din text principalele virtuți ale Sfântului Evanghelist Marcu și explică rolul lor în mărturisirea credinței.

Reținem!

- Dumnezeu oferă ajutorul celor care dovedesc credință, răbdare și stăruință.
- Domnul Iisus i-a ajutat pe cei aflați în suferințe și a vindecat mulți bolnavi.
- Cei doi orbi din Galileea și slăbănogul de la Vitezda au mărturisit celor din jur despre vindecarea primită de la Mântuitorul.
- Mărturisirea ajutorului primit de la Dumnezeu este o responsabilitate creștină.

Împlinirea profeției

„Bun este Domnul cu toți și îndurările Lui peste toate lucrurile Lui. Să Te laude pe Tine, Doamne, toate lucrurile Tale și cuvioșii Tăi să Te binecuvânteze. Slava împărăției Tale vor spune și de puterea Ta vor grăi.”

Psalmul 144, 9-11

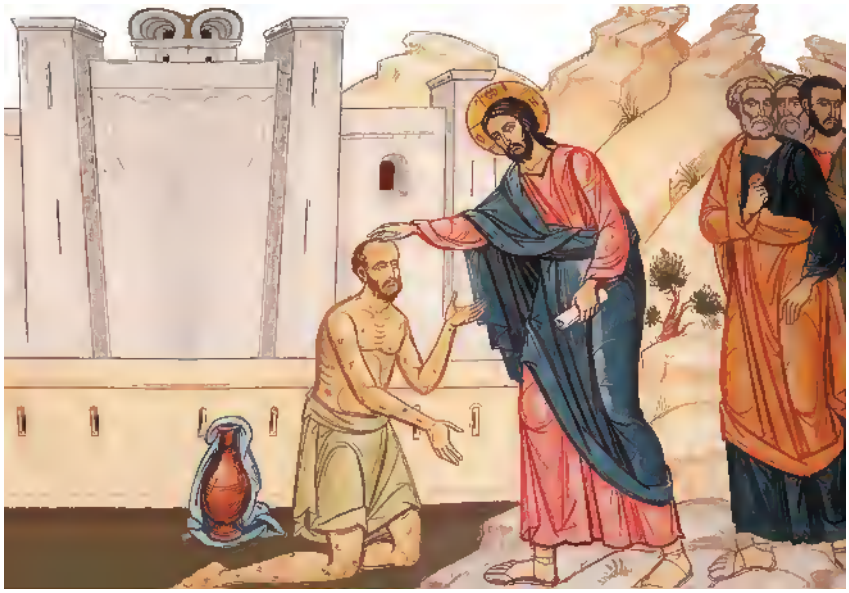

Mântuitorul Hristos

Recunoștința pentru binele primit

Mărturisirea ajutorului primit de la Dumnezeu este una dintre modalitățile de manifestare a **recunoștinței.** În mod deosebit, recunoștința se exprimă prin rugăciunile de mulțumire și de slavă adresate Sfintei Treimi. În acest sens, Sfântul Apostol Pavel îndeamnă: „Slăviți, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru și în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu” (I Corinteni 6, 20).

Recunoștința **față de Dumnezeu** se oglindește în relațiile dintre oameni. Atunci când o persoană face un bine dezinteresat, ea nu se gândește la răsplata pentru gestul său. Însă dacă cel ajutat își manifestă gratitudinea, relația de prietenie dintre cei doi se adâncește. În fapt, recunoștința este acea calitate prin care percepem viața, persoanele întâlnite și întâmplările ei ca pe niște daruri de preț. Această virtute îi ferește pe oameni de egoism, neglijență și mândrie.

Dintre semeni, o recunoștință aparte **se cuvine părinților**, pentru dragostea și dăruirea cu care își cresc și își educă fiii. Conștientizarea motivelor de recunoștință de către copii și exprimarea sentimentului de mulțumire prin cuvinte de apreciere și gesturi de afecțiune sporește armonia în familie.

La școală, se ivesc frecvent situații în care se poate manifesta recunoștința **față de colegi**, pentru bunăvoința arătată. Aceste momente pot constitui începutul sau consolidarea unor prietenii de lungă durată.

Dicționar

- *gratitudine* = recunoaștere a unei binefaceri primite, recunoștință;
- *egoism* = atenție exagerată față de sine însuși.

Mântuitorul Hristos ne-a atenționat în privința importanței manifestării recunoștinței sincere. Această virtute este evidențiată în relatarea **vindecării celor zece leproși**. Ei au cerut ajutorul Domnului, Care i-a trimis la preoți pentru constatarea vindecării. Deși toți zece s-au tămăduit pe drum, doar unul, care era de alt neam, a venit să mulțumească Binefăcătorului său. „Iar unul dintre ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors cu glas mare slăvind pe Dumnezeu. Și a căzut cu fața la pământ la picioarele lui Iisus, mulțumindu-I. Și acela era samarinean” (Luca 17, 15-16).

Această minune arată că Iisus S-a milostivit față de toți oamenii, indiferent de neam. Întrebarea adresată de Iisus: „Dar cei nouă unde sunt?” (Luca 17, 17) este o chemare peste timp la o atitudine de mulțumire și de recunoștință pentru binefacerile primite. Recunoștința este o dovadă de noblețe sufletească, fiind aducătoare de pace și de smerenie, prin care este apreciat binele făcut de altul.

Rugăciunile Bisericii exprimă în mod repetat recunoștința credincioșilor față de Dumnezeu: „Că toată darea cea bună și tot darul desăvârșit de Sus este, pogorând de la Tine, Părintele luminilor” (*din slujba Sfintei Liturghii*).

Vindecarea celor 10 leproși

Rezumăm!

Pe baza cunoștințelor însușite din textul lecției, completează schema de mai jos și alcătuiește enunțuri conform exemplului:

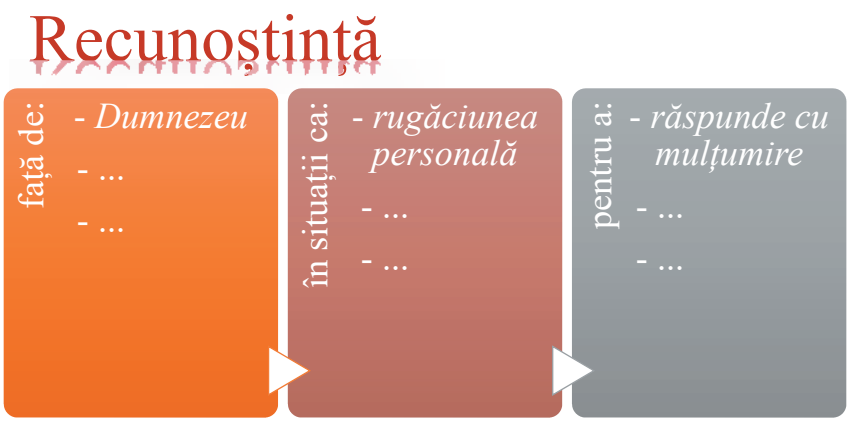

Exemplu: *Îmi arăt recunoștința față de Dumnezeu, în situații precum rostirea rugăciunii personale, pentru a răspunde cu mulțumire la binefacerile primite.*

Știați că...

- Lepra sau boala Hansen este o boală gravă, cunoscută din antichitate, care în prezent poate fi tratată. Medicul venezuelean Jacinto Convit a dezvoltat un vaccin anti-lepră, pentru care a fost nominalizat la Premiul Nobel, în anul 1988.

- În vorbirea curentă se folosesc frecvent expresiile „Slavă cerului!”, „Slavă Domnului!”, „Har Domnului!”. Ele indică satisfacția pentru reușita unui lucru sau pentru o situație favorabilă și se utilizează când binefăcătorii sunt fie Dumnezeu, fie semenii.

Exersăm!

1. Răspunde următoarelor întrebări:
a) Ce înseamnă să fii recunoscător?
b) Căror persoane le poți arăta recunoștință? De ce?
c) Pentru ce I-a mulțumit lui Iisus samarineanul din minunea studiată?
d) În ce situație ți-ai manifestat recent gratitudinea?

2. Realizează corespondența între cele două coloane, după modelul ***a - C***:

Citate biblice	Proverbe
a. Inima mulţumită este un ospăţ necurmat. (Pilde 15, 15)	A. Cine-și cinstește părinții nu va pieri niciodată. (rus)
b. Adu-ţi aminte că ei (părinții) ţi-au dat viaţa. (Sirah 7, 29)	B. Nerecunoștința este fiica orgoliului. (spaniol)
c. Oare nu zece s-au curățit? Dar cei nouă unde sunt? (Luca 17, 17)	C. Unde omul (se) mulţumește, acolo raiul îl găsește. (român)
d. Cel ce răsplătește pentru binefacere, acela se gândește la viitor. (Sirah 3, 30)	D. Recunoștința este temeiul dragostei omenești. (român)

3. Pornind de la textul de mai jos, discută despre legătura dintre recunoștință, mulțumire și bucurie:

„Odată, pe când era grozav de trist, tata a numărat textele despre mulțumire din Scriptură. A găsit, nici mai mult, nici mai puțin de opt sute! (…) Mi-a spus că, în ziua în care le-a numărat, s-a simțit mult mai bine. El zicea că, dacă Dumnezeu S-a ostenit să ne repete de opt sute de ori să ne bucurăm și să fim mulțumiți, a făcut-o pentru că dorea, într-adevăr, să ne vadă astfel.

Ideea *jocului mulțumirii* i-a venit de la *textele bucuriei*. Regula jocului este să găsești ceva care să te mulțumească în orice situație, oricât de dificilă.”

(după Eleanor H. Porter, Pollyanna)

Activitate practică
Interviu cu părinții tăi

Imaginează-ți că ești redactor la revista școlii și realizezi un articol cu tema: rolul familiei în creșterea și dezvoltarea copilului.

- Alcătuiește o listă cu minimum cinci întrebări.
- Intervievează părinții și notează răspunsurile primite.
- Redactează articolul cu titlul: „Viața de părinte”, pe baza răspunsurilor obținute.
- Prezintă articolul tău în fața clasei.
- Extrage din articolele prezentate motivele recunoștinței copiilor față de părinți.
- Poți publica articolul în revista școlii sau îl poți printa și afișa la avizier.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Iubi-Te-voi Doamne, virtutea mea. Domnul este întărirea mea și scăparea mea și Izbăvitorul meu. Dumnezeul meu, ajutorul meu și voi nădăjdui spre Dânsul; apărătorul meu și puterea mântuirii mele și sprijinitorul meu.”

Psalmul 17, 1-3

Sfânta Tradiție

„Să-I aducem mulțumiri lui Dumnezeu nu numai pentru că ne-a creat făpturi cu rațiune, ori că ne-a dat puterea liberului arbitru, sau că ne-a acordat harul botezului, ci și pentru cele ce revarsă zilnic asupra noastră.”

Sfântul Ioan Casian

- Analizează motivele de recunoștință față de Dumnezeu prezentate în textele de mai sus.

Model biblic

Sfântul Evanghelist Luca

Sfântul Luca, medic și pictor, a fost unul dintre cei 70 de ucenici ai Mântuitorului și a răspândit în multe ținuturi vestea Învierii Domnului.

El L-a iubit atât de mult pe Domnul, încât a trecut în scris faptele și învățăturile Sale, alcătuind una din cele patru Sfinte Evanghelii. Plin de recunoștință față de Mântuitorul și Maica Sa, Sfântul Luca a pictat primele icoane ce înfățișau pe Fecioara Maria cu Pruncul. De la el s-a continuat mai departe tradiția picturii icoanelor.

Sfântul Evanghelist Luca

- Prezintă două modalități prin care Sfântul Evanghelist Luca și-a exprimat recunoștința față de Dumnezeu.

Reținem!

- Recunoștința este datorată în primul rând lui Dumnezeu, apoi părinților și celorlalți binefăcători.
- Manifestarea gratitudinii sporește iubirea dintre oameni.
- Minunea vindecării celor zece leproși arată că recunoștința este o virtute.
- Prin sfintele slujbe, Biserica aduce slavă lui Dumnezeu pentru binefacerile primite.

Împlinirea profeției

„Zis-am: Mărturisi-voi fărădelegea mea Domnului; și Tu ai iertat nelegiuirea păcatului meu. Pentru aceasta se va ruga către Tine tot cuviosul la vreme potrivită.”

Psalmul 31, 6-7

Hristos, Pâinea vieții

Dicționar

- *duhovnic* = preot care îi spovedește pe credincioși;
- *epitrahil* = veșmânt preoțesc în formă de fâșie lungă de stofă, mătase etc., purtat la gât în timpul slujbelor; patrafir;
- *a năpăstui* = a nedreptăți;
- *trezvie* = stare de limpezime a minții, vioiciune, agerime; curățenie sufletească.

Efortul pentru schimbarea vieții

În ziua Învierii, Mântuitorul le-a spus apostolilor: „Luați Duh Sfânt; cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate” (Ioan 20, 22-23). Biserica împlinește până astăzi cuvântul Domnului, prin Taina Sfintei Spovedanii, în scopul îndreptării vieții oamenilor.

Până la mărturisirea înaintea duhovnicului, este necesară o pregătire sufletească a creștinului. Primul pas este conștientizarea greșelilor făcute, printr-un efort continuu de **autocunoaștere** și de trezvie duhovnicească. În acest sens, un rol foarte important îl are rugăciunea stăruitoare. Atent la sine însuși, la gânduri, la cuvinte și la fapte, creștinul va constata când și în ce mod a încălcat porunca iubirii. Important este să ia o decizie de îmbunătățire a relațiilor cu semenii și cu Dumnezeu.

În tot acest efort dus pentru schimbarea vieții, creștinul este susținut permanent. În mod nevăzut, este sprijinit de Însuși Mântuitorul, de sfântul ocrotitor și de îngerul păzitor. În chip văzut, el primește **îndrumarea** părinților, a preotului duhovnic, a nașilor, a profesorilor și a celor apropiați.

Creștinul mărturisește sincer înaintea duhovnicului toate greșelile, cu pocăință și dorință de îndreptare. Preotul rostește cuvintele iertării de păcate, ținând mâna pe epitrahilul așezat pe capul credinciosului. Acest gest simbolizează mâna vindecătoare a Domnului Hristos, Cel Care acordă iertarea prin mijlocirea preotului. După **Spovedanie**, cu sufletul curățit și dornic de a se statornici în bine, creștinul primește Sfânta Împărtășanie, hrana vieții veșnice.

În Sfintele Evanghelii sunt nenumărate exemple în care Mântuitorul a iertat pe cei ce și-au recunoscut greșelile, îndreptându-și viața. O asemenea persoană a fost **Zaheu vameșul**, care s-a îmbogățit în mod necinstit, oprind pentru sine din taxele colectate de la semeni. Dornic să-L cunoască pe Mântuitorul, s-a urcat într-un pom de pe marginea drumului, fiind mic de statură. Iisus l-a remarcat și a venit în casa lui din Ierihon. Impresionat de prezența lui Hristos, Zaheu a zis: „Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor şi, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit. Şi a zis către el Iisus: Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia. (…) Căci Fiul Omului a venit să caute şi să mântuiască pe cel pierdut” (Luca 19, 8-10). Astfel, Zaheu a primit iertarea dumnezeiască.

Mântuitorul a fost deseori criticat pentru dragostea arătată celor marginalizați și considerați păcătoși. Însă tocmai acesta este rostul venirii Sale în lume: oferirea șansei pentru schimbarea vieții, persoanelor care își doresc și se străduiesc. Cei care au primit iertarea se umplu de bucurie, pace, iubire și recunoștință față de Dumnezeu.

Sicomorul lui Zaheu

Rezumăm!

Completează schema următoare cu treptele parcurse de creștini pentru schimbarea vieții.

1. Autocunoașterea
- *rugăciunea personală;*
- ...
- ...

2. Îndrumarea duhovnicească
- *sfaturile duhovnicului;*
- ...
- ...

3. Primirea iertării
- *spovedirea sinceră, plină de căință*
- ...
- ...

Știați că...

- Zaheu a fost unul dintre cei 70 de ucenici ai Mântuitorului și a devenit episcop al Cezareii Palestinei. Sfântul Zaheu este sărbătorit la data de 20 aprilie.

- Pomul în care s-a urcat Zaheu se numea *sicomor*, o specie înrudită cu dudul. În prezent, pe locul vechiului sicomor crește un vlăstar nou, iar în locul întâlnirii lui Iisus cu Zaheu s-a construit o biserică ortodoxă.

- Epitrahilul simbolizează harul dumnezeiesc care se pogoară asupra preotului la slujbe, revărsându-se apoi peste cei credincioși.

Taina Sfintei Spovedanii

Activitate practică
Turul galeriei

- Împarte tabla în trei părți egale, formând trei coloane.
- Pe fiecare dintre ele scrie unul din citatele de mai jos:

1. „Vezi smerenia mea și osteneala mea și-mi iartă toate păcatele mele.” (*Psalm 24, 19*)
2. „Tot cel ce crede în Iisus va primi iertarea păcatelor, prin numele Lui.” (*Fapte 10, 43*)
3. „Nu există păcat care să nu fie iertat, decât numai păcatul pentru care nu ne pocăim.” (*Părintele Tadei din Serbia*)

- Câte trei elevi ies la tablă și notează fiecare în câte o coloană un cuvânt-cheie legat de textul respectiv.
- Când turul s-a încheiat, citește toate cuvintele-cheie.
- Formulează concluziile sub forma a trei enunțuri, câte unul pentru fiecare citat.
- Timp de lucru: 10 minute.

Exersăm!

1. Răspunde următoarelor întrebări:

a) Ce har a oferit Domnul apostolilor în ziua Învierii?
b) Cum se poate spori în cunoașterea de sine?
c) Cine îi ajută pe creștini în efortul de pocăință?
d) Cum se pregătesc credincioșii pentru Taina Spovedaniei?
e) De ce este necesară Taina Împărtășaniei?
f) Ce a făcut vameșul Zaheu pentru a fi iertat?

2. Alcătuiește un cvintet despre iertare, după modelul referitor la milă. Completează cu: două adjective semnificative; trei verbe despre iertare; o propoziție reprezentativă formată din patru cuvinte și, la final, un substantiv sugestiv.

Milă
- *Divină, nemăsurată*
- *Dorind, rugând, primind*
- *Aduce pace în suflet.*
- *Mântuire*

Iertare
- ..., ...
- ..., ..., ...
- ... ...
- ...

3. Citește fragmentele de mai jos și stabilește legătura dintre ele, având în vedere relația dintre credincios și duhovnic:

a. „Și după ce și-a isprăvit Daniil Sihastrul ruga, 1-a chemat în chilie pe Ștefan Vodă și s-a spovedit Ștefan la dânsul. Și a întrebat Ștefan-Vodă pe Sihastru ce va mai face, că nu poate să se mai bată cu turcii. Închina-va Țara la turci? Au ba? Iar Sihastrul a zis să nu o închine că războiul este al lui, numai după ce va isbândi să facă o mănăstire acolo, în numele Sfântului Gheorghe să fie hramul bisericii.” *(cronica lui Neculce)*

b. „Io Ștefan Voievod, din mila lui Dumnezeu Domn Țării Moldovenești, fiul lui Bogdan Voievod, a început a zidi acest hram în mănăstirea de la Voroneț în numele Sfântului, Slăvitului mare mucenic și purtător de biruință Gheorghe, în anul 6996 (1488), al lunii mai 26, în luna Pogorârii Duhului Sfânt și a fost terminată în același an al lunii septembrie 14.” *(pisania de la Voroneț)*

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Tu, Doamne, după mulțimea bunătății Tale, ai făgăduit pocăință și iertare celor ce Ți-au greșit și după mulțimea îndurărilor Tale ai hotărât pocăință păcătoșilor spre mântuire.”

Manase 1, 8

Sfânta Tradiție

„Intrați în biserică și mărturisiți-vă acolo păcatele voastre, căindu-vă pentru ele; căci acolo veți afla doctorul care vă vindecă, iar nu un judecător care să vă osândească, acolo nu se cere pedepsirea păcătosului, ci se dă iertarea păcatelor.”

Sfântul Ioan Gură de Aur

- Discută despre promisiunea Domnului care se desprinde din textele date.

Model biblic

Sfântul Apostol și Evanghelist Matei

Sfântul Apostol Matei a fost vameș, precum Sfântul Zaheu. Amândoi s-au confruntat cu provocările acestei meserii, considerată o modalitate de îmbogățire pe nedrept. Când Iisus i-a spus lui Matei: „Vino după Mine” (Matei 9, 9), acesta îndată L-a urmat. El a devenit unul dintre cei 12 apostoli și a scris prima Sfântă Evanghelie. A vestit învățătura Domnului multor popoare, dovedind credință puternică, bărbăție și o mare înțelepciune.

Sfântul Matei a înfruntat pericole mari în misiunea apostolică primită, mărturisind că: „Sunt gata să rabd toate pentru Dumnezeul meu” (Viețile Sfinților).

Sfântul Evanghelist Matei

- De ce era greu pentru un vameș să primească învățătura lui Hristos?
- Ce te-a impresionat din viața Sfântului Matei?

Reținem!

- Pregătirea pentru Taina Spovedaniei presupune: progresul în cunoașterea de sine, conștientizarea greșelilor și căința pentru acestea.
- După mărturisirea sinceră la preotul duhovnic și primirea iertării, creștinul se împărtășește cu Trupul și Sângele Domnului.
- Mântuitorul a venit în lume să ofere iertare celor care doresc îndreptarea vieții.

Împlinirea profeției

„Lăuda-Te-voi, Doamne, din toată inima mea, spune-voi toate minunile Tale. Veseli-mă-voi și mă voi bucura de Tine; cânta-voi numele Tău, Preaînalte.”
(*Psalmul 9, 1-2*)

Mărturisirea credinței în Iisus Hristos

Potolirea furtunii pe mare

Legătura personală a omului cu Dumnezeu se întemeiază pe credință. Această virtute păstrată de om în sufletul său, poate fi mărturisită atât prin cuvinte, cât și prin fapte.

Primii mărturisitori ai credinței în Iisus Hristos au fost **Sfinții Apostoli**. Într-una din zile, Petru, Iacov și Ioan s-au întors pe țărmul Mării Tiberiadei, după o noapte în care nu au pescuit nimic. Acolo au fost întâmpinați de Iisus Care i-a îndemnat să meargă din nou în larg și să arunce mreaja. Cu toate că știau din experiență că ar fi zadarnic, au crezut în cuvintele Lui și au făcut întocmai. Încrederea le-a fost răsplătită nu doar cu **pescuirea minunată** a multor pești, ci și cu chemarea de a deveni *pescari de oameni*, adică ucenicii Săi.

Multele minuni săvârșite de Domnul Iisus au întărit credința ucenicilor în El, care au mărturisit dumnezeirea Sa. Una dintre acestea a fost **potolirea furtunii pe mare**. Iisus a mers pe apă către apostolii ce se aflau în corabie, înfricoșați de valurile înalte. Petru a prins curaj când L-a văzut și s-a îndreptat spre Hristos, dar s-a temut de vântul puternic și a început să se scufunde. Mântuitorul l-a salvat, apoi l-a mustrat pentru slăbirea credinței și a potolit furtuna. În urma acestei minuni, apostolii au mărturisit: „Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu” (Matei 14, 33).

Unii dintre contemporanii Mântuitorului se întrebau Cine este Iisus, confundându-L cu Ioan Botezătorul, cu Ilie sau cu alt proroc. Atunci Domnul i-a întrebat și pe ucenici: „Dar voi cine ziceți că sunt? Răspunzând **Simon Petru** a zis: Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu” (Matei 16, 15-16). Credința în dumnezeirea

Dicționar

- *liturgic* = privitor la slujbele bisericești;
- *mreajă* = plasă de pescuit;
- *a propovădui* = a predica, a răspândi idei religioase.

Sa a mărturisit-o și **Sfântul Apostol Toma** după Înviere, când a văzut semnele răstignirii și I-a zis: „Domnul Meu și Dumnezeul Meu!” (Ioan 20, 28). După Înălțarea Domnului, ucenicii au mers în toată lumea și au propovăduit credința în Iisus Hristos, botezând pe cei ce au primit-o.

Exemplul apostolilor de mărturisire a lui Hristos este un îndemn pentru toți creștinii la exprimarea credinței în viața de zi cu zi. Aceasta este o dovadă a iubirii de Dumnezeu și se manifestă prin rugăciune, prin fapte de milostenie, prin participarea la viața liturgică ș.a. **Importanța mărturisirii** lui Hristos este accentuată astăzi de nevoia păstrării identității de credință, în contextul relației oamenilor cu Dumnezeu. Adresându-se tuturor, Sfinții Apostoli îndeamnă: „Cine mărturisește că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu rămâne întru el și el în Dumnezeu” (1 Ioan 4, 15).

Mântuitorul se arată lui Toma

Rezumăm!

Urmând schema de mai jos, prezintă momentele din lecție în care ucenicii au mărturisit credința în Mântuitorul Hristos, după model:

Sfântul Apostol Toma

- după Învierea Domnului.

Sfântul Apostol Petru

…

…

Sfinții Apostoli

…

…

…

Știați că...

- Prima duminică după Înviere este numită Duminica Tomii, și amintește despre episodul mărturisirii dumnezeirii lui Hristos de către Sfântul Apostol Toma.

- Marea Tiberiadei, cunoscută și cu denumirea de Marea Galileii sau Lacul Ghenizaret, este un lac cu apă dulce în nord-estul Țării Sfinte, cu o adâncime de 43 m și o suprafață de 166 km^2.

Exersăm!

1. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză:

Primii mărturisitori ai credinței în Iisus Hristos au fost … … . Văzându-le credința, Mântuitorul i-a chemat să devină pescari de ... . Această titulatură se referă la rolul mărturiei lor înaintea oamenilor, prin care i-au învățat și i-au determinat pe alții să împlinească … Domnului. Mărturisirea credinței de către creștini în viața de zi cu zi se poate face prin …, prin fapte de …. sau prin participarea la … … .

(*viața liturgică, învățătura, ~~credinței~~, oameni, milostenie, Sfinții Apostoli, rugăciune*)

2. Știind că blazonul este emblema unui stat, a unei bresle sau a unei familii, realizează pe o foaie A4 blazonul personal de mărturisitor creștin, după indicațiile din model. Adaugă fișa la portofoliu.

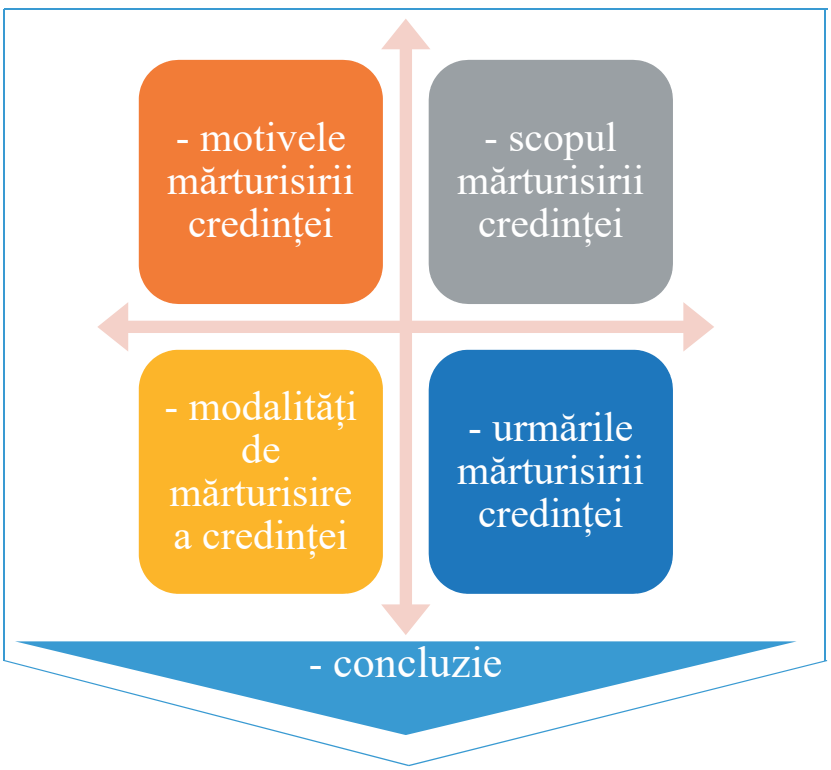

3. Caută pe Internet sau în literatura de specialitate, la recomandarea profesorului, minuni petrecute în zilele noastre. Discută despre legătura dintre minune și credință.

Activitate practică

Micul scenarist

- Împreună cu trei colegi, rememorează minuni ale Mântuitorului Iisus Hristos studiate în lecțiile anterioare și în anii precedenți.
- Alege una dintre minuni și caută cât mai multe informații despre ea.
- Pe baza informațiilor, scrie un scenariu pe tema minunii alese, care să poată fi transpus într-o piesă de teatru.
- Cel mai bun scenariu votat de colegi și profesor va fi pus în scenă ca modalitate de mărturisire a credinței în Iisus Hristos, cu ocazia serbărilor școlare sau a altor concursuri și activități.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisi-voi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri.”

Matei 10, 32

Sfânta Tradiție

„În ce chip Îl mărturisim? Făcând cele ce spune și necălcând poruncile Lui; a nu-L cinsti numai cu buzele, ci din toată inima și din tot sufletul.”

Sfântul Clement Romanul

- Analizează cele două texte și precizează cum poate fi mărturisit Hristos înaintea oamenilor și care este răsplata acestei mărturisiri.

Model biblic

Sfântul Apostol Petru, pescar la Marea Tiberiadei

Sfântul Petru, până să-L întâlnească pe Hristos, a fost un pescar iscusit din Betsaida, localitate aflată pe malul Mării Tiberiadei. Mare iubitor de adevăr, a avut o fire hotărâtă și entuziastă. Întâlnirea cu Fiul lui Dumnezeu i-a schimbat viața, l-a transformat într-un apostol dornic să răspândească în lume învățătura creștină.

El a depășit momentele de slăbire a credinței prin căință și prin iubirea față de Hristos. Sfântul Petru a devenit unul dintre apostolii cei mai înflăcărați în credință, înțelepți și râvnitori, spre toată lucrarea faptelor bune.

Sfântul Apostol Petru

- Prin ce însușiri s-a remarcat Sfântul Apostol Petru?
- Ce soluție oferă exemplul Sfântului Petru în momentele de slăbire a credinței?

Reținem!

- Sfinții Apostoli sunt modele de mărturisire a credinței în Dumnezeu.
- Ei au dovedit credință în diferite împrejurări, precum pescuirea minunată sau potolirea furtunii pe mare.
- Urmând Sfinților Apostoli Petru sau Toma, creștinii sunt chemați să-și exprime credința în viața de zi cu zi.

Iisus Hristos după Înviere

Recapitulare

I. Despre ce ai învățat în capitolul *Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului?*

- ajutorul primit;
- recunoștință;
- schimbarea vieții prin rugăciune, spovedanie și efortul personal;
- mărturisirea credinței în Iisus Hristos.

II. Ce modele biblice ți s-au prezentat?

- credința celor doi orbi vindecați;
- răbdarea slăbănogului de la Vitezda;
- mulțumirea leprosului vindecat;
- îndreptarea lui Zaheu;
- schimbarea vieții vameșului Matei;
- mărturisirea de credință a Sfântului Petru;
- căința Sfântului Toma;
- curajul mărturisirii Sfântului Marcu;
- recunoștința Sfântului Luca.

III. Ce s-a urmărit în acest capitol?

- valorificarea în viața de zi cu zi a experienței celor ce au răspuns cu credință și recunoștință iubirii lui Dumnezeu.

Joc de rol

- Împreună cu trei colegi, alege o istorisire biblică studiată în acest capitol.
- Improvizează un scenariu, parcurgând următorii pași:
  - distribuirea rolurilor;
  - alcătuirea replicilor;
  - stabilirea mișcării scenice.
- Prezintă sceneta în fața clasei, cu sau fără ajutorul unui povestitor.
- Timp de lucru: 10 minute.

Consolidăm!

1. Citește enunțurile de mai jos și asociază-le persoanelor biblice la care se referă, conform exemplului: *a. – Sfântul Petru.*

ENUNȚURI	*PERSOANE*
a. A fost martor la pescuirea minunată.	*Sfântul Zaheu*
b. Și-a exprimat recunoștința față de Domnul Hristos, fiind samarinean.	*Leprosul vindecat*
c. S-a urcat în sicomor, pentru a-L vedea pe Iisus.	*Sfântul Petru*
d. A fost bolnav 38 de ani, până să fie vindecat de Mântuitorul.	*Sfântul Matei*
e. A devenit unul dintre cei 12 apostoli, lăsând meseria de vameș.	*Slăbănogul de la Vitezda*
f. A pipăit semnele rănilor când S-a arătat Hristos înviat.	*Sfântul Toma*

2. Pornind de la textele studiate în acest capitol, formulează definiții ale următoarelor cuvinte:

3. Identifică în textul de mai jos patru termeni însușiți în capitolul studiat și alcătuiește enunțuri cu aceștia:

Biserica este locul unde putem primi harul iertării, prin spovedania la preotul duhovnic. Ea este mai mult decât scăldătoarea Vitezda, unde se vindecau foarte puțini, când venea îngerul. Ascultarea de sfaturile duhovnicului și trezvia permanentă ne vor ajuta să ne eliberăm de egoism, neglijență și mândrie.

4. Observă icoana de mai jos și precizează:

- ✓ persoanele;
- ✓ locul;
- ✓ minunea.

5. Realizează o felicitare cu un mesaj de recunoștință pentru părinții tăi sau pentru un binefăcător. Fii creativ în alegerea tehnicii de lucru.

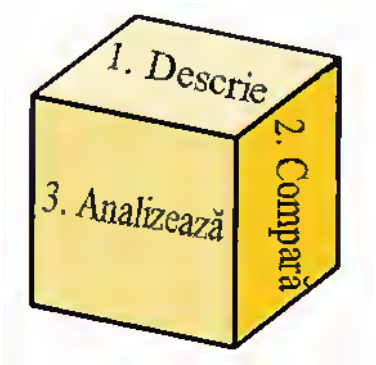

Cubul cu … minuni

- Pregătește un cub din hârtie/carton, pe fețetele căruia să fie scrise cuvintele:
  1. Descrie
  2. Compară
  3. Analizează
  4. Asociază
  5. Aplică
  6. Argumentează
- Aruncă acest cub de la unul la altul.
- În funcție de termenul scris pe fața cubului, cel care îl prinde formulează un răspuns referitor la minunile studiate în acest capitol, în ordinea dată:

- *Vindecarea celor doi orbi;*
- *Vindecarea slăbănogului de la Vitezda;*
- *Vindecarea celor zece leproși;*
- *Pescuirea minunată;*
- *Potolirea furtunii pe mare.*

- Timp de lucru: 12 minute.

Punctaj autoevaluare/evaluare

Ex. 1 – 2 puncte
- *8 x 0,25 p., pentru fiecare alegere corectă*

Ex. 2 – 2 puncte
- *4 x 0,5 p., pentru fiecare enunț completat corespunzător*

Ex. 3 – 1 punct
- *4 x 0,25 p., pentru fiecare calitate enumerată corect*

Ex. 4 – 4 puncte
- *0,5 p. – alegerea unui titlu reprezentativ;*
- *2 p. – respectarea temei cerute;*
- *1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);*
- *0,5 p. – înlănțuirea logică a ideilor.*

Se acordă 1 punct din oficiu.

Total: 10 puncte

Timp de lucru: 45 minute

Evaluare

Test

1. Transcrie varianta corectă de răspuns.

Exemplu: ***a.*** *– credinței*

a. Cei doi orbi au fost vindecați datorită:
- credinței - blândeții - sincerității

b. Slăbănogul de la Vitezda aștepta:
- pe Mesia - un înger - un sfânt

c. Cei nouă leproși au mers:
- acasă - la preoți - la Iisus

d. Gratitudine înseamnă:
- grație - dărnicie - recunoștință

e. Iertarea greșelilor de după Botez se face prin:
- recunoaștere - spovedanie - strădanie

f. Sfântul Apostol Matei a scris:
- prima evanghelie - a treia evanghelie - două epistole

g. Apostolul care a dorit să vină la Iisus mergând pe apă a fost:
- Ioan - Toma - Petru

h. Mărturisirea credinței creștine în lume are ca fundament:
- umblarea pe mare - Învierea Domnului - ziua duminicii

i. Părerea de rău pentru păcate se numește:
- iertare - îndreptare - căință

2. Continuă enunțurile următoare, cu informațiile corespunzătoare, după modelul dat:

Exemplu: Când primești ajutorul cuiva, *îi mulțumești și îi ești recunoscător.*

- ✓ Când primești ajutorul cuiva, … .
- ✓ Sentimentul de recunoștință se manifestă când … .
- ✓ Pregătirea pentru Taina Spovedaniei presupune … .
- ✓ Mărturisirea credinței se poate face … .
- ✓ Omul răspunde la iubirea lui Dumnezeu prin ... .

3. Enumeră patru calități dovedite de Sfinții Apostoli în activitatea lor misionară, ca mărturisitori ai credinței creștine.

4. Alcătuiește o compunere de minimum zece rânduri, în care să relatezi o întâmplare din viața proprie, pornind de la următorul citat: „Hristos să Se sălășluiască, prin credință, în inimile voastre, fiind înrădăcinați și întemeiați în iubire” (Efeseni 3, 17).

III. Viața creștinului împreună cu semenii

Înmulțirea pâinilor și a peștilor

1. Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine

2. Rugăciunea „Tatăl nostru”

3. Iertarea, semn al bunătății sufletești

4. Milostenia, manifestare a iubirii față de semeni

Recapitulare

Evaluare

Împlinirea profeției

„Aproape este Domnul de toți cei ce-L cheamă pe El, de toți cei ce-L cheamă pe El întru adevăr. Voia lor (...) o va face și rugăciunea lor o va auzi și-i va mântui pe dânșii.”

Psalmul 144, 18-19

Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine

Omul, făptura lui Dumnezeu, are posibilitatea de a fi în legătură cu Creatorul său, prin rugăciune. Astfel, rugăciunea este cea mai înaltă lucrare a minții omenești și poate fi realizată în orice loc și timp, cu **rolul de sfințire** a credincioșilor. Creștinul rugător primește har divin, care îi aduce în suflet pace, bucurie, iertare, iubire curată față de semeni și întărirea voinței spre alegerea binelui.

Mântuitorul Hristos i-a îndemnat pe oameni să se roage stăruitor, făgăduindu-le un răspuns dumnezeiesc plin de iubire părintească: „Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide” (Matei 7, 7). Biserica îi îndrumă la rândul ei pe credincioși spre adresarea de cereri, mulțumiri și laude lui Dumnezeu.

În familiile creștine, locul de rugăciune este înfrumusețat de prezența icoanelor, a candelei și a altor însemne religioase. Membrii familiei se roagă împreună și în particular, în diferite momente: dimineața, seara, la vremea mesei, la începerea lucrului, înainte de a lua o decizie importantă, la plecarea în călătorie și în situații dificile. Ruga lor are în vedere propria persoană, întreaga familie și pe ceilalți semeni. Spre exemplu, copiii se roagă pentru luminarea minții și ajutor la învățătură, pentru înțelegerea și sănătatea întregii familii, cât și pentru binele persoanelor aflate în dificultate.

Domnul Hristos subliniază puterea rugăciunii de a transforma viețile celor ce se pocăiesc cu adevărat, prin numeroase învățături și parabole.

Loc de rugăciune

Dicționar

- *a invoca* = (aici) a chema în ajutor pe Dumnezeu;
- *însemn* = semn, simbol, marcă;
- *smerit* = (aici) cucernic, evlavios, pios.

În **Pilda vameșului și a fariseului**, Mântuitorul prezintă un model de rugăciune smerită, bineplăcută lui Dumnezeu, în opoziție cu o atitudine arogantă. Un fariseu și un vameș au mers la templu să se roage. Fariseul s-a lăudat cu faptele sale, mândrindu-se că nu este asemenea oamenilor păcătoși. Vameșul, stând departe, s-a rugat cu umilință: „Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului” (Luca 18, 13). Domnul a ascultat rugăciunea plină de căință a vameșului care s-a întors îndreptat la casa lui.

La rugăciunile celor aflați în suferință, Domnul Iisus a răspuns prin săvârșirea multor minuni, precum vindecarea fiicei femeii din Canaan. Altă minune este **Învierea fiicei lui Iair**, conducătorul sinagogii din Capernaum. Acesta a căzut la picioarele lui Iisus și L-a rugat să intre în casa lui, să-i vindece fiica grav bolnavă. Domnul a mers îndată la patul copilei de 12 ani, care se stinsese din viață. El a luat-o de mână și i-a zis: „Copilă, scoală-te!” (Luca 8, 54), iar fetița a înviat, spre bucuria familiei.

Nevoia de hrană spirituală autentică în lumea de astăzi este împlinită de rugăciunea izvorâtă din credință. Rugăciunea personală face posibil ajutorul divin și îi susține pe credincioși în urcușul lor duhovnicesc. Ea este completată de rugăciunea publică, prin participarea la sfintele slujbe, unde sunt înălțate cântări în cinstea Sfintei Treimi: „Pe Tine Te lăudăm, pe Tine bine Te cuvântăm, Ție Îți mulțumim, Doamne și ne rugăm Ție, Dumnezeului nostru” (*din cântările Sfintei Liturghii*).

Rezumăm!

Transcrie în caiet schema de mai jos, completând roluri și momente/motive ale rugăciunii, conform exemplului:

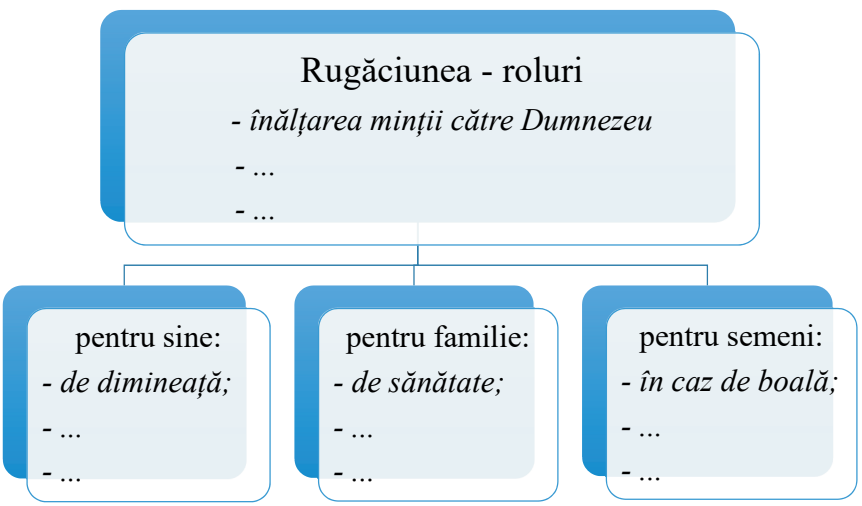

Știați că...

- Sfântul Serafim de Sarov a rostit neîncetat rugăciunea vameșului, vreme de o mie de zile, la sfârșitul cărora a simțit în suflet pacea lui Hristos.
- Rugăciunea vameșului stă la baza alcătuirii *Rugăciunii lui Iisus*, numită și *Rugăciunea inimii*: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!”.
- În casele tradiționale românești, colțul de rugăciune cuprindea: icoana/icoanele, candela mereu aprinsă, ștergarul ornamental deasupra icoanei, mănunchiul de busuioc.

Învierea fiicei lui Iair

Activitate practică
Blazonul personal

- Decupează o foaie A4, dându-i o formă de blazon, după unul din modelele:

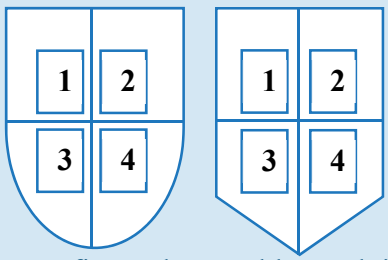

- Pe fiecare latură a blazonului notează răspunsul la următoarele întrebări, sub formă de cuvinte semnificative, propoziții sau desene:
  1. Cât de importantă este rugăciunea în viața ta?
  2. Ce rugăciune rostești cel mai frecvent?
  3. Pentru ce persoane te rogi adesea?
  4. În ce momente te-ai rugat cu stăruință?
- Votează în clasă blazonul cu designul cel mai reușit.
- Adaugă blazonul la portofoliu.

Exersăm!

1. Completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză, după model:

Rugăciunea este *legătura* omului cu Creatorul său, prin care acesta primește … … . Ea poate fi de …, de … sau de …, iar Dumnezeu oferă întotdeauna un răspuns plin de … .

Familia creștină are un colț de ... amenajat, iar membrii ei se roagă pentru înțelegere, ... și pentru semeni .

Mântuitorul Hristos ascultă rugăciunea ... , așa cum a procedat și în cazul învierii fiicei lui … .

(laudă, sănătate, ~~legătura~~, rugăciune, Iair, cerere, harul divin, iubire, mulțumire, stăruitoare)

2. Utilizează Biblia în format tipărit sau on-line pentru a lectura *Pilda vameșului și a fariseului* de la Luca 18, 10-14. Analizează mesajul moral-religios al acesteia.

3. Audiază și învață cu ajutorul profesorului cântarea liturgică de mai jos, alcătuită pe baza Psalmului 140, 2:

Să se îndrepteze rugăciunea mea, ca tămâia înaintea Ta; ridicarea mâinilor mele, jertfa de seară.

4. Citește poezia următoare și precizează cererile adresate lui Dumnezeu, ce reies din versurile acesteia:

Rugăciune *(fragment)*
de Sfântul Ioan Iacob Hozevitul

După cum pe vameș, Doamne,
L-ai făcut luminător,
Fă-mă și pe mine astăzi
Decât ieri mai râvnitor.

Luminează-mi, Doamne, calea,
Înnoindu-mi sfântul dar
Și dulceața Ta cerească
Să mă veselească iar.

Pomenirea Ta cea sfântă
Dă s-o am neîncetat
Și din inima înfrântă
Fă locaș prea luminat.

5. Scrie un text de minimum zece rânduri cu titlul „Puterea rugăciunii”, bazat pe experiența proprie.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Vă îndemn deci, înainte de toate, să faceți cereri, rugăciuni, mijlociri, mulțumiri, pentru toți oamenii, (…) că acesta este lucru bun și primit înaintea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru.”

I Timotei 2, 1; 3

Sfânta Tradiție

„Tu să rostești rugăciunea: Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. Astfel te cuprinzi în rugăciune și pe tine însuți și pe toți cei care ți-au cerut să te rogi pentru ei, dar și pe toată lumea.”

Cuviosul Paisie Aghioritul

- Menționează tipurile de rugăciune identificate în cele două texte și discută despre rolul acestora.

Model biblic

Femeia canaaneancă

Această femeie, de altă religie și de alt neam, s-a remarcat prin credința în Mântuitorul Hristos și prin stăruința în rugăciune, încât a devenit un model pentru creștini.

Pe când Iisus împreună cu apostolii Săi călătoreau în ținuturile Tirului și ale Sidonului, femeia canaaneancă s-a apropiat de ei și s-a rugat Domnului pentru fiica sa bolnavă, cerându-I mila. La început, Mântuitorul a refuzat cererea ei: „Nu sunt trimis decât către oile cele pierdute ale casei lui Israel” (Matei 15, 24).

Însă ea a insistat cu răbdare și smerenie, închinându-se lui Iisus, până când Acesta a mărturisit: „O, femeie, mare este credința ta; fie ție după cum voiești. Și s-a tămăduit fiica ei în ceasul acela” (Matei 15, 28). Chiar și Sfinții Apostoli au fost uimiți de stăruința în rugăciune a femeii canaaneence.

Rugăciunea femeii canaaneence

- Ce calități a dovedit femeia canaaneancă?
- Cu ce prilej ai arătat perseverență în rugăciune?

Reținem!

- Rugăciunea îl pune pe om în legătură cu Creatorul său și îl sfințește.
- Creștinul se roagă pentru sine, pentru membrii familiei și pentru alți semeni, înălțând rugăciuni de cerere, de mulțumire și de laudă.
- Din pilda vameșului și fariseului reiese un model de rugăciune și de atitudine smerită.
- Învierea fiicei lui Iair și vindecarea fiicei femeii din Canaan au fost răspunsuri ale Mântuitorului la rugăciuni.

Împlinirea profeției

„Acesta Mă va chema: Tatăl meu ești Tu, Dumnezeul meu și sprijinitorul mântuirii mele. Și Îl voi face pe El întâi-născut, mai înalt decât împărații pământului.”

Psalmul 88, 26-27

Iisus Hristos, Învățătorul lumii

Rugăciunea „Tatăl nostru”

Domnul Iisus Hristos S-a rugat deseori Tatălui Ceresc, pentru întreaga lume. În predicile Sale, El a întărit importanța rugăciunii către Dumnezeu Tatăl: „Adevărat, adevărat zic vouă: Orice veți cere de la Tatăl în numele Meu El vă va da” (Ioan 16, 23).

Când apostolii I-au cerut să-i învețe cum să se roage, Mântuitorul a oferit modelul desăvârșit de rugăciune: *Tatăl nostru* sau *Rugăciunea Domnească*. Alcătuită de Însuși Domnul Hristos, aceasta este cea mai puternică și mai cuprinzătoare dintre rugăciuni, deoarece este cuvânt dumnezeiesc, prescurtare a întregii Evanghelii.

Prin **invocarea** „Tatăl nostru Care ești în ceruri”, Hristos îndeamnă oamenii să se adreseze lui Dumnezeu ca unui Părinte iubitor, asemenea copiilor care solicită cu încredere părinților cele de trebuință.

În **cele șapte cereri** ale rugăciunii se cuprind toate cele necesare sufletului și trupului pentru mântuire:

1. *Sfințească-Se numele Tău.* Aceasta este prima cerere, în care se mărturisește din adâncul inimii preamărirea Numelui cel Sfânt al lui Dumnezeu.

2. *Vie împărăția Ta.* Venirea împărăției lui Dumnezeu se petrece în sufletele celor botezați și se materializează prin roadele Duhului Sfânt: blândețea, smerenia, răbdarea, înțelepciunea, pacea, buna-cuviință și dragostea.

3. *Facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ.* Voința Tatălui este iubitoare și corespunde binelui suprem, de aceea

Dicționar

- *doxologie* = cuvânt sau cuvântare de slăvire;
- *ispită* = tentație, atragere spre greșeli, amăgire;
- *a izbăvi* = a salva, a mântui;
- *năzuință* = aspirație, râvnă.

ascultarea de Dumnezeu înseamnă adevărata libertate a omului. În ceruri, îngerii se bucură neîntrerupt, împlinind voia divină.

4. *Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi.* Primirea *pâinii* la care se referă Domnul înseamnă binecuvântarea celor necesare traiului zilnic. Ea semnifică și năzuința spre primirea Sfintei Împărtășanii, hrana mântuirii, după cuvintele Lui: „Eu sunt Pâinea cea vie, Care s-a pogorât din cer. De va mânca cineva din pâinea aceasta, viu va fi în veci” (Ioan 6, 51).

5. *Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri.* Mântuitorul arată că iertarea celor care ne-au greșit este o condiție de bază pentru a primi, la rândul nostru, iertarea divină.

6. *Și nu ne duce pe noi în ispită.* Cererea semnifică necesitatea ajutorului divin pentru a rezista în fața tentațiilor sau amăgirilor.

7. *Ci ne izbăvește de cel rău.* Prin ultima cerere, ne rugăm să fim feriți de tot ceea ce înseamnă *rău*: păcat, calamități, îngeri răi.

Încheierea rugăciunii sau **doxologia** este o laudă a Preasfintei Treimi: *Că a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor, amin.*

Rugăciunea Domnească se poate spune în orice împrejurare a vieții. Sfânta Biserică o întrebuințează la toate slujbele religioase și în mod special la Sfânta Liturghie, când se rostește sau se intonează cu evlavie, de către întreaga comunitate a credincioșilor.

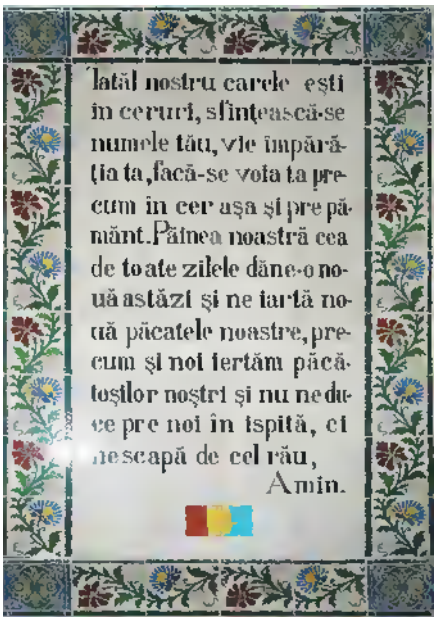

Placă din biserica Pater noster

Rezumăm!

Pornind de la textul lecției, completează schema de mai jos după exemplul dat.

Cererile din Rugăciunea Domnească

Cererea	Semnificația
1) Sfințească-se numele Tău	*Preamărirea Numelui Sfânt*
2) Vie împărăția Ta	…
3) Facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ	…
4) Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi	…
5) Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri	…
6) Și nu ne duce pe noi în ispită	…
7) Ci ne izbăvește de cel rău	…

Știați că...

- Biserica *Pater noster* (Tatăl nostru), aflată pe Muntele Măslinilor, a fost ridicată pe ruinele unei vechi basilici bizantine, din secolul al IV-lea. În interiorul bisericii și pe toți pereții laterali ai curții, se află plăci albe inscripționate cu rugăciunea „Tatăl nostru” în 68 limbi și în alfabetul Braille.

- Românii au avut dintotdeauna un respect deosebit față de pâine. Gospodinele frământau aluatul, făcând semnul crucii deasupra și rostind Rugăciunea Domnească, iar bărbații tăiau sau rupeau pâinea la masă, după închinarea ei.

Exersăm!

1. Indică valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:

a) Rugăciunea Domnească a fost rostită de Domnul Iisus Hristos, la solicitarea ucenicilor. A/F

b) Numai Iisus poate să Se adreseze Părintelui Ceresc cu apelativul *Tată*. A/F

c) Dumnezeu iartă greșelile oamenilor, fără a le cere iertarea semenilor. A/F

d) Bunătatea divină se revarsă asupra oamenilor precum cea a unui tată iubitor. A/F

e) Ajutorul lui Dumnezeu ne poate izbăvi din orice ispită. A/F

2. Găsește sinonime pentru cuvintele: *ispită*, *doxologie*, *izbăvire*, *greșeală* și alcătuiește câte un enunț cu termenii aflați.

3. Realizează o paralelă între însușirile Părintelui Ceresc și cele ale unui tată obișnuit, întocmind un tabel după exemplul:

Tatăl Ceresc	**tatăl pământesc**
Bun	*bun*
Atotputernic	*puternic*
…	…
…	…
…	…
…	…
…	…

4. Caută textul rugăciunii *Tatăl nostru* într-o limbă de circulație internațională, pe baza cunoștințelor însușite la orele de limbă străină. Transcrie-l pe caiet și lecturează-l la clasă.

5. Găsește legătura dintre cererile a doua și a treia din Rugăciunea Domnească și conținutul textului de mai jos:

„Atunci când inima omului se deschide către Creatorul său, pământul întreg își găsește și el eliberarea, este și el împăcat. Omul este, astfel, un punct de sprijin, o pârghie pentru ca lucrarea Duhului să se săvârșească pe pământ.”

(Viu este Dumnezeu – catehism orthodox)

Activitate practică
Microcercetare

- Informează-te în școală, în comunitate sau pe Internet despre asemănări și diferențe în rostirea rugăciunii *Tatăl nostru* la nivelul diferitelor confesiuni.
- Alcătuiește un tabel comparativ în care completezi datele obținute.
- Prezintă în clasă descoperirile făcute în urma microcercetării.
- Completează în tabelul personal informațiile suplimentare obținute din prezentările colegilor.
- Extrage concluziile cercetării cu ajutorul profesorului; adaugă fișa la portofoliu.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Tu însă, când te rogi, intră în cămara ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplăti ție.”

Matei 6, 6

Sfânta Tradiție

„Trei uși ai de încuiat când te rogi: ușa cea de lemn, pentru oameni; ușa buzelor, pentru cuvinte, ca să nu grăiești cu nimeni decât cu Dumnezeu; și ușa inimii, ca să te pogori cu mintea în cămara inimii.”

Părintele Ilie Cleopa

- Explică semnificația cuvintelor „cămară” și „ușă” din textele prezentate.

Model biblic

Sfântul Apostol Pavel

Sfântul Apostol Pavel a fost un om al rugăciunii neîncetate. Deși o vreme i-a prigonit pe creștini, în drum spre Damasc L-a văzut pe Mântuitorul înviat și s-a botezat în numele Sfintei Treimi.

El a devenit un neobosit apostol al Domnului, după cum singur mărturisește: „Pavel, apostol nu de la oameni, nici prin vreun om, ci prin Iisus Hristos și prin Dumnezeu-Tatăl, Care L-a înviat pe El din morți” (Galateni 1, 1).

Plin de credință, înțelepciune și râvnă spre toate faptele bune, Sfântul Pavel a propovăduit Evanghelia și a lăsat Bisericii 14 epistole, cuprinse în Noul Testament. Ele conțin îndemnuri și învățături pentru toți creștinii, printre care se regăsesc adesea cele despre rugăciune: „…îmi plec genunchii înaintea Tatălui Domnului nostru Iisus Hristos” (Efeseni 3, 14).

Sfântul Apostol Pavel

- Pe baza textului prezentat și a informațiilor on-line despre viața Sfântului Apostol Pavel, alcătuiește în scris o caracterizare a acestuia, de minimum zece rânduri.

Reținem!

- Domnul Iisus Hristos i-a învățat pe oameni *Tatăl nostru*, model desăvârșit de rugăciune.
- Rugăciunea Domnească are în cuprins o invocare, șapte cereri și o doxologie finală.
- Această rugăciune se rostește în orice împrejurare a vieții, în particular sau la slujbele Bisericii.

Împlinirea profeției

„El se roagă lui Dumnezeu şi Dumnezeu îi arată bunătatea Sa şi-i îngăduie să vadă faţa Sa cu mare bucurie şi astfel îi dă omului iertarea Sa.”

Iov 33, 26

Iisus – Păstorul Cel Bun

Dicționar

- *dinar* = monedă din argint, folosită în antichitate;
- *a reconcilia* = a (se) împăca, a (se) pune din nou de acord;
- *resentiment* = nemulțumire, dușmănie, antipatie;
- *talant* = monedă, de obicei din aur, folosită în antichitate.

Iertarea, semn al bunătății sufletești

Mântuitorul Hristos a arătat în rugăciunea *Tatăl nostru* importanța iertării și a împăcării cu Dumnezeu, cu semenii și cu sine. Iertarea este una dintre cele mai importante virtuți din viața creștinului. Pentru dobândirea iertării de la Dumnezeu, Iisus Hristos a îndemnat la iertare față de semeni: „Iar când staţi de vă rugaţi, iertaţi orice aveţi împotriva cuiva, ca şi Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greşealele voastre” (Marcu 11, 25).

Domnul Iisus este **modelul suprem de iertare**. Atunci când a fost răstignit pe Cruce, El S-a rugat pentru vrăjmașii Săi: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac” (Luca 23, 34). Hristos S-a jertfit din bunătate și iubire, pentru a aduce întregii omeniri iertarea de păcate și posibilitatea mântuirii.

Puterea de a ierta păcatele a fost dată Sfinților Apostoli de către Iisus Hristos, spunând: „Luați Duh Sfânt; cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți ține, vor fi ținute” (Ioan 20, 22-23). Acest har a fost transmis prin apostoli episcopilor și preoților, în mod neîntrerupt, până astăzi. Participarea la Sfânta Liturghie este precedată de **iertarea semenilor**: „Deci, dacă îţi vei aduce darul tău la altar şi acolo îţi vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului, şi mergi întâi şi împacă-te cu fratele tău şi apoi, venind, adu darul tău” (Matei 5, 23-24).

La întrebarea de câte ori să iertăm greșelile semenilor, Mântuitorul a răspuns: „de șaptezeci de ori câte șapte” (Matei 18, 22),

adică mereu. Totodată, iertarea trebuie să fie „din inimile voastre” (Matei 18, 35), adică totală, sinceră și fără resentimente.

Prin virtutea iertării, creștinul se eliberează de gândurile rele, dă dovadă de bunătate sufletească și găsește pacea cu Dumnezeu, cu semenii și cu sine. Astfel trăiește în **reconciliere**, în bucurie și în iubire.

Mântuitorul accentuează bunătatea și iertarea acordată oamenilor de către Dumnezeu, în **Pilda celor doi datornici** (Matei 18, 23-33). Din aceasta aflăm că un împărat a anulat unui slujitor o datorie imensă, de zece mii de talanți, pentru că acesta l-a rugat. Însă, la rândul său, slujitorul nu a fost îngăduitor cu un om care îi datora o sumă foarte mică, de o sută de dinari. Nemilos, l-a aruncat în închisoare pe datornic, până la recuperarea banilor. Aflând, împăratul l-a pedepsit pe slujitorul nerecunoscător. Această pildă descoperă că Dumnezeu este bun și iertător, dar arată și atitudinea nepotrivită a celui care, iertat fiind, nu dovedește la rândul său înțelegere față de aproapele.

Urmând învățătura Bisericii, creștinul manifestă bunătate, dragoste, respect și iertare în familie și în societate. Aceste virtuți sporesc prin puterea exemplului și conduc la armonie în familie și apropiere de Dumnezeu. Astfel, se împlinesc cuvintele Mântuitorului Hristos și se înaintează spre asemănarea cu Dumnezeu.

Domnul Iisus Hristos

Rezumăm!

Pornind de la textul lecției, găsește roadele iertării, conform modelului:

Iertarea primită de la Dumnezeu	
Bucurie	…
Iertarea celor care ne-au greșit	
…	…
Iertarea de sine	
…	…

Știați că...

- În Sfânta Scriptură sunt menționate următoarele monede: siclul, demi-siclul, drahma, didrahma, statirul, dinarul, mina și talantul.
- Un talant cântarea 49,77 de kilograme; cei 10.000 de talanți din pildă însemnau o greutate de aproximativ 500.000 de kilograme de aur.
- Un dinar cântărea 4,50 de grame; cei 100 de dinari din pildă erau echivalentul a 450 de grame de argint.

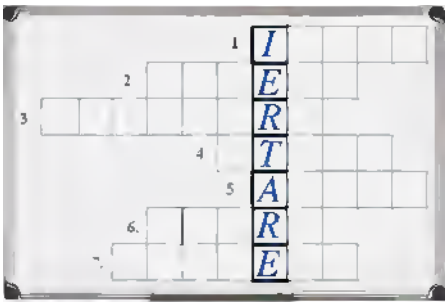

Activitate practică
Rebusul iertării

- Formează șapte echipe și alege un nume grupei, care va fi scris pe un bilețel și introdus într-un bol.
- Găsește șapte termeni semnificativi din lecție.
- Alcătuiește câte o definiție pentru fiecare dintre termeni.
- Scrie pe tablă, vertical, termenul:

I
E
R
T
A
R
E

- Se extrage numele echipei care va scrie primul cuvânt ce are în alcătuire litera „I”, precum și definiția acestuia.
- Se continuă extragerea echipelor, până la completarea rebusului.

Exersăm!

1. Apreciază cu adevărat sau fals următoarele enunțuri:

a) Iertarea este una dintre cele mai importante virtuți. A/F
b) Mântuitorul Hristos este modelul suprem de iertare. A/F
c) Participarea la Sfânta Liturghie este precedată de iertarea semenilor. A/F
d) Domnul Iisus ne îndeamnă să-l iertăm pe aproapele nostru de șapte ori. A/F
e) În *Pilda celor doi datornici*, stăpânul milostiv a iertat o datorie de zece mii de talanți unui slujitor. A/F
f) Slujitorul iertat de datorie s-a milostivit la rândul lui de un om care îi datora o sută de dinari. A/F

2. Alcătuiește enunțuri cu următorii termeni folosiți în lecție: *iertare, bunătate, reconciliere, datornic, resentiment*. Găsește câte un sinonim pentru fiecare.

3. Pornind de la următorul citat, rezolvă cerințele:

„Căci n-a venit (Iisus) ca să Se folosească de propria Sa putere împotriva celor ce-L duşmăneau, ci ca să se facă Învăţătorul iertării şi modelul nemânierii mai presus de toate. De aceea a şi zis: *învăţaţi de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima* (Mt. 11, 29).”

(Sfântul Chiril al Alexandriei)

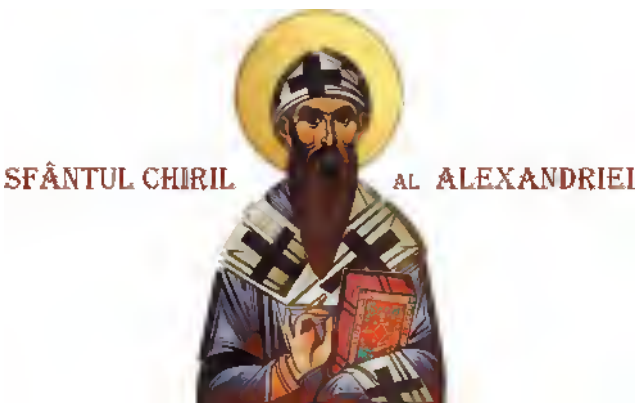

- De ce a venit Iisus în lume?
- Ce trebuie să învățăm de la Hristos?

4. Lecturează textul *Pildei celor doi datornici* (Matei 18, 23-33) utilizând Biblia tipărită sau on-line. Folosind noțiunile dobândite la Limba și literatura romană, caracterizează personajele principale.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Îmbrăcaţi-vă, dar, ca aleşi ai lui Dumnezeu, sfinţi şi prea iubiţi, cu milostivirile îndurării, cu bunătate, cu smerenie, cu blândeţe, cu îndelungă-răbdare, îngăduindu-vă unii pe alţii şi iertând unii altora.” *Coloseni 3, 12-13*

Sfânta Tradiție

„Domnul vrea ca inima noastră să ajungă liniştită şi potolită, cugetul nostru netulburat şi slobod de orice patimă; vrea să arătăm multă bunătate semenilor noştri.”

Sfântul Ioan Gură de Aur

- În ce constă îndemnul Sfântului Apostol Pavel și al Sfântului Ioan Gură de Aur?

Model biblic

Sfântul Apostol Toma

Iertarea dumnezeiască se oglindește în viața Sfântului Apostol Toma, numit și Geamănul. El s-a născut în Pansada din Galileea și a fost pescar, devenind unul dintre cei 12 apostoli ai Mântuitorului.

După Învierea Domnului, atunci când ceilalți apostoli i-au vestit că Iisus li S-a arătat, Toma s-a îndoit și a cerut o dovadă palpabilă. Când Iisus S-a arătat din nou, Toma s-a convins de realitatea învierii după ce a văzut semnele răstignirii și a regretat îndoiala sa. Mântuitorul l-a iertat și, din acel moment, Apostolul Toma a dat dovadă de o credință puternică. După Pogorârea Sfântului Duh, plin de curaj, Apostolul a propovăduit Evanghelia lui Hristos până în India. Acolo a săvârșit multe minuni și i-a creștinat pe locuitorii acelor ținuturi: parți, mezi, perși ș. a.

Sfântul Apostol Toma

- Pornind de la textul de mai sus, organizează o dezbatere cu tema: „Credința - dovedirea lucrurilor celor nevăzute” (Evrei 11, 1).

Reținem!

- Mântuitorul ne-a oferit iertarea păcatelor prin jertfa Sa pe Cruce.
- Iertarea, ca semn al bunătății sufletești, este una dintre cele mai importante virtuți creștine.
- Modelul suprem de iertare și de bunătate este Mântuitorul Hristos.
- Iertarea îl eliberează pe om de gândurile rele și îl ajută să trăiască în iubire, bucurie și pace cu Dumnezeu, cu aproapele și cu sine însuși.

Împlinirea profeției

„Pune-ți comoara ta întru poruncile Celui Preaînalt și-ți va folosi mai mult decât aurul. Grămădește milostenii în cămările tale și ele te vor scoate din orice nenorocire.”

Ecclesiasticul 29, 14-15

Înmulțirea pâinilor și a peștilor

Dicționar

- *altruist* = persoană care acționează pentru binele altora, generos;
- *compasiune* = sentiment de înțelegere și compătimire față de suferințele și nenorocirile cuiva, milă;
- *filantropie* = iubire de oameni, binefacere, caritate.

Milostenia, manifestare a iubirii față de semeni

Alături de iertarea celor care ne-au greșit, milostenia este o dovadă de mărinimie și de iubire creștină. Această virtute are ca model marea milostivire a lui Dumnezeu față de oameni: „Îndurat și milostiv este Domnul, îndelung-răbdător și mult-milostiv” (Psalmul 102, 8).

Milostenia este facerea de bine izvorâtă din dragostea de Dumnezeu și de semeni. Mântuitorul îndeamnă adesea la filantropie și promite dăruirea milei divine celor altruiști: „Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui” (Matei 5, 7).

Virtutea milosteniei se manifestă prin ajutorarea săracilor cu bunuri materiale, prin cuvinte frumoase și sfaturi bune, prin compasiune și prin rugăciuni pentru ceilalți. Practicarea ei cu modestie conduce la puritatea sufletească și la dobândirea calității de fii ai lui Dumnezeu.

Între **modelele creștine de milostenie** se remarcă Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, cea care a mijlocit începutul minunilor Domnului Hristos. Pe când Iisus era invitat la o **nuntă în Cana Galileii**, împreună cu Maica Sa și cu ucenicii, s-a terminat vinul de la masă. Plină de compasiune, Fecioara Maria a observat acest lucru și L-a rugat pe Fiul ei să îi ajute pe miri.

Rugămintea i-a fost ascultată, iar apa turnată de slujitori în șase vase mari a fost transformată în vin, prin puterea Domnului.

„Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii și Și-a arătat slava Sa; și ucenicii Săi au crezut în El” (Ioan 2, 11).

Altă dată, peste cinci mii de bărbați însoțiți de femei și copii au venit să asculte învățăturile Mântuitorului. După o vreme aceștia au flămânzit, iar apostolii îngrijorați L-au anunțat pe Iisus. Un băiat binevoitor din mulțime a oferit lui Iisus și ucenicilor hrana sa, formată din cinci pâini și doi pești. Pornind de la acest dar, Domnul Hristos a binecuvântat și **a înmulțit pâinea și peștii**, încât s-au îndestulat toți cei prezenți. La sfârșit „au adunat și au umplut douăsprezece coșuri de fărâmituri, care au rămas de la cei ce au mâncat din cele cinci pâini de orz” (Ioan 6, 13). Astfel, generozitatea băiatului a atras înfăptuirea minunii, ca act al îndurării divine. Aceste minuni sunt exemple de milostenie arătată de Mântuitorul Hristos în lume.

De-a lungul timpului, în cadrul Bisericii s-au organizat multe acțiuni caritabile și așezăminte filantropice, după modelul orfelinatelor și al azilurilor întemeiate de Sfântul Vasile cel Mare în secolul al IV-lea. Prin activități comune sau prin atitudini și gesturi milostive personale, creștinii împlinesc chemarea Domnului de asemănare cu Tatăl Ceresc.

Rezumăm!

Extrage din textul lecției sinonime ale cuvântului *milostenie* și completează schema de mai jos.

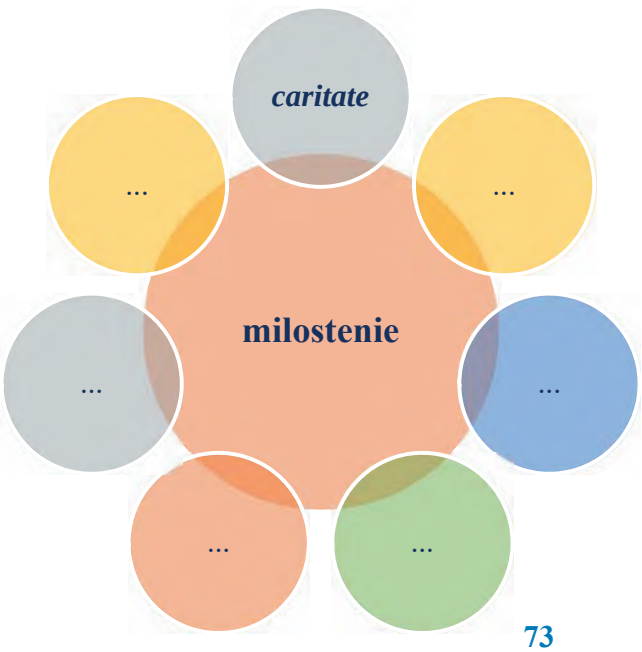

Binecuvântarea pâinilor

Știați că...

- Localitatea Cana Galileii este cunoscută în prezent cu numele de *Kafr Kanna* sau *Khirbet Cana*; în biserica ortodoxă din Cana se păstrează două dintre cele șase vase mari de piatră din vremea Mântuitorului.

- Potrivit tradiției, mirele din Cana Galileii a fost Sfântul Simon Zilotul. În urma minunii transformării apei în vin, acesta a crezut în dumnezeirea lui Iisus și a devenit unul dintre cei 12 Apostoli.

- Un olog de la templul din Ierusalim i-a cerut bani Sfântului Petru. Neavând, apostolul s-a rugat Domnului și l-a vindecat pe cerșetor. Astfel, sfântul a arătat că milostenia nu este neapărat legată de bani.

Exersăm!

1. Răspunde următoarelor întrebări:
a) Ce înseamnă să faci milostenie?
b) De ce ne îndeamnă Hristos spre acte de binefacere?
c) Care a fost rolul Maicii Domnului în minunea din Cana Galileii?
d) Cu ce a săturat Mântuitorul mulțimile?
e) Care sunt modalitățile prin care credincioșii împlinesc îndemnul Mântuitorului spre asemănarea cu Tatăl Ceresc?
f) Ce alte modele de persoane milostive cunoști?

2. Imaginează-ți că ești pus în situațiile de mai jos și găsește o soluție. Ce ai face dacă…
a) ... bunica ta transportă cu greutate cumpărăturile zilnice?
b) ... observi că un coleg de clasă este retras și trist, de câteva zile?
c) ... părinții tăi sunt foarte obosiți când vin de la serviciu?
d) ... s-a îmbolnăvit un prieten bun și nu vine la școală?
e) ... vezi un cerșetor care îți cere o pâine?
f) ... un verișor are nevoie de un sfat în privința achiziționării unui calculator?
g) ... vecinul te-ar solicita să-i plimbi într-o zi câinele?
h) ... sora mai mică te roagă să-i instalezi o aplicație pe telefonul mobil?

3. Alege două fapte de milostenie prin care îți poți ajuta semenii și transpune-le într-un joc de rol. Lucrează în pereche și interpretează în fața clasei exemplele selectate.

4. Lecturează textul de mai jos și indică tipul de milostenie realizat prin intermediul acestuia:

„Însuți Doamne, Iisuse Hristoase, primește și rugăciunile noastre în ceasul acesta și îndreptează viața noastră spre poruncile Tale; sufletele noastre le sfințește, trupurile curățește, cugetele îndreptează, gândurile curățește și ne izbăvește pe noi de tot necazul celor rele și al durerii.”

(fragment din rugăciunea de dimineață)

5. Realizează un desen pe o foaie A4, referitor la o acțiune filantropică la care ai participat sau pe care dorești să o înfăptuiești. Adaugă fișa la portofoliul tău.

Activitate practică
Modelul milei creștine

- În echipă cu un coleg, informează-te despre activitatea Sfântului Vasile cel Mare.
- Folosind surse recomandate de profesor, urmărește aspectele:
  - citate despre milostenie din operele Sfântului Vasile cel Mare;
  - modul de organizare și funcționare a Vasiliadei;
  - activități social-filantropice desfășurate astăzi în cadrul Bisericii, după modelul lăsat de Sfântul Vasile.
- Alcătuiește o prezentare PowerPoint de minimum opt slide-uri sau un colaj pe o foaie A3, utilizând informațiile culese.
- Prezintă materialul realizat și formulează concluzii.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Cel ce seamănă cu dărnicie, cu dărnicie va și secera. Fiecare să dea cum socotește cu inima sa, nu cu părere de rău sau de silă, căci Dumnezeu iubește pe cel care dă cu voie bună.”

II Corinteni 9, 6-7

Sfânta Tradiție

„Știi când milostenia este adevărată și plăcută lui Dumnezeu? Când o faci cu blândețe, nu cu asprime; când o faci cu inimă deschisă; când nu îți pare rău că dai, ci te bucuri, căci Dumnezeu iubește pe cel care dă cu voie bună.”

Sfântul Ioan Gură de Aur

- Analizează textele de mai sus și prezintă însușirile milosteniei creștine.

Model biblic

Maica Domnului

Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria este modelul creștinului desăvârșit, care s-a asemănat cu Dumnezeu în cel mai înalt grad, mai mult decât toți oamenii și toți îngerii. Mijlocirea ei pentru lume este neîncetată: rugăciunile credincioșilor către ea și închinarea la sfintele sale icoane sunt urmate de ajutor neîntârziat.

În Biserica Ortodoxă există mai multe categorii de icoane prin care Sfânta Fecioară Maria își arată milostivirea, precum:

- *Călăuzitoarea* (arată cu mâna spre Fiul ei)
- *Mila afectuoasă* (Iisus are o mână în jurul gâtului ei)
- *Milostiva* (stă pe un tron regal, cu Hristos copil)
- *Mijlocitoarea* (singură, cu mâinile ridicate în rugăciune)
- *Dulcea sărutare* (Pruncul Își lipește fața de a ei)

Maica Domnului Milostiva

- Cum își manifestă Maica Domnului dragostea față de oameni?

Reținem!

- Virtutea milosteniei izvorăște din iubirea de Dumnezeu și de semeni.
- Milostenia se arată prin compasiune, ajutorarea celor în nevoi, sfaturi bune și rugăciuni pentru ceilalți.
- Preasfânta Fecioară Maria a mijlocit începutul minunilor Domnului Hristos.
- Minunea înmulțirii pâinilor și peștilor a pornit de la generozitatea unui băiat.

Rugăciunea pentru semeni, faptă de milostenie

Pentru creștini cea mai înaltă lucrare a minții omenești este rugăciunea. Aceasta îi aduce creștinului pace, bucurie, iertare, iubire curată față de semeni. Rugăciunea pentru ceilalți este una dintre faptele de milostenie.

- Pornind de la o situație dificilă concretă legată de o persoană cunoscută de tine, compune o rugăciune către Bunul Dumnezeu în care Îi ceri ajutorul.
- Exemple:

- în clasa ta s-a transferat un elev care are un comportament inadecvat față de colegi;

- părinții prietenului tău au plecat să lucreze în străinătate.

- Notează pe o foaie rugăciunea alcătuită.
- Fă schimb de foaie cu un coleg.
- Citește rugăciunea primită de la coleg în cadrul rugăciunilor de seară.
- În același timp, un alt coleg citește rugăciunea ta.

Recapitulare

I. Despre ce ai învățat în capitolul *Viața creștinului împreună cu semenii?*

- pilde, minuni și învățături morale, prin care Mântuitorul îndeamnă la rugăciune, iertare și milostenie.

II. Ce modele biblice ți s-au prezentat?

- rugăciunea Domnului Hristos;
- milostivirea Maicii Domnului;
- smerenia vameșului;
- credința lui Iair;
- stăruința în rugăciune a femeii din Canaan;
- râvna spre rugăciune și spre fapte bune a Sfântului Apostol Pavel.

III. Ce s-a urmărit în acest capitol?

- dezvoltarea virtuților creștine, precum: rugăciunea, iertarea, bunătatea, respectul, milostenia și manifestarea acestora în relațiile cu semenii.

Consolidăm!

1. În Rugăciunea Domnească sunt șapte cereri pe care le adresăm lui Dumnezeu Tatăl. Completează schema de mai jos cu celelalte cereri și câte un termen reprezentativ pentru fiecare, după model:

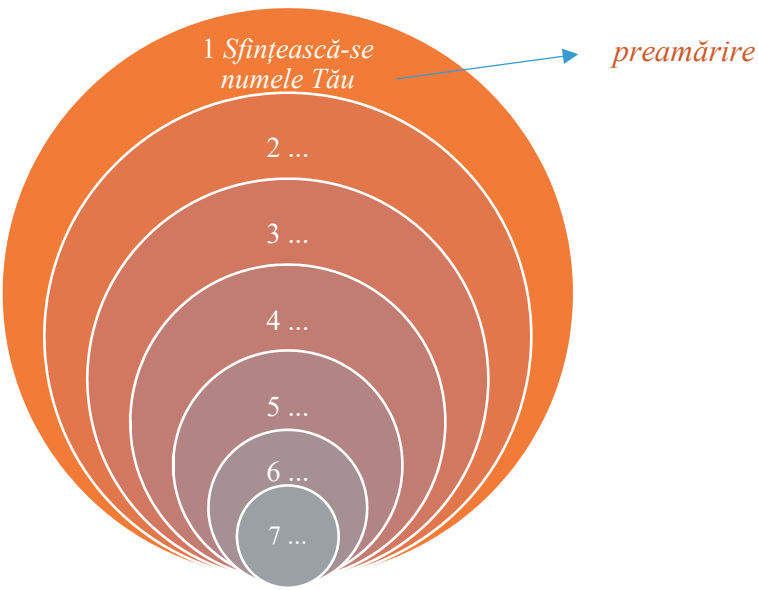

2. Alcătuiește câte un enunț cu termenii următori, făcând referire la textele învățate: *compasiune, talant, a invoca, doxologie, a izbăvi, a reconcilia, filantropie*.

3. Grupează termenii de mai jos conform categoriei din care fac parte, după exemplul dat:

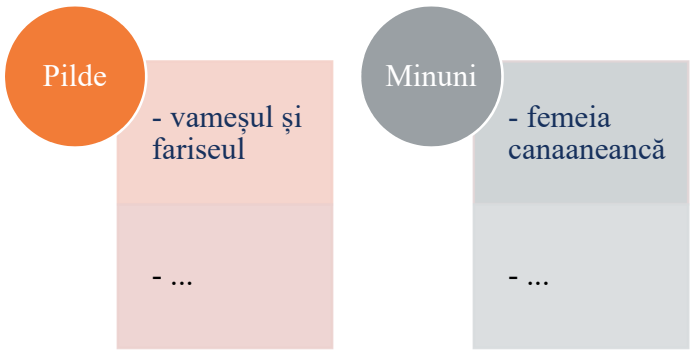

(~~vameșul și fariseul~~, ~~femeia canaaneancă~~, Iair, nunta din Cana, cei doi datornici, pâinea și peștii oferiți de un copil)

4. Continuă povestirea de mai jos, oferind cel puțin două variante de încheiere. Pe baza variantelor alcătuite, discută despre importanța iertării în viața ta.

Ieri, colega mea de bancă, Maria, și-a uitat penarul acasă. Eu i-am împrumutat stiloul pe care l-am primit de ziua mea de la părinți. Acesta era foarte frumos și îmi plăcea cum scriam cu el.

După ora de matematică, Maria mi-a înapoiat stiloul... stricat! Pierduse capacul iar penița era atât de strâmbă încât era imposibil să mai scrii cu el.

Atunci...

5. Organizează o dezbatere cu tema *Rugăciunea și milostenia în viața mea*, pornind de la următorul text:

„De aceea, să facem fapte bune, care şi pe noi ne mântuiesc, şi celorlalţi le sunt de folos. Iar una din cele mai importante fapte bune este milostenia, care ajută, întăreşte şi dă viaţă rugăciunii, postului şi oricărei altei virtuţi. La ce îţi foloseşte postul dacă eşti un om fără milă? La ce-ţi foloseşte rugăciunea, dacă nu iubeşti? La ce îţi foloseşte să ai trupul curat, dacă inima ta este de piatră? De aceea, nevoinţele noastre sunt primite de Dumnezeu atunci când sunt însoţite de milostenie.”

(Sf. Ioan Gură de Aur)

Joc de rol

- Împreună cu patru colegi, alege după modelul „Eu sunt...”, unul dintre următoarele roluri: *Bunătatea, Milostenia, Iertarea, Blândețea, Compasiunea*.
- Stabilește, de comun acord cu membrii echipei, modalitatea prin care să exprimați cât mai frumos virtutea aleasă, folosindu-vă creativitatea, abilitățile teatrale și cunoștințele dobândite la alte materii: limba și literatura română, educație plastică.
- Alege, prin votul echipei, cea mai reușită creație pentru a o prezenta în fața clasei.
- Solicită colegilor din celelalte echipe să recunoască „personajul” prezentat.
- Timp de lucru: 15 minute.

Punctaj autoevaluare/evaluare

Ex. 1 – 2 puncte
- *8 x 0,25 p., pentru fiecare termen corespunzător*

Ex. 2 – 2 puncte
- *0,5 p., pentru identificarea minunii;*
- *1 p., pentru ideile principale;*
- *0,5 p., pentru virtutea predominantă.*

Ex. 3 – 1,5 puncte
- *3 x 0,5 p., pentru fiecare însușire prezentată*

Ex. 4 – 3,5 puncte
- *0,25 p. – alegerea unui titlu reprezentativ;*
- *2 p. – respectarea temei cerute;*
- *1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);*
- *0,25 p. – înlănțuirea logică a ideilor.*

Se acordă 1 punct din oficiu.

Total: 10 puncte

Timp de lucru: 45 minute

Evaluare

Test

1. Completează spațiile punctate cu termenii corespunzători din paranteză, după model:

Comuniunea creștinului cu semenii se intensifică prin iubire, rugăciune, ... și iertare. Omul intră în legătură cu Creatorul său prin ... . Modelul de rugăciune lăsat de Mântuitorul este ... ... , care conține ... cereri. El ne-a lăsat și multe exemple de iertare, precum pilda celor ... . Omul își găsește ... lăuntrică, de fiecare dată când ... . Altă manifestare a iubirii este milostenia, care se arată prin ..., sfaturi bune, ajutorarea celor în nevoi și rugăciuni pentru ceilalți.

(rugăciune, iartă, ~~semenii~~, șapte, pacea, Tatăl nostru, compasiune, milostenie, doi datornici)

2. Identifică minunea reprezentată în icoana de mai jos și expune, în minimum șapte rânduri, ideile principale și virtutea predominantă.

3. Pornind de la *Pilda vameșului și a fariseului*, prezintă trei însușiri necesare creștinului contemporan pentru a se apropia de Dumnezeu.

4. Alcătuiește o compunere de minimum zece rânduri în care să argumentezi importanța pocăinței la spovedanie:

„Toţi avem nevoie de pocăinţă şi de întoarcere la Dumnezeu şi doar prin pocăinţă sinceră şi spovedanie ne vom curăţi. Căci oricine vine în lumina sfintei spovedanii va primi iertare de la Dumnezeu prin reprezentantul Său, duhovnicul.”

(Starețul Efrem Athonitul)

IV. Viața comunității și sărbătorile creștine

Învierea Domnului

1. Tradiții de Crăciun. Tradiții de Paști

2. Pelerinaje și procesiuni creștine

Recapitulare

Evaluare

Împlinirea profeției

„Prin înțelepciunea Domnului ele (zilele) s-au deosebit între ele, că El a statornicit vremurile feluri-te și zilele de praznic. Dintre ele pe unele le-a înălțat și le-a sfințit; pe altele le-a pus în numărul zilelor."

Ecclesiasticul 33, 8-9

Tradiții de Crăciun; tradiții de Paști

Cele mai importante sărbători ale creștinătății sunt *Nașterea Domnului* sau *Crăciunul* și *Învierea Domnului* sau *Sfintele Paști*. Ambele sunt precedate de o perioadă îndelungată de pregătire trupească și sufletească, prin post și rugăciune, prin Spovedanie și Euharistie. În legătură cu aceste mari praznice se păstrează diverse **tradiții populare și religioase** în toată lumea.

În România, colindători de toate vârstele vestesc în preajma Crăciunului smerenia Domnului Hristos, pe Care Sfânta Fecioară „L-a înfăşat şi L-a culcat în iesle, căci nu mai era loc de găzduire pentru ei" (Luca 2, 7). În seara de Ajun, vestitorii merg cu o stea împodobită pentru a anunța Nașterea Mântuitorului lumii.

Simbol al pomului vieții din rai, bradul de Crăciun este împodobit în Ajun, iar sub ramurile sale se așează darurile în noaptea sfântă. În dimineața de Crăciun, românii obișnuiesc să participe la slujba praznicului, după care familia se reunește la masa încărcată cu mâncăruri tradiționale. Între Crăciun și Bobotează, în multe locuri din țară are loc obiceiul Viflaimului, teatru popular inspirat din scena biblică a Nașterii.

În lume există numeroase tradiții de Crăciun. În Franța se prepară prăjitura „Bușteanul de Crăciun" și se organizează teatre de păpuși despre Nașterea Domnului în fața marilor catedrale. Tradiția „Secret Santa" , specifică în Marea Britanie, s-a extins și în alte țări. În Portugalia, se consumă treisprezece tipuri de desert în Ajun, care

Dicționar

- *Euharistie* = Împărtășanie, Cuminecătură;
- *a se primeni* = a-și schimba hainele purtate cu unele curate/noi.

îi simbolizează pe Iisus cu cei doisprezece apostoli, pe când în Grecia nu se oferă cadouri de Crăciun, ci de Sfântul Vasile (1 ianuarie).

Conform profețiilor, „Hristos avea să pătimească și să fie Cel dintâi înviat din morți și să vestească lumină și poporului, și neamurilor” (Fapte 26, 23). Pentru Sfintele Paști, sărbătoarea bucuriei și luminii, românii se primenesc, își curăță casele și pregătesc mâncăruri specifice, printre care ouăle roșii, cozonacul și pasca. În noaptea de Paști, ei merg la slujba Învierii, de unde vin cu lumânările aprinse până acasă, spunând tuturor: „Hristos a înviat!”. În Duminica Învierii sărbătoresc în familie, iar după-amiază se întâlnesc în biserică, la slujba vecerniei, după care ciocnesc ouă vopsite cu ceilalți credincioși.

În Germania, gospodăriile sunt decorate de Paști cu ramuri înmugurite, narcise și grâu încolțit, iar copacii sunt împodobiți cu ouă colorate. În multe țări, precum Austria, Olanda, Franța, se organizează cu acest prilej „vânători de ouă vopsite”, pentru copii. Multe popoare au obiceiul de a aprinde focuri, atât de Crăciun, cât și de Paști, ambele fiind celebrate ca sărbători ale luminii.

Întreaga lume creștină marchează venirea în lume a Domnului Iisus Hristos și slăvita Sa Înviere prin reunirea familiei, împăcare, bucurie și rugăciune plină de recunoștință.

Rezumăm!

Pe baza lecției studiate, precizează tradiții populare și religioase de Crăciun și de Paști, urmând modelul dat.

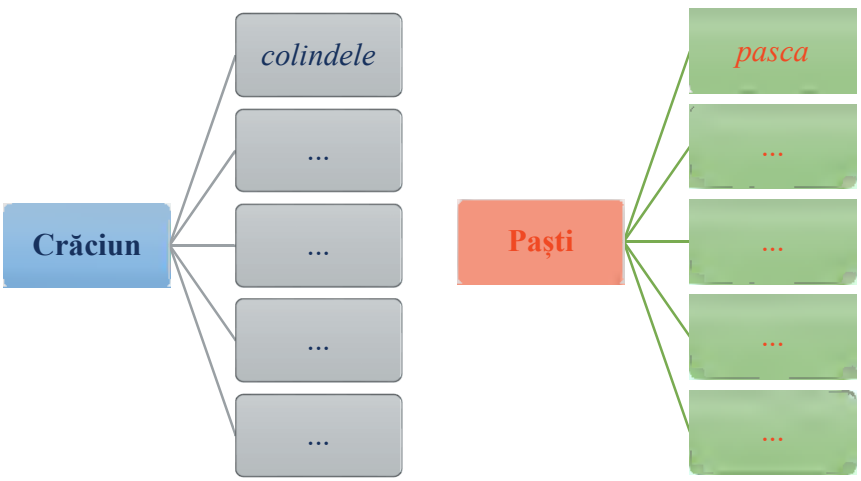

Pască

Știați că...

- În trecut, bradul de Crăciun se împodobea cu nuci, covrigi și mere roșii. În anul 1847, un muncitor la un atelier de sticlă din orășelul Lauscha (Germania) și-a împodobit bradul cu globuri aurii și roșii din sticlă, întrucât nu a avut la dispoziție fructe. De la el s-a extins obiceiul confecționării globurilor.
- În Caracas (Venezuela), traficul este oprit de Crăciun și oamenii merg la slujba religioasă pe role.
- Culorile ouălor vopsite de Paști au diferite semnificații:
  - *roșu* – jertfa lui Iisus și iubirea;
  - *galben* – lumina și fericirea;
  - *verde* – înnoirea naturii și speranța;
  - *albastru* – cerul și credința;
  - *mov* – dreptatea și răbdarea.

Exersăm!

1. Găsește intrusul din fiecare grup de trei enunțuri de mai jos și motivează alegerea făcută, potrivit jocului „Oul de cuc”:

I. a) Pregătire prin post și rugăciune.
b) Pregătirea prin Spovedanie și Împărtășanie.
c) Prăjitura „Bușteanul de Crăciun”.

II. a) Aprinderea lumânării în noaptea de Paști.
b) Vânătoarea de ouă vopsite.
c) Ciocnirea ouălor după vecernia din ziua de Paști.

III. a) Secret Santa.
b) Mersul cu Steaua.
c) Punerea în scenă a Viflaimului.

IV. a) Împodobirea copacilor cu ouă colorate.
b) Teatrele de păpuși despre Nașterea Domnului.
c) Colindele de Crăciun.

2. Argumentează importanța sărbătorilor Nașterii și Învierii Domnului pentru tine și familia ta.

3. Audiază și învață cu ajutorul profesorului colindul de mai jos:

Din raiul cel luminos

Din Raiul cel luminos
A plecat astăzi Hristos,
Înconjurat de îngerași
Ca să-Și caute locaș.

Soare, Lună, mii de stele,
Strălucesc mai cu putere
Toate-n lume au săltat
De Domnul când au aflat.

Numai omul păcătos
Le-a făcut toate pe dos…
El ușa a încuiat,
Sălaș Domnului n-a dat.

Iară noi astăzi venim,
Oameni buni, să vă vestim
Că astăzi ni S-a născut
Domnul nost' pe-acest pământ.

5. Compune o povestire de minimum 15 rânduri, cu titlul *Amintiri de la sărbătoarea Crăciunului/Paștelui*, urmărind planul de idei:

- persoanele cu care ai sărbătorit;
- locul/locurile în care ai fost cu acest prilej;
- tradițiile populare și religioase la care ai fost martor/implicat;
- sentimentele pe care le-ai trăit la eveniment.

Activitate practică
Mozaicul tradițiilor

- Formează șase echipe de lucru la nivelul clasei și alege o țară din Europa.
- Studiază din sursele disponibile (din biblioteca proprie, de la biblioteca școlii, on-line etc.) despre tradițiile populare și religioase specifice țării alese.
- Alcătuiește cu membrii echipei un afiș cu rezultatele studiului vostru.
- Restructurează echipa, astfel încât să se formeze grupuri noi de discuție, cu câte un elev din fiecare echipă, numit *expert*.
- Fiecare expert prezintă celorlalți coechipieri informațiile aflate.
- La final, discută cu întreaga clasă și cu profesorul despre cele mai interesante tradiții descoperite.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Binecuvântat fie Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Care, după mare mila Sa, prin învierea lui Iisus Hristos din morţi, ne-a născut din nou, spre nădejde vie.”

I Petru 1, 3

Sfânta Tradiție

„Toată istoria creștinismului nu este altceva decât istoria unei singure și unice minuni, a minunii învierii lui Hristos, care se continuă neîntrerupt în inimile creștinilor, zi de zi, an de an, veac de veac.”

Sfântul Iustin Popovici

- Indică urmările minunii Învierii lui Hristos, desprinse din citatele de mai sus.

Model biblic

Femeile mironosițe

Respectând tradițiile iudaice ale vremii, femeile mironosițe au venit cu miruri, în dimineața zilei de duminică, pentru a unge Trupul lui Hristos. În sufletele lor, iubirea față de Iisus era mai mare decât teama de soldații romani ce păzeau mormântul Domnului.

Când au ajuns acolo, au văzut doi îngeri care le-au spus: „De ce căutați pe Cel viu între cei morți?” (Luca 24, 5). Astfel, sfintele femei au fost primele care au aflat minunea Învierii. Bucurându-se, ele au dus apostolilor vestea cea bună și au devenit modele de credință, curaj și evlavie. Când mergeau spre casă, li S-a arătat Însuși Domnul înviat, ca bucuria lor să fie deplină.

Ele sunt sărbătorite în Duminica a treia după Paști, numită Duminica Femeilor Mironosițe.

- Ce calități au arătat femeile mironosițe?
- Cum le-a răsplătit Mântuitorul Hristos?

Sfintele femei mironosițe

Reținem!

- Crăciunul și Paștile sunt cele mai importante sărbători pentru întreaga creștinătate.
- Tradițiile religioase de Crăciun și de Paști se referă la pregătirea prin post, rugăciune, Spovedanie, Euharistie și participarea la sfintele slujbe.
- În România se păstrează obiceiuri și datini populare străvechi cu prilejul acestor praznice.
- În alte țări există tradiții comune cu ale românilor, precum și tradiții diferite.

Împlinirea profeției

„Bucură-te foarte, fiica Sionului, veselește-te, fiica Ierusalimului, căci iată Împăratul tău vine la tine drept și biruitor; smerit și călare pe asin, pe mânzul asinei.”

Zaharia 9, 9

Pelerinaje și procesiuni creștine

Biserica Sfântului Mormânt

Dicționar

- *odoare* = (aici) obiecte de cult;
- *a priveghea* = (aici) a sta treaz, a nu dormi, pentru a putea medita sau a se ruga;
- *a revigora* = a (se) înviora, a (se) redresa, a (se) reface;
- *sacru* = religios, sfânt.

Crăciunul și Paștile, cele două mari praznice împărătești, amintesc de locurile sfinte în care a trăit Mântuitorul Hristos și au devenit destinații de pelerinaj și de procesiuni religioase. Acestea au fost practicate din cele mai vechi timpuri, existând în toate religiile.

Pelerinajul creștin este o călătorie într-un loc sfânt, pe care credinciosul o face din dorința de desăvârșire. În acel spațiu sacru, creștinul se simte mai aproape de Dumnezeu, de Maica Domnului și de sfinți. Astfel, pelerinul are posibilitatea să vadă și să cinstească locuri sfinte, biserici, mănăstiri, sfinte moaște sau icoane făcătoare de minuni. Creștinul merge în pelerinaj spre a-I mulțumi lui Dumnezeu pentru binefacerile primite sau spre a-I cere ajutorul.

Plecarea în pelerinaj presupune o pregătire sufletească. Prin adoptarea unei atitudini smerite, creștinul înțelege că nu este o simplă excursie ci o călătorie de suflet, care consolidează legătura lui cu Biserica. De obicei, la pelerinaje participă mai mulți oameni însoțiți uneori de un preot, drept ghid spiritual, realizându-se o formă de comuniune între credincioși.

Scopul pelerinajului este revigorarea vieții spirituale prin îmbunătățirea relației cu Dumnezeu, cu semenii și cu sine. Însoțit de rugăciune, de priveghere, de convorbiri duhovnicești, de spovedanie și împărtășanie, pelerinajul devine izvor de bucurie și pace interioară.

Cel mai important loc de pelerinaj pentru creștini este Țara Sfântă, unde Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat pentru mântuirea omului. Locurile vizitate cel mai adesea sunt: Ierusalim, Betleem, Nazaret, Marea Galileii, Ierihon și Hozeva.

La noi în țară, cele mai frecvente pelerinaje se fac la moaștele sfinților, precum: Sfânta Cuvioasă Parascheva (14 octombrie, Iași), Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou, (27 octombrie, București), Sfânta Mucenită Filofteia, (7 decembrie, Curtea de Argeș), Sfântul Ierarh Calinic de la Cernica (11 aprilie, Mănăstirea Cernica), Sfinții Mucenici Zotic, Atal, Camasie și Filip (4 iunie, Mănăstirea Cocoș din Niculițel) și Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș (15 septembrie, Timișoara). De asemenea la mănăstiri, precum Nicula, Moisei etc.

Creștinul se întoarce din pelerinaj cu bucurie duhovnicească, întărit în credință, îmbogățit spiritual și transmite această stare celor de acasă.

Pe lângă pelerinaje, o altă cale de îmbogățire duhovnicească este reprezentată de **procesiuni**. Ele presupun deplasarea cu odoare sfinte în cadrul unor ceremonii religioase locale, la care participă creștinii având în fruntea lor preoții. În timpul procesiunilor se cântă imnuri religioase și se rostesc rugăciuni pentru a-I mulțumi și pentru a-I cere ajutor lui Dumnezeu. Procesiunile religioase sunt organizate cu diverse prilejuri: la Florii, în Duminica Ortodoxiei, cu sfinte moaște sau cu icoane făcătoare de minuni, pentru ploaie ș.a.

Pelerinajele și procesiunile religioase sunt manifestări ale spiritualității creștine care îi aduc pe credincioși împreună în vederea sporirii comuniunii și a păstrării identității de neam și de credință.

Rezumăm!

Găsește asemănări între pelerinaje și procesiuni, conform modelului:

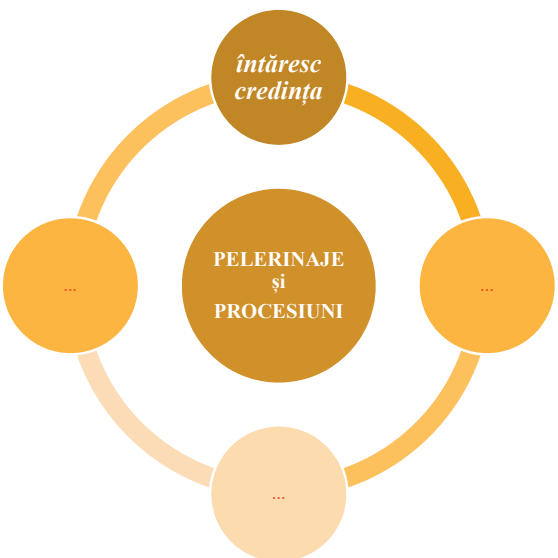

Sfântul Calinic de la Cernica

Știați că...

- Termenul *pelerinaj* are originea în latinescul *peregrinatio*, sensul său fiind acela de *a hoinări*, *a merge*.
- Una dintre cărțile cu o mare răspândire în lumea ortodoxă este *Pelerinul rus*. Ea descrie pelerinajul ca mod de viață, pentru dobândirea împărăției cerurilor.
- În anul 2017, în șase zile de pelerinaj, peste 270.000 de credincioși s-au închinat la moaștele Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași.

Activitate practică
Agenția de turism

Imaginează-ți că ești ghid la o agenție de turism și ai sarcina de a propune trasee pentru pelerinaje în țară sau în străinătate.

- Împreună cu trei colegi, utilizează cunoștințele dobândite la geografie/ istorie și alcătuiește, la alegere, traseul unui pelerinaj de două zile în țară sau în străinătate.
- Fiecare membru al echipei alege câte un obiectiv al pelerinajului și caută informații referitoare la istoria, geografia, arta și spiritualitatea lui.
- Realizează o prezentare PowerPoint de maximum zece slide-uri în care să promovezi pelerinajul propus.
- Alege un membru al echipei care să prezinte în fața clasei materialul realizat.

Exersăm!

1. Răspunde următoarelor întrebări:

a) Ce este pelerinajul creștin?
b) În ce scop merg creștinii în pelerinaj?
c) Care sunt cele mai importante locuri de pelerinaj pentru creștini?
d) În cinstea căror sfinți se fac pelerinaje frecvente la noi în țară?
e) Ce sunt procesiunile religioase?
f) Care sunt procesiunile cele mai cunoscute?
g) Care sunt roadele pelerinajelor și procesiunilor religioase?

2. Alcătuiește o scurtă rugăciune pentru călătorie, pornind de la următorul exemplu:

„Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, Cel ce ești Calea, Adevărul și Viața, și ai călătorit împreună cu sluga Ta Iosif, precum și cu cei doi ucenici care au mers la Emaus, Însuți, Stăpâne, călătorește și cu mine robul Tău, binecuvântându-mi drumul.”

(din Rugăciunea la vreme de călătorie)

3. Pornind de la următorul citat, prezintă motivele pelerinajului religios:

„Pelerinajul religios este o constantă a umanității. El are motivații multiple și semnificații spirituale profunde când este trăit intens și înțeles corect. Pelerinii sunt oameni care doresc să viziteze și să venereze locurile sfinte biblice, mormintele martirilor, moaștele sfinților, icoanele făcătoare de minuni sau locuri unde trăiesc duhovnici smeriți.”

(Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române)

4. Organizează, împreună cu profesorul, o dezbatere despre binefacerile pelerinajelor și procesiunilor religioase, în care să fie valorificate experiențele personale.

Aprofundăm!

Izvoarele credinței

Sfânta Scriptură

„Cât despre noi, cetatea noastră este în ceruri, de unde și așteptăm Mântuitor, pe Domnul Iisus Hristos.”

Filipeni 3, 20

Sfânta Tradiție

„Orice țară străină le e creștinilor patrie, și orice patrie le e țară străină… Locuiesc pe pământ, dar sunt cetățeni ai cerului.”

Epistola către Diognet

• Discută despre semnificațiile termenilor *cetate*/*cetățeni* din cele două texte.

Model biblic

Sfântul Apostol Andrei

Unul din locurile cunoscute de pelerinaj din țara noastră este peștera Sfântului Apostol Andrei, situată în Dobrogea. Credincioșii merg cu evlavie pe urmele pașilor Apostolului românilor, care i-a creștinat pe strămoșii noștri.

Mai întâi el a fost ucenic al Sfântului Ioan Botezătorul. Când L-a întâlnit pe Hristos, a dobândit convingerea că Acesta este Mântuitorul lumii și i-a spus fratelui său: „Iată, am găsit pe Mesia” (Ioan 1, 41). Sfântul Andrei este numit *Cel dintâi chemat* pentru că a fost primul ucenic ales de Mântuitorul. S-a remarcat prin dragostea față de Hristos, prin credința dreaptă și prin stăruința în răspândirea Evangheliei.

Potrivit tradiției, el a călătorit foarte mult pentru a vesti cuvântul lui Hristos. El este cinstit drept *Ocrotitorul României*, iar ziua prăznuirii sale, 30 noiembrie, este sărbătoare bisericească națională.

Sfântul Apostol Andrei

• Găsește asemănări între pelerinaje și călătoriile misionare ale Sfântului Apostol Andrei.

Reținem!

- Pelerinajul creștin este o călătorie către o destinație sfântă, în scopul creșterii duhovnicești.
- Pelerinul cinstește locuri sfinte, biserici, mănăstiri, sfinte moaște și icoane făcătoare de minuni.
- Procesiunile sunt ceremonii religioase la care participă creștinii, având în fruntea lor preoți.
- Prin participarea la pelerinaje și procesiuni, creștinii își întăresc credința și își păstrează identitatea.

Sfânta Cuvioasă Parascheva

Recapitulare

I. Despre ce ai învățat în capitolul *Viața comunității și sărbătorile creștine*?

- tradiții religioase și populare din România și din lume, cu prilejul sărbătorilor de Crăciun și de Paști;
- informații despre pelerinajele și procesiunile religioase.

II. Ce modele biblice ți s-au prezentat?

- credința, curajul și evlavia femeilor mironosițe;
- dragostea și devotamentul Sfântului Apostol Andrei.

III. Ce s-a urmărit în acest capitol?

- cunoașterea diferitelor tradiții religioase și populare din țară și din străinătate, cu prilejul celor mai mari sărbători creștine;
- înțelegerea importanței pelerinajelor și a procesiunilor religioase.

Buletinul de știri

- Imaginează-ți că ești prezentator TV.
- Ai de pregătit un *Buletin de știri* despre următoarele titluri:
  - *Crăciunul în România: de la colinde, la masa tradițională;*
  - *Tradiții pascale din toată lumea;*
  - *Pelerinaj la Iași, de Sfânta Cuvioasă Parascheva.*
- Alege unul din cele trei subiecte date mai sus și elaborează un plan de idei.
- Pe baza planului, prezintă știrea, ca și cum ai fi în direct.
- Timp de lucru: 10 minute.

Consolidăm!

1. Pornind de la cele studiate în acest capitol, formulează întrebări și adresează-le colegilor, după metoda: *Prinde – Răspunde – Întreabă – Aruncă*. Utilizează o minge mică, elastică și solicită mingea înapoi de la cei care au dat răspunsul incorect. Jocul se oprește după obținerea a zece răspunsuri corecte.

2. Răspunde următoarelor întrebări, distribuite după metoda exploziei stelare:

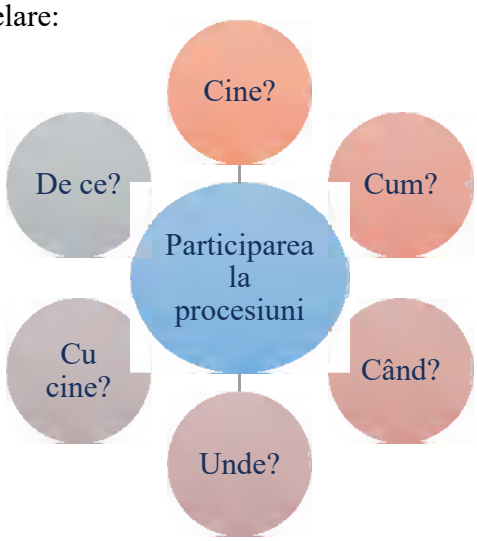

3. Stabilește corespondența între cele trei coloane, după modelul:
Sfânta Parascheva – Iași – 14 octombrie

• Sfânta Parascheva	• București	• 11 aprilie
• Sfântul Dimitrie cel Nou	• Niculițel	• 15 septembrie
• Sfântul Iosif cel Nou	• Iași	• 7 decembrie
• Sfânta Filofteia	• Cernica	• 27 octombrie
• Sfinții Zotic, Atal, Camasie și Filip	• Timișoara	• 4 iunie
• Sfântul Calinic	• Curtea de Argeș	• 14 octombrie

4. Lecturează impresiile de pelerinaj la Locurile Sfinte ale unui călător anonim expuse mai jos, apoi răspunde cerințelor:

Încă de la plecarea în pelerinajul spre Țara Sfântă am simțit emoție la gândul că voi păși pe urmele Mântuitorului. Știam din auzite că este o experiență unică, dar ceea ce am trăit acolo a depășit toate relatările prietenilor mei.

M-am bucurat că am avut un preot ca ghid spiritual, care ne-a explicat în amănunt, despre toate obiectivele vizitate. Cel mai mult m-a impresionat Ierusalimul. Mi s-a părut că mă întorc în timp, că aud mulțimile care Îl aclamă pe Iisus… și am simțit un fior puternic pe Via Dolorosa (Calea Crucii).

Punctul culminant a fost la Biserica Sfântului Mormânt, unde am fost copleșit de prezența harului. Mă așteptam în orice moment să văd o minune, dar minunea s-a petrecut cu mine: m-am întors fericit și liber, cu sufletul atât de limpezit!

a) Definește cuvântul *pelerinaj*.
b) Precizează trei motive pentru care ai dori să mergi în pelerinaj în Israel.
c) Indică și alte locuri de vizitat în Țara Sfântă.

5. Observă icoana alăturată și menționează:

✓ Data sărbătoririi sfântului.
✓ Virtuțile prin care s-a remarcat.
✓ Importanța misiunii sale pentru români.

6. Alcătuiește un text de minimum șapte rânduri, în care să folosești cuvintele: *sfinte moaște, credință*, *pelerinaj*, *procesiune*, *bucurie*, *lumină*. Dă-i un titlu potrivit.

Bulgărele de zăpadă

- Notează pe caiet tradiții de Crăciun și de Paști din zona în care locuiești, având la dispoziție 3 minute.
- Schimbă caietul tău cu cel al colegului de bancă și citește cele scrise de el.
- Repetă schimbul de caiete cu altă pereche de colegi și completează în caietul tău informațiile noi.
- Un reprezentant al fiecărei grupe de patru elevi prezintă întregii clase răspunsul cu toate tradițiile descoperite.
- În acest moment, *bulgărele de zăpadă* este construit, prin conlucrarea voastră și prin împărtășirea cunoștințelor.

Sfântul Apostol Andrei

Mănăstirea Curtea de Argeș

În acest capitol ți-ai îmbogățit cunoștințele despre cele mai mari sărbători creștine, Nașterea și Învierea Domnului, precum și despre importanța pelerinajului și a procesiunii.

Mănăstirile sunt lăcașuri sfinte unde se cinstesc cu evlavie sărbătorile religioase și locuri de pelerinaj căutate de credincioși.

De aceea, în cadrul acestei evaluări, vei putea realiza un miniproiect legat de mănăstirile cele mai accesibile ție din punct de vedere al locației.

„Veselitu-m-am de cei ce mi-au zis mie: În casa Domnului vom merge!”

Psalmul 121, 1

Evaluare

Miniproiect

Mănăstirile din județul meu, locuri de pelerinaj

- Elaborează în echipe de câte trei elevi o broșură de minimum șase pagini, despre mănăstirile din județul tău, în special despre cele la care ai fost în pelerinaj.
- Împarte sarcinile de lucru între membrii echipei.
- Valorifică informațiile dobândite în familie, la școală (la orele de religie, de istorie, de geografie, de educație plastică), la biserică, din alte surse.
- Notează în paginile broșurii tale informațiile de bază despre mănăstirile respective, după următorul plan:
  - Numele mănăstirii și hramul acesteia.
  - Locația.
  - Date istorice.
  - Stilul arhitectonic.
  - Odoare deținute.
  - Pelerinaje și alte evenimente anuale.
  - Impresii de pelerinaj (personale sau ale cunoscuților).
  - Tradiții locale.
- Adaugă în interiorul broșurii desene proprii, fotografii, imagini printate, în legătură cu mănăstirile studiate.
- Creează o copertă originală, pe care să fie trecute numele autorilor.
- Prezintă celorlalte echipe produsul obținut.

- **Idei:**

➢ *Organizează un circuit al broșurilor finalizate, încât să fie răsfoite de toate echipele.*

➢ *Evidențiază punctul forte al fiecărei broșuri!*

- **Criterii de evaluare/autoevaluare:**

➢ *Implicarea întregii echipe în proiect – 1 p.*

➢ *Stabilirea unui plan de organizare cu obiective – 2 p.*

➢ *Alternanța textelor și a imaginilor, în cadrul broșurii – 2 p.*

➢ *Designul original și atractiv al coperții – 2 p.*

➢ *Finalizarea broșurii despre mănăstiri – 2 p.*

➢ *Din oficiu – 1 p.*

Recapitulare finală

1. Relatează pe scurt principalele momente din viața Mântuitorului, potrivit indicațiilor din schemă, ordonate cronologic:

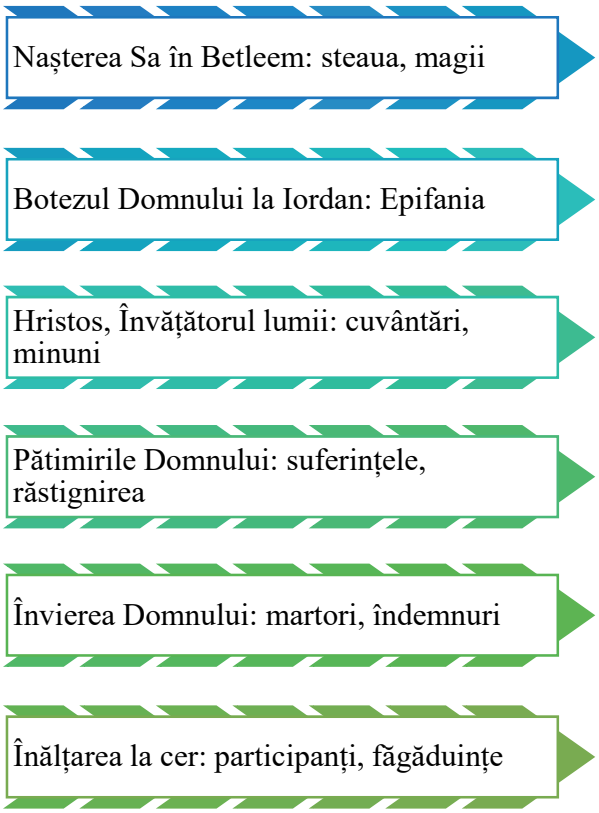

Copacul ideilor

- Împreună cu trei colegi, desenează pe o foaie A4, în partea de jos, trunchiul unui copac, pe care scrie cuvântul-cheie: MINUNI.
- Trasează ramuri copacului și scrie pe ele cât mai multe minuni dintre cele studiate în acest an școlar.
- Prezintă fișa realizată în fața clasei și compară cu celelalte grupe minunile identificate.
- Timp de lucru: 5 minute.

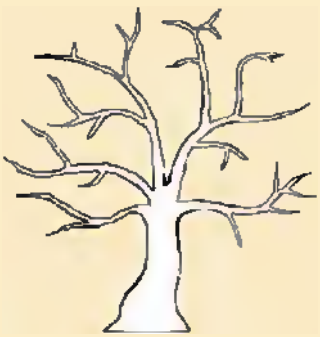

2. Trasează pe caiet schema diamantului și, pornind de la tema *Rugăciune*, completează astfel: două adjective, trei verbe, o propoziție din patru cuvinte, iar la bază un cuvânt reprezentativ.

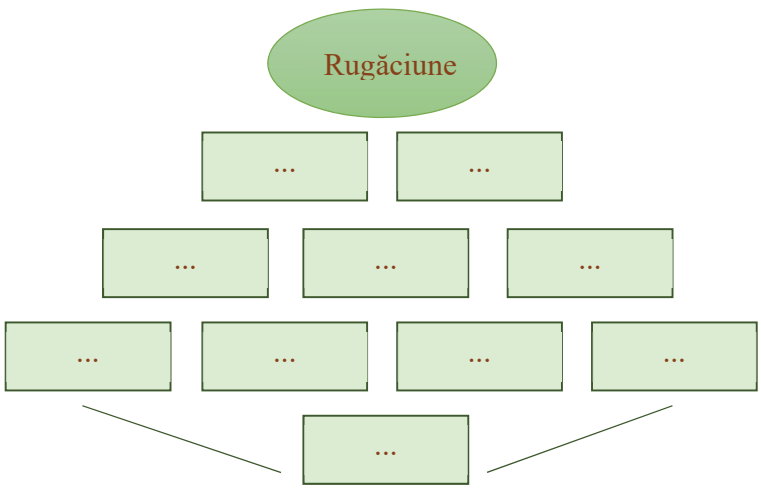

Rugăciunea din Grădina Ghetsimani

Dezbatere

Analizează textul următor și organizează o dezbatere despre puterea de a ierta.

„Singur Hristos poate, ca dintr-o ștersătură de burete, să curețe o întreagă tablă neagră plină de păcate. Poate albi pelicula pe care s-au înregistrat toate faptele și gândurile rele ale unei vieți omenești.

Străduindu-ne a ierta și învățându-ne a practica și iertarea, ne apropiem de înțelegerea iertării divine.”

Nicolae Steinhardt

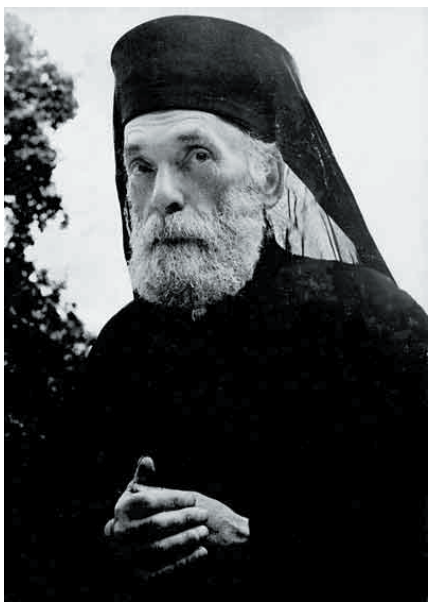

Nicolae Steinhardt

3. Alege varianta corectă de răspuns:

I. Iisus a locuit în:
a. Nazaret b. Betleem c. Ierusalim

II. Chemarea apostolilor a avut loc pe țărmul:
a. Mării Moarte b. Râului Iordan c. Mării Tiberiadei

III. Sfântul Ioan Botezătorul a fost:
a. ucenic b. apostol c. proroc

IV. Cina cea de Taină a avut loc în seara de:
a. vineri b. joi c. miercuri

V. După Înviere, Iisus S-a arătat prima dată:
a. apostolilor b. mironosițelor c. soldaților

VI. Rugăciunea Domnească se referă la:
a. Doxologie b. Tatăl nostru c. Rugăciunea inimii

VII. Vizitarea unui loc sfânt cu scopul rugăciunii se numește:
a. procesiune b. excursie c. pelerinaj

VIII. Pelerinajul la Sfântul Dimitrie cel Nou are loc la:
a. Timișoara b. Iași c. București

4. Completează enunțurile de mai jos cu informații corecte, pornind de la noțiunile însușite pe parcursul acestui an școlar:

a) Țara Sfântă este … .
b) La Nașterea Domnului … .
c) Sfântul Proroc Ioan Botezătorul … .
d) Hristos S-a Înălțat … .
e) Dumnezeu își manifestă iubirea prin … .
f) Recunoștința este … .

5. Formulează o întrebare din lecțiile studiate pe care să o adresezi colegului de bancă. Răspunde apoi întrebării acestuia.

4. Alcătuiește o compunere de o pagină, pe o temă preferată, studiată în acest an.

Evaluare finală

Test

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri:
   a) Nouă dintre cei vindecați de lepră s-au întors să-i mulțumească Mântuitorului. A/F
   b) Vameșul se ruga în Templu: Dumnezeule, milostiv fii mie păcătosului. A/F
   c) La nunta din Cana Galileii, Mântuitorul a săvârșit prima minune. A/F
   d) Datornicul iertat de către împărat a șters datoria semenului său. A/F
   e) Femeia canaaneancă s-a rugat Domnului Hristos pentru vindecarea fiicei sale. A/F
   f) Zaheu era mai-marele sinagogii din Capernaum. A/F

2. Realizează corespondența între termenii din coloanele de mai jos, după modelul: ***a – 5***.

Acțiunea	Persoanele
a. Au consemnat în scris viața și învățătura Domnului.	**1.** Dreptul Iosif
b. S-a urcat în sicomor pentru a-L vedea pe Hristos.	**2.** Maica Domnului
c. Au fost primele persoane care L-au văzut pe Iisus înviat.	**3.** Sfântul Ioan Botezătorul
d. A însoțit-o pe Fecioara Maria la Betleem.	**4.** Sfinții Apostoli
e. Au propovăduit învățătura creștină în lume.	**5.** Sfinții Evangheliști
f. A fost ultimul și cel mai mare proroc.	**6.** Sfântul Zaheu
g. A mijlocit pentru transformarea apei în vin.	**7.** Sfintele Mironosițe

3. Alege o personalitate biblică studiată și elaborează un text de minimum zece rânduri, cu titlul: *Modelul meu*. Argumentează alegerea făcută.

Punctaj autoevaluare/evaluare

Ex. 1 – 3 puncte
↳ *6 x 0,5 p., pentru fiecare răspuns corect*

Ex. 2 – 3 puncte
↳ *6 x 0,5 p., pentru fiecare corespondență corectă*

Ex. 3 – 3 puncte
↳ *1,5 p. – respectarea temei cerute;*
↳ *1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere);*
↳ *0,5 p. – înlănțuirea logică a ideilor.*

Se acordă 1 punct din oficiu.
Total: 10 puncte

Timp de lucru: 45 minute

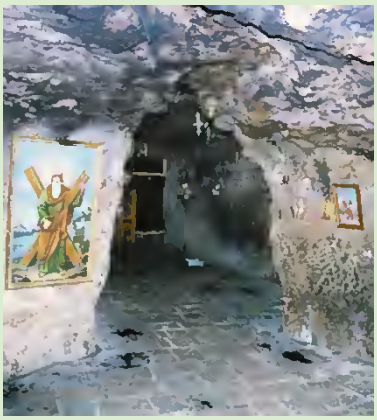

Peștera Sfântului Apostol Andrei – Dobrogea

Mănăstirea Putna - Bucovina

Racla cu moaștele Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica

Miniproiect

Locuri de pelerinaj din România

1. Ce ne propunem?

- realizarea unor afișe/prezentări PowerPoint despre locuri de pelerinaj din țara noastră;
- popularizarea la nivelul școlii și al comunității locale a materialelor realizate.

2. Cum ne organizăm?

- gruparea elevilor în cinci echipe de lucru;
- propunerea a trei destinații de pelerinaj în cadrul fiecărei echipe;
- alegerea unei singure destinații dintre cele propuse prin votul echipei.

3. Cum procedăm?

- culegerea din surse tipărite și on-line a informațiilor despre destinația pelerinajului (locul/biserica/sfântul/icoana);
- realizarea unui afiș în format A3 sau a unei prezentări PowerPoint de minimum opt slide-uri.

4. Cum prezentăm?

- organizarea unei activități la nivelul școlii, în vederea popularizării materialelor realizate;
- invitarea la eveniment a altor colegi, a direcțiunii școlii, a părinților, a unor membri ai comunității locale;
- selectarea modalității de prezentare a afișelor/prezentărilor PowerPoint: prin intermediul unui purtător de cuvânt sau al mai multora, cu sau fără fond muzical etc.;
- motivarea alegerii destinației și promovarea acesteia ca loc de pelerinaj.

- **Criterii de evaluare/autoevaluare:**

- *Implicarea întregii clase în proiect.*
- *Stabilirea unui plan de organizare cu obiective concrete.*
- *Atingerea obiectivelor propuse.*
- *Feed-back-ul pozitiv din partea invitaților.*

Rugăciunile elevului

Rugăciune la începutul anului școlar

***D**oamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu cel viu, ajută-mi să treacă cu bine acest nou an şcolar ce se începe în această zi. Cel ce ne-ai cerut să fim înţelepţi ca şerpii şi blânzi ca porumbeii, luminează-ne cugetele să învăţăm ceea ce trebuie, ca să fim bine pregătiţi pentru viaţa care ne aşteaptă. Tu ştii ce e bine şi ce e rău. În mâinile Tale sunt vieţile noastre.*

Crezând că ne este de folos să ieşim încununaţi cu cunoştinţe din această şcoală, Te rugăm să arăţi şi de această dată puterea ajutorului Tău. Dar să nu fie după voia noastră, Doamne, ci după voia Ta cea sfântă, că Tu ne iubeşti şi ştii ce ne este cu adevărat de folos. ***Amin.***

Rugăciunea elevilor

***D**umnezeule Preasfinte, izvor de nemărginită înțelepciune și bunătate, făcător al tuturor celor văzute și nevăzute, ascultă rugăciunea noastră, pe care o înălțăm către Tine cu multă umilință. Întărește, Bunule, pe cârmuitorii noștri bisericești și lumești. Dă-le lor să cugete cele bune și folositoare pentru Biserica și țara noastră. Apără-i de vrăjmașii văzuți și nevăzuți, ca să ne poată îndrepta pe calea propășirii, cu pace și cu dragoste.*

Iară nouă, umiliților, luminează-ne mintea ca să înțelegem învățăturile ce ni se dau și întru toate și de-a pururea să păzim poruncile Tale și să facem voia Ta cea sfântă; ca, astfel, să putem fi folositori nouă înșine, părinților, fraților, surorilor și poporului în mijlocul căruia trăim; să aducem bucurie și mulțumită învățătorilor și făcătorilor noștri de bine; și să plinim toate îndatoririle către țară, către obște, către familie și aproapele nostru. Primește plecarea genunchilor și rugăciunea pe care o facem, ca pe o tămâie binemirositoare înaintea Ta.

Trimite harul Tău asupra noastră și ne învrednicește să trecem cu bună rânduială vremea învățăturii. Povățuiește-ne să umblăm și să lucrăm cu înțelepciune în tot cursul vieții noastre, ca de noi și prin noi să se slăvească Preasfânt numele Tău în veci. ***Amin.***

Rugăciune către Mântuitorul Hristos

H**ristoase, Lumina cea adevărată, Care luminezi şi sfinţeşti pe tot omul ce vine în lume, să se însemneze peste noi lumina feţei Tale, ca într-însa să vedem lumina cea neapropiată. Îndepărtează paşii noştri spre lucrarea poruncilor Tale, pentru rugăciunile Preacuratei Maicii Tale şi ale tuturor sfinţilor Tăi.* ***Amin.

Rugăciune pentru părinți

Ajută-mi, Doamne, să urmez poruncile Tale sfinte, să le fiu supus și ascultător părinților mei și să nu fac nimic care să-i amărască și să-i întristeze. Răsplătește-le, Preabunule, cu facerile Tale de bine pentru dragostea și îngrijirea neadormită pe care totdeauna o au pentru mine. Apără-i de toate nenorocirile și întristările.

Dă-le viață lungă, fericită, liniștită și cu bună înțelegere.

Fă-i părtași binecuvântarii Sfinților Tăi. Înmulțește-le roadele ostenelilor lor. Fă să prisosească peste ei binefacerile Tale și să sporească întru tot binele și întru îndestulare, ca să te binecuvântăm în toate zilele vieții noastre. ***Amin.***

Rugăciune pentru frați și surori

D*oamne, Ție mă rog, ține pe frații mei (fratele meu) și surorile mele (sora mea), dându-le lor sănătate, viață lungă și darul Tău cel sfânt, ca să umble în căile Tale și să facă cele ce sunt după voia Ta cea sfântă. Dă-ne, Doamne, de acum până la capătul vieții, să ne iubim și să ne cinstim unii pe alții; căci ce este mai bun și mai frumos decât a viețui frații împreună! Așa, Doamne, ascultă rugăciunea noastră și milostiv fii nouă, că bun și iubitor de oameni ești și Ție mărire înălțăm: Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.* ***Amin.***

Rugăciune de dimineață

D*in pat și din somn m-ai ridicat, Doamne; mintea mea o luminează, inima și buzele mele le deschide ca să Te laud pe Tine, Sfântă Treime: Sfânt, Sfânt, Sfânt ești, Dumnezeule; pentru rugăciunile tuturor sfinților Tăi, miluiește-ne pe noi.* ***Amin.***

Rugăciune la sfârșitul lucrului

D*oamne Iisuse Hristoase, Cel ce eşti plinirea tuturor bunătăţilor, Ţie Îţi mulţumesc pentru ajutorul şi sporul ce mi-ai dat la lucrul meu acesta, pe care cu Harul Tău l-am făcut astăzi. Şi acum mă rog Ţie, Doamne, fă ca lucrarea mea să-mi fie de folos. Umple de bucurie şi de veselie sufletul meu şi mă mântuieşte, ca un mult Milostiv şi de oameni iubitor.* ***Amin.***